



**Speel.**

**Vredesweek van 27 september tot 6 oktober 2002**  
Presenteer kindsoldaten een toekomst zonder geweer

<b>EDITORIAAL</b>	Economische en politieke belangen .....	3
<b>UITKIJK</b>	Moraal in de politiek .....	4
<b>INTERVIEW</b>	"Verkiezingen houden onder bezetting is idioot" .....	
	Interview met Rawya-Ash-Shawwa .....	5
<b>MIDDEN-OOSTEN</b>	"Wij zullen de zaak Barghouti ombuigen tot..." .....	8
	De mythe van Camp David .....	10
	Oorlog tegen Irak? Die is al lang bezig! .....	13
	Een reisimpressie uit woelig India .....	13
<b>CULTUUR</b>	Bologna en het hoger onderwijs .....	15
	Boekbespreking: Het afschuwelijk beoog .....	19
<b>AZIË</b>	Afghanistan, een jaar verder, een jaar onduidelijker .....	20
<b>INSTELLINGEN</b>	Krachtmeeting om het Internationaal Strafhof .....	23
<b>DOSSIER</b>	De financiële schandalen in de V.S. ....	27
	De schandalen stapelen zich op .....	28
	Mondialisering: het casino-kapitalisme op zijn best .....	30
	De globalisering, het Peruaanse volksverzet .....	32
<b>ARGENTINIË</b>	Rode cijfers .....	33
<b>ZUID-AMERIKA</b>	Venezuela na de mislukte coup van 11 april op weg .....	34
<b>MEDIA</b>	De media van de haat .....	38
<b>JONGERENDEBAT: MEDIA</b>	De mediagiganten .....	39
<b>GLOBALISERING</b>	De gevaarlijke klassen .....	42
<b>VERKIEZINGEN</b>	Verkiezingen en democratie .....	46
	Vredesweek .....	47
<b>CULTUUR VAN VREDE</b>	Nagasaki in de vergetelheid? Onogelijk .....	48
<b>BEWAPENING</b>	Wapens in de ruimte .....	50
<b>VARIA</b>	Agenda .....	51-52
	Personalia .....	52
	"Retro"-kruiswoordraadsel nummer - Steun .....	53
<b>VOOR DE VUIST</b>	Socialistische politisering .....	55
<b>TE ZOT OM LOS TE LOPEN</b>	.....	56

## vrede

sedert 1957  
tweemaandelijks tijdschrift  
vrede vzw  
studie- en informatiecentrum internationale  
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

### REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Galgenberg 29 9000 Gent  
prk 000-0956015-80  
tel 09 233 46 88  
fax 09 233 56 78  
e-mail: [vrede@vrede.be](mailto:vrede@vrede.be)  
internet: [www.vrede.be](http://www.vrede.be)

### LEESGELD:

3,47 euro: los nummer  
19,83 euro: 6 nummers/jaar  
27,31 euro: instellingen met factuur  
24,79 euro: Nederland en E.U.  
29,75 euro: rest vd wereld  
Nederland:  
22,31 euro op postbankgiro nr 5267830 van  
Ad Woudenberg/VREDE  
postbus 92311 1090 AH Amsterdam  
steunabonnement: 29,75 euro  
combinatie: abonnement met vredeschiers:  
34,71 euro

### ABONNEMENTENDIENST: .. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier  
OFFSET DRUK: NeveLand, B.W. 9850 Nevele  
LAVOUR-CONCEPT: Filip Coopman  
FOTO OMSLAG: Vredesweek

### HOOFDREDACTEUR: André De Smet

### KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet, Jan Olsen,  
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine  
Jytterhaeghe

### REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraef,  
Merel De Smet, Tienke Holvoet, Mohamed  
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine  
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter  
Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden  
Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

### VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborcht Beukendreef 15  
9401 Pollare-Ninove

\*\*\*

De ondertekende artikels beantwoorden niet  
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.  
Overname van artikels is slechts toegelaten  
mits bronvermelding en toezending van een  
presentexemplaar.

Werken mee aan dit nummer.

Georges Spriet, Willy Courteaux, Ludo De Brabander, Chris Marsden, Chantal De Smet, Eric Gryp, Axel Aerden, Antoine Jytterhaeghe, André De Smet,  
Antoon Roosens, Jordi Lesaffer, Merel De Smet, Francine Mestrum, René Van Nerum, Marcel Maes, Jozef Vandromme.

# EDITORIAAL

| Georges Spriet |

## ECONOMISCHE EN POLITIEKE BELANGEN

Een federaal minister die opstapt omdat ze niet langer met het dilemma kon leven dat ze enerzijds medeverantwoordelijk is voor een wapenlevering, en dat anderzijds haar geweten (dat op dat gebied wonderwel overeenkomt met vroegere partijstandpunten) dit niet kon steunen. Het eenvoudige gevolg is : de vervanging van de minister door een partijgenoot.

We hebben nogal wat discours gehoord in deze zaak van wapenlevering aan Nepal van 5500 FN-mitrailleurs. De verdediging van een prille democratie tegen Maoïstisch terrorisme, zou de inzet zijn. De ministeriële website voor reisadvies vervangt na de heisa het woord "burgeroorlog" door "terrorisme". Prille democratie wordt een nieuw begrip. Groenen verklaren : "Verkiezingen zijn de hoeksteen van de democratie". Krantenartikels verwijzen steevast naar de pacifistischere instelling van de Vlaamse parlementsleden. SP-a fractieleider distantieert zich van het "fundamentalistisch pacifisme" van sommige groepen in de samenleving. Grote woorden, interessante stof voor politieke en ideologische discussie en confrontatie, maar onvoldoende voor het democratisch controlerecht van het parlement in naam van de bevolking.

Er wordt inderdaad door de meesten gemakkelijkshalve vergeten dat deze beslissing gewoonweg vierkant tegen de wet indruist. Die zegt met name: "er wordt ook een vergunning geweigerd als in het land van bestemming er een zodanige spanning heerst die makkelijk tot geweld kan escaleren, er een burgeroorlog heerst, of dat de levering bijzonder zou bijdragen tot mensenrechtenschendingen". Wel, de allereenvoudigste vaststelling in dit verband is toch wel dat de spanning al sinds jaren tot een gewapend conflict in het land heeft geleid.

Minister Louis Michel heeft de zaak handig gespeeld. Hij wist hoe delicaat deze beslissing was. En hoewel zijn functie hem de autoriteit geeft om zelfstandig te beslissen over elk Franstalig dossier van wapenlevering, heeft hij de zaak voor het kernkabinet gebracht. Hiermee hoopte hij elke (toekomstige) kritiek van regeringspartners te kunnen counteren. En inderdaad. Vanaf de eerste reacties was zijn stelling: "Als de beslissing herroepen wordt, valt de regering." Daardoor speel-



de hij het zeer hard, en legde de lat hoger dan puur de beslissing over de omstreden levering. Natuurlijk wist hij dat de groenen (Agalev en Ecolo) verdere regeringsdeelname zouden verkiezen boven een principieel standpunt om de wet toe te passen.

De economische en politieke belangen priemen inderdaad op de toepassing van de wet. En we hebben ook kunnen zien hoe breed of handelbaar ethiek wel is. Deze bestelling is voor FN van groot belang: enerzijds betekent het order op zich inkomsten en werk, maar belangrijk is ook dat een bedrijf met een gevuld orderboek beter te verkopen valt dat eentje zonder bestellingvooruitzichten. U weet, beste lezer, dat FN voor 100% eigendom is van het Waalse Gewest dat op zoek is naar een

koper. Een dubbele economische reden dus om niet moeilijk te doen in dit dossier. Een vriendin uit Luik vertelt me dat er ook een puur politieke reden te vinden valt. Louis Michel wil zijn Mouvement Reformateur nu voor de nabije en verdere toekomst wel echt 'incontournable' maken voor regeringsdeelname. Daarvoor wil hij de Parti Socialiste, nog altijd de grootste politieke formatie in Wallonië, als vaste coalitiepartner. De PS is van oudsher de peetvader van de wapenfabrikant uit Herstal, en vindt dus voor dit dossier in Michel een efficiënte bondgenoot. Vergeten we niet dat ook Ecolo de PS aan het opvrijen is...

Voor de vredesbeweging bewijst dit alles dat de wet van 1991 op de wapenhandel misschien wel goede criteria inhoudt, maar dat ze teveel ruimte laat voor economische en politieke belangen. Elke wetsverandering – aangekondigd door verschillende partijen – zal zeker de toepassing van de wettelijke principes beter moeten garanderen en de parlementaire controle hierop echt mogelijk maken, op het ogenblik dat er moet beslist worden. Gans deze zaak bewijst ook dat de democratie alleen door de vierjaarlijks verkozenen onvoldoende gegarandeerd wordt. Een actieve rol van de georganiseerde bevolking (arbeidersbeweging, vredesbeweging, milieubeweging, vrouwenbeweging, enz.) is onontbeerlijk om democratie te helpen gestalte geven. Het Sociaal Forum in België van 21 september kan daar ook een bijdrage toe leveren.

# MORAAL IN DE POLITIEK

I Willy Courteaux I

Het zou de allures hebben van een vaudeville, als het niet zo ernstig was. Wat? Natuurlijk de zaak van de verkoop van FN-wapens aan Nepal. Louis Michel heeft eens te meer de hoofdrol gespeeld in het stuk dat als titel zou kunnen dragen: "De klucht van de leugens".

Het begon al goed. Het kernkabinet beslist dat een hoeveelheid wapens (van FN) verkocht wordt aan een land waarvan de identiteit niet bekend mag worden gemaakt. Het moet binnen de muren van het kernkabinet blijven, mag niet bekend worden gemaakt aan het parlement en uiteraard nog minder aan de publieke opinie. Waarom die geheimzinnigheid? Ik kan er maar één antwoord op bedenken: het 'kernkabinet' beseft dat de zaak stinkt en aangevochten zal worden. Maar FN zit in slechte papieren, de Waalse politici moeten over afzienbare tijd de verkiezingen trotseren, en zoals Parijs een mis waard was, is een ministerzetel een leugen waard.

Aangezien de wet van 1991 België verbiedt wapens te leveren aan een land waar een burgeroorlog wordt uitgevochten, is de verkoop van wapens aan Nepal onwettig. Maar Louis Michel heeft niet voor niets een diploma in de filologie verworven. Als je een situatie niet kunt veranderen, kun je altijd nog de term waarmee je ze definieert wijzigen. Michel zegt dus, dat er in Nepal helemaal geen burgeroorlog wordt uitgevochten. Er is alleen zoiets aan de gang als een strijd tegen guerrillero's. Twee dagen later heeft Michel een nog andere term bedacht: het probleem dat Nepal teistert is terrorisme. Goed gevonden. Iedereen is tegen terrorisme (behalve uiteraard de terroristen zelf). Iedereen kan dus zijn hoed opzetten en naar huis gaan.

Maar zo simpel is het niet. Wat Michel ook beweert: Nepal is géén "jonge democratie" die tegen terroristen moet vechten. De "democratie" is een façade. In werkelijkheid is het een militaristisch sys-

teem met een leger waarover de regering niets te zeggen heeft en geheel in handen is van een autoritaire koning.

Volgens een rapport dat de Europese Commissie vorig jaar besteld heeft, "bevindt Nepal zich in een eerste fase van een langdurige burgeroorlog". Dat rapport is meer dan een half jaar oud. Louis Michel moet het dus kennen. Hij liegt dus als hij beweert dat er geen sprake is van burgeroorlog. Op het gebied van respect voor mensenrechten ziet het blazoen van Nepal er ook dof uit. Het rapport omschrijft de Nepalese samenleving als "grotendeels feodaal". De "maoïstische terroristen" mogen dan niet heel groot in aantal zijn (Michel heeft ze geteld: het zijn er 5.000), maar de onvrede is bij de bevolking algemeen. Met andere woorden: Nepal is een kruivat.

Een tweede verdraaiing van de feiten: Michel beweert dat Duitsland, dat het eerst een verzoek om wapens van Nepal ontvangen had, alleen maar de uitvoering van de bestelling voorlopig opgeschorst heeft in verband met de nabije verkiezingen. Het Duitse bedrijf dat de bestelling gekregen had, heeft intussen laten weten, dat de weigering om wapens te leveren definitief is: de Duitse regering heeft de export verboden.

Michel raakt dus aan het eind van zijn argumenten. Ik wel er hem een suggereren: "Als FN de wapens niet verkoopt, zal er wel iemand anders zijn die het zal doen". Dat klopt. Maar het is natuurlijk geen proper argument. Ik kan me best voorstellen dat een commandant van een concentratiekamp in nazi-Duitsland in zijn verdediging voor de rechtbank naar dat argument gegrepen heeft: "Als ik het niet gedaan had, had iemand anders het gedaan." Ik veronderstel dat hij niettemin is opgeknoopt.

Nuchter en realistisch bekeken snijdt dat argument dus geen hout. Maar dan

zegt men meteen ook, dat politiek (en economie) en ethiek strikt van elkaar gescheiden moeten blijven. Ik weet dat men in de politiek gewoon is van "Ethische Problemen" te spreken als het gaat om de problematiek van de privé-moraal. Maar

## Ethisch als het goed uitkomt

dat is een verderfelijke opvatting van het politieke bedrijf. Elke politieke besluitvorming, behalve in louter technische kwesties (de kleur van de verkeerspalen), heeft een ethische dimensie. Het idee zelf dat de massale verkoop van wapens een louter technisch commerciële zaak is, waar geen morele overweging bij te pas mag komen, is voor geen enkel normaal gevormd geweten aanvaardbaar.

Het minste dat men dus kan vragen (en dat het parlement zou moeten eisen) is dat het probleem van deze wapenleveringen in elk geval aan een grondig onderzoek onderworpen wordt, waarbij het rapport van de Europese Commissie als basis gebruikt kan worden. De handelwijze van deze regering die in het geniep een massa wapens wil versluizen in algemene stilte en duisternis en daarbij genoodzaakt wordt tot liegen en feiten verdraaien, betekent de schoffering van de democratische besluitvorming.

Was het diezelfde Louis Michel niet die de politieke moraal inriep toen hij de Belgen bezwoer niet meer naar Oostenrijk te gaan skiën omdat daar een rechts-populistische partij in de regering zat? Die oproep, die Oostenrijk woedend maakte, heeft economische schade aangebracht bij Belgische bedrijven. Maar dat waren in hoofdzaak Vlaamse. En Michel moet natuurlijk elders verkozen worden.

Moraal is voor Michel dus wél een element in de politiek. Maar dan alleen als het Michel politiek goed uitkomt. ■

# “VERKIEZINGEN HOUDEN ONDER BEZETTING IS IDIOOT”

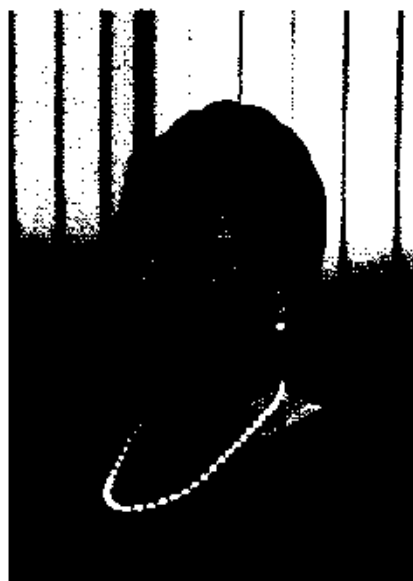
*Gesprek met Rawya Ash-Shawwa,  
lid van de Palestijnse Wetgevende Raad (PLC) uit Gaza-stad.*

| Ludo De Brabander |

*Rawya Ash-Shawwa woont in Gaza-stad. Zij is politica, maar haar wortels liggen in de basisbeweging. Zij is naast parlements lid ook voorzitter van de Raad van Bestuur van PARC in Gaza, een landbouworganisatie en partner van onder andere Oxfam Wereldwinkels en Oxfam-Solidariteit. Zij is een van de progressieve kritische stemmen in de Palestijnse politiek. Ook Arafat wordt niet gespaard. Een delegatie van het Actieplatform Palestina had een onderhoud met haar.*

Van alle plaatsen in Palestina is het toch wel in de Gazastrook dat de gevolgen van de bezetting het zwaarst doorwegen. Op een kleine strook land van 6 op 42 km leven 1,35 miljoen Palestijnen. D.w.z. op een goede helft daarvan, want op 42 procent leven 5.000 kolonisten in nederzettingen die goed beschermd worden door een legermacht van 7.000 soldaten. Rond elke nederzetting zijn immense veiligheidszones gecreëerd waar Palestijnse landbouwgrond en huizen werden vernietigd. Gaza is door de bezetting economisch compleet ontwricht. De werkloosheid bedraagt door de afgrenzing 65 procent. 82 procent leeft onder de armoedegrens (d.w.z. moet rondkomen met minder dan 2 \$ per dag). Voor de Intifada was dat 30 procent.

Rawya Ash-Shawwa is een onafhankelijk lid van de Palestijnse Wetgevende Raad (PLC) uit Gaza-stad. Zij behoort tot de progressieve stroming in de Palestijnse politieke wereld die geregeld in de clinch durft gaan met Arafat en co. Voor haar is de huidige impasse een gevolg van Oslo. Rawya-Ash-Shawwa: “We weten dat Europa het moeilijk heeft om te moeten ervaren dat vooral veel Palestijnse intellectuelen Oslo van in het begin niet gunstig gezind waren. We hebben gelijk gekregen. In 1992, aan de vooravond van Oslo beschikten de Palestijnen nog over een gemeenschappelijke droom: vrede. Maar tijdens de onderhandelingen in



Rawya-Ash-Shawwa

Madrid bleek al gauw dat Israël weigerde om ons als gelijke partners te beschouwen. We zagen dat de afspraken niet in overeenstemming waren met de vele VN-resoluties. Essentiële dingen zoals de vluchtelingenkwestie, de teruggave van het volledige grondgebied, de kwestie Jeruzalem en de grenzen werden allemaal uitgesteld. Toch stemden we ermee in, we wilden het vredesproces een kans geven”

Resultaat van Oslo is dat er een aantal politieke instellingen in het leven worden geroepen, die al gauw gedomineerd worden door een kleine klik rond Fatah. Rawya-Ash-Shawwa: “We probeerden

desondanks de parlementaire democratie zoals ze was te aanvaarden. Wij slaagden erin om 60 tot 70 wetten te maken. Maar we zaten met een groot obstakel. President Arafat weigerde een grondwet te aanvaarden. Hij vond dat de tijd daarvoor niet rijp was. Wij oppositieleden vonden dit evenwel een logisch beginpunt. Na een paar maanden werd snel duidelijk dat het moeilijk was om onder Oslo gewone democratische spelregels te krijgen. Wetten die worden gestemd passeren nog eens via Arafat. Zonder zijn goedkeuring is amper iets mogelijk, een ramp voor de PLC. De PLC stelt als wetgevend lichaam dan ook weinig voor. Ondertussen is de PLC door de oorlog al twee jaar niet meer bijeen gekomen.”

Shawwa maakt brandhout van Oslo, omdat het “ons in stukken heeft gehakt.” Rawya-Ash-Shawwa: “Reizen tussen de Gazastrook en de westelijke Jordaanoever is nagenoeg onmogelijk. In de hele Gaza zijn er misschien 1.000 mensen die een vergunning hebben om van de Gazastrook naar de westelijke Jordaanoever te reizen. Voor alles wat we doen moeten we via de Israëli's passeren. Onze economie is volledig van hen afhankelijk gemaakt. Onze landbouwers kunnen alleen nog via contractteelten met de Israëlische agro-industrie exporteren. Palestijnse aardbeien worden vermarkt door het Israëlische Gresco. Vandaar ook dat aardbeien verder de grenspost kon-

den passeren terwijl dat voor andere goederen niet het geval was. We zijn dus verplicht om met Israëlische bedrijven te werken. De economische sectoren die niet nuttig zijn voor Israël of concurrerend zijn, hebben de deuren moeten sluiten of zijn vernietigd. Voor de Intifada bedroeg de werkloosheid in de Gazastrook 11 procent. Die is nu gestegen tot een dramatische 62 procent. Dat komt omdat velen in Israël werkten. Daarnaast is de werkloosheid het gevolg van de vernietiging van onze infrastructuur. Ik ben net terug van een bezoek aan een klein ambachtelijk metaalbedrijfje dat platgebombardeed werd. Het Israëlische leger gebruikt geregeld het voorwendsel van 'bommenfabrieken' om verschillende bedrijven te vernietigen."

Oslo maakte het westen blind. Rawya-Ash-Shawwa: "De buitenwereld is veel zand in de ogen gestrooid. Europa heeft de corruptie die het nu bij de Palestijnse Autoriteit aanklaagt zelf lange tijd aangemoedigd en via Oslo mee mogelijk gemaakt. Tijdens het totstandkomen van het Oslo-proces waren er in Israël twee scholen. De Rabin-school wilde meer transparantie en ook wel garanties tegen corruptie. De Peres-school was gehaast en wilde zo vlug als mogelijk het vredesproces opstarten. Hij zorgde ervoor, samen met de Mossad, dat de Palestijnse Autoriteit (PA) geld kreeg gestort en economische macht kreeg toegewezen zonder dat daar condities tegenover werden gesteld. De PA kreeg zo het economisch monopolie over verschillende essentiële sectoren: olie, tabak, cement,... De PA werd een belangrijke speler op de markt. Wij hebben dit aangeklaagd en vroegen meer transparantie. Wij vroegen naar de boekhouding, naar budgetten, maar kregen niets te zien. Het werd een groot gevecht tussen de PA en de oppositie in de PLC. We zijn daarover bij de Europese Unie geweest, maar daar werd niet eens gereageerd. Die wilden gewoon doorgaan met de PA en het Oslo-proces."

Er is een groot gebrek aan democratie binnen het Palestijns politiek bestel maar over de bemoeizucht van de Amerikanen

## EEN DAG IN GAZA

Begin augustus reisde een delegatie van het Actieplatform Palestina door de Palestijnse gebieden. Amjad Ash-Shawwa zal ons een hele dag begeleiden in ons bezoek aan de Gazastrook. Hij werkt voor GIPP (Grassroots International Protection for the Palestinian People), een samenwerkingsverband van organisaties die observatiemissies ter plaatse mee helpen coördineren. In Gaza valt er elke dag nieuws en ellende te rapen, ook die dag. In de ochtend zijn 30 tanks het noorden van de Gazastrook binnengerold. In Beit Lahia maken ze 1 dode en 3 gewonden. Het is een dagelijks terugkerend ritueel. Geen kat die meer weet over het directe doel van deze en andere gelijkaardige operaties. Het gaat om pure terreur die erop gericht is het dagelijkse leven van de Palestijnen en hun infrastructuur volledig te vernietigen. Amjad vertelt ons dat de vier joodse nederzettingen in het noorden van de strook de waterstocering controleren. Twee andere nederzettingen, Netzarim en Kfar Darom, liggen in het midden van de Gazastrook. Vandaar worden alle verbindingswegen tussen noord en zuid gecontroleerd en worden ze meer dan eens voor alle verkeer gesloten. Het is geen uitzondering dat het meer dan een dag kan duren voor je vanuit het noorden via een vlietel checkpoints Rafah, gelegen aan de Egyptische grens, kan bereiken.

Om Khan Younis te bereiken zijn we verplicht de kustweg te nemen via het Palestijnse dorp Eshakhijleen. Vlakbij ligt de nederzetting Netzarim. Vandaar wordt regelmatig zonder aanklading geschoten. Een maand eerder is een jongen van 9 die met zijn ouders op het veld werkte in het hoofd geschoten. Een week later werd een vrouw met haar kind gedood. Amjad vertelt ons dat sinds het uitbreken van de Intifadah 26 kinderen vanuit de nederzettingen zijn vermoord. Rond de nederzetting is een veiligheidszone gecreëerd van wel een km. Vroeger waren hier velden met gewassen. Nu is alles door bulldozers platgewaaid.

In het kamp dat in Khan Younis ligt, is de armoede duidelijk zichtbaar. Vlakbij ligt opnieuw een joodse nederzetting. De aanpalende huizen zijn allemaal vernietigd. 150 families zijn dakloos. De huizen die nog rechstaan om de rand lijken door kogel- en granaatinslagen op kaas met gaten. Veel bewoners zijn hier weg, omdat het te gevaarlijk is om er te wonen. De joodse nederzetting wordt beveiligd door een metershoge betonnen muur met uitkijkposten. Ons bekruipt het gevoel dat er elk moment op ons kan worden geschoten. We vernemen later dat op dezelfde plek een uur na ons bezoek een jongeman is vermoord. Het leven is hier weinig waard.

We laten terug en verblijven de omgeving van de beruchte nederzetting Kfar Darom. Rond de hele nederzetting die zich in het noorden van de Gazastrook bevindt, ligt een immense veiligheidsstrook. Huizen en landbouwgebouwen zijn er voor opgevoerd. We bezoeken een familie die in een huis woont aan de rand binnen de veiligheidszone en een militaire post die de nederzetting 'beveelt'. De moeder vertelt hoe ze nu al maanden regelmatig worden beschoten zonder enige aanklading. In de nacht van 2 augustus werd vanuit die post de 85-jarige grootmoeder met 3 kogels vermoord. Ze lag buiten te slapen. Ze is nu de oudste marabetares van deze Intifada. De dochter toont ons druk gestudeerd de bebloede matras en lakens. Ze toont ons ook het medisch verslag. Israël legt op geen enkele wijze verantwoording af voor deze misdaad. Compensatie is er niet. Die willen ze nu via de rechtbank met de hulp van de Palestinian Council for Human Rights toch proberen afdwingen. Een op voorhand verloren rechtszaak, zo verzekert Amjad ons, maar het is een van de weinige kansen om toch proberen recht af te dwingen.

Tenslotte nog een bezoek aan de plaats in Gaza stad waar twee weken terug de militaire leider van Hamas werd gedood, samen met twaalf onschuldige slachtoffers (onder wie een baby). Het Israëlisch leger stelde achteraf dat het niet wist dat er zoveel burgers in de omgeving waren, maar verklaarde de operatie toch als geslaagd. Ter plaatse zien we de ravage die werd aangericht. De uitleg van het Israëlische leger is compleet nonsens. Het beschoten huis lag midden in een dichtbevolkte wijk. De kracht van de explosie vernietigde verschillende huizen. Iedereen met enig gezond verstand kon weten dat burgerslachtoffers onvermijdelijk waren. Maar zoals gezegd, een Palestijns leven heeft nog weinig waarde. Over het incident in de Gaza zei de Belgische Consul in Jeruzalem tijdens ons bezoek aan hem de volgende ochtend: "ofwel is de verantwoordelijke generaal onbekwaam ofwel liegt hij."

De onrechtvaardigheid is te groot voor zo een kleine strook land. Wij voelen ons machteloos. Waarom maakt de internationale gemeenschap aan deze bezettingsoorlog geen einde? (LDB)



Foto: LD8

die van nieuwe verkiezingen een punt hebben gemaakt en Arafat van het toneel willen zien verdwijnen wil Shawwa niet weten. "Wij willen verkiezingen, maar het Palestijnse volk is niet gek. Verkiezingen organiseren onder bezetting is het idioot-

geval geen tweede Algerije worden." Het is niet gemakkelijk om tegelijk Israël, de VS en de Palestijnse Autoriteit te bekritisseren. Je kunt immers gemakkelijk van verraad worden beschuldigd. Maar voor Rawya Ash-Shawwa moet de vrijheid blij-

door de centrale regering, zeg maar president Arafat. Er is dus geen onafhankelijke lokale autoriteit."

## Nu Arafat in de weg loopt moeten er verkiezingen komen.

Dat vuile spel spelen we niet mee.

Trouwens, wat als Hamas wint?

Wij willen in elk geval geen tweede Algerije worden.

ste dat er bestaat. Trouwens toen wij eerder verkiezingen vroegen weigerde Israël en dus ook de VS. Nu Arafat in de weg loopt moeten er wel verkiezingen komen. Dat vuile spel spelen we niet mee. Ik heb trouwens een Amerikaanse journalist die me daarover aansprak een tegenvraag gesteld: wat als Hamas wint? Daar kon ik niet op antwoorden. Wij willen in elk

ven bestaan om ook Palestijnse wantoestanden aan te klagen. Zo is ook het houden van lokale verkiezingen al lange tijd een twistpunt tussen de Palestijnse Autoriteit en de oppositie. "Er was lang een discussie over het houden van lokale verkiezingen, maar tot vandaag is daar nog altijd niets van in huis gekomen. De huidige burgemeesters zijn aangeduid

Progressieve politieke groeperingen hebben het niet gemakkelijk. Er is een initiatief voor een politiek alternatief gestart rond Haidar Abdul Shafi en Mustafa Barghouthi, maar Shawwa is sceptisch. Rawya-Ash-Shawwa: "Het is moeilijk om een alternatieve democratische massabeweging te starten in de huidige omstandigheden. We hebben de mogelijkheid en middelen niet om zomaar in de plaats te komen van de politieke partijen die binnen de Palestijnse Autoriteit aan de macht zijn. Bovendien is het nu niet wenselijk om intern spanningen te veroorzaken. Hamas is een politieke kracht van betekenis met veel aanhang vooral hier in de Gaza. Wij kunnen dat niet negeren. Wij moeten Hamas aanvaarden. Maar er is ook een grote stille meerderheid. Ik kom uit dezelfde groep als Shafi en Barghouthi, maar vind het op dit ogenblik geen goede timing om een nieuw initiatief te starten."

# “WIJ ZULLEN DE ZAAK BARGHOUTI OMBUIGEN TOT EEN PROCES TEGEN DE BEZETTING”

*Gesprek met Khadr Shqeirat, advocaat van de Palestijnse leider Marwan Al-Barghouti*

| Ludo De Brabander |

*Op 15 april van dit jaar wordt Marwan Al-Barghouti (42) door het Israëlisch leger opgepakt. Hij was een van de meest gezochte Palestijnse leiders. De Israëlische regering beschuldigt hem ervan de leider te zijn van de Al-Aqsa brigades en verantwoordelijk te zijn voor enkele bomaanslagen. Voor de Palestijnse advocaten wordt dit een proces tegen de bezetting.*

Barghouti is Secretaris-Generaal van Fatah op de westelijke Jordaanoever en verkozen lid van de Palestijnse Wetgevende Raad (PLC). Anders dan veel Fatah-leden beschikt Barghouti over goede banden met Palestijnse basisorganisaties. Barghouti werd lid van Fatah op zijn vijftiende en was een van de oprichters van de jongerenorganisatie van Fatah (Shabiba). Hij studeerde geschiedenis en politieke wetenschappen aan de Bir Zeit Universiteit. Eerder bracht hij al in totaal zes jaar door in Israëlische gevangenis. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om er Hebreeuws te leren. Barghouti is enorm populair en voor veel Palestijnen is hij de echte leider van het verzet.

## INTIFADA

Barghouti ligt aan de basis van de tweede Intifada. Hij riep op om zich te verzetten tegen het provocatief bezoek van Sharon aan Haram al-Sharif, de tempelberg waar de voor moslims belangrijke moskee Al-Aqsa staat. Voor Barghouti was duidelijk geworden dat het Oslo-‘vredesproces’ gebruikt werd om de bezetting te handhaven, nieuwe joodse nederzettingen te bouwen en Palestijnse landbouwgrond te vernietigen en te annexeren. Hij heeft altijd benadrukt dat het einde van de bezetting en de ontmanteling van de joodse kolonies een noodzakelijke voorwaarde is voor vrede en veiligheid voor Israël’s en Palestijnen: “Israël’s moeten stoppen met te geloven in de mythe dat het mogelijk is vrede en bezetting tegelijk

te kunnen hebben, dat vreedzaam samenleven mogelijk is tussen slaaf en meester”.

Vorig jaar in augustus ontsnapte hij aan een moordaanslag, toen een raket van het Israëlische leger de auto verniel-

## Mijn probleem is dat ik geen politicus ben. Ik spreek rechtuit, ik zeg de waarheid in je gezicht (interview met een Israëlische krant)

de van zijn bodyguard. Hij geraakte ernstig gewond. Sharon en de legergeneraals wilden hem uit de weg ruimen omdat hij teveel symbool geworden was van de tweede intifada. In een interview met de Israëlische krant Ma’ariv in november vorig jaar zei hij het volgende: “mijn probleem is dat ik geen politicus ben. Ik spreek rechtuit, ik zeg de waarheid in je gezicht. Zowel aan jullie als aan onze zijde.”

Hoewel Israël hem nu politiek hoopt te neutraliseren zou het wel eens compleet anders kunnen uitdraaien. Sinds zijn gevangenneming op 15 april 2002 is hij meer en meer in de schijnwerpers komen te staan. Sinds eind mei is er een internationale campagne gestart die zijn vrijlating eist. Honderden advocaten van over de hele wereld buigen zich al over zijn zaak. Die sturen aan op een politiek proces.

## VERZET TEGEN BEZETTING

Khadr Shqeirat, advocaat van Marwan

Barghouti en directeur van de mensenrechtenorganisatie LAW-society legt uit waarom: “Israël wil hem laten veroordelen op grond van een aantal beschuldigingen, namelijk dat hij leider en organisator is van de tweede intifada, oprichter

en leider is van de Al Aqsa brigades, oproept tot geweld en dat hij persoonlijk verantwoordelijk is voor de dood van honderden Israël’s. De bewijslast is gebaseerd op interviews die Barghouti weggaf en op bekentenissen van Palestijnse gevangenen. Wij maken ons sterk dat er weinig echt hard kan worden gemaakt, behalve natuurlijk dat hij de tweede intifada mee heeft georganiseerd. We hebben daar evenwel het recht aan onze kant. Volgens de Verenigde Naties heeft een volk het recht zich te verzetten tegen een vreemde bezettingsmacht. Dat is ook wat wij met het proces willen benadrukken.”

“Met de ontvoering, arrestatie en marteling van Barghouti schendt Israël op ernstige wijze het internationaal recht”, zo vervolgt Khadr Shqeirat. “Het Israëlische leger foltert nog altijd systematisch. Na zijn kidnapping uit Ramallah en arrestatie werd Barghouti 24 uur op 24 vastgebonden op een stoel en verhinderd om te sla-



pen. Deze vorm van marteling, de Sjabah, wordt vrij regelmatig toegepast op Palestijnse gevangenen. Barghouti moest ook andere martelingen ondergaan, maar heeft desondanks elke medewerking geweigerd. In een eerste fase van het proces zullen wij er alles aandoen om het proces tegen Barghouti om te buigen tot een proces tegen de bezetting en de Israëlische oorlogsmisdaden geleid door Sharon. We brengen ook Barghouti's lidmaatschap van de Palestijnse Wetgevende Raad in, want daardoor beschikt hij in principe over parlementaire onschendbaarheid. Ook dat is door Israël geschonden."

#### MANDELA

De advocaten van Barghouti rekenen ook op een zo groot mogelijke internationale aandacht te krijgen. Nelson Mandela heeft al toegezegd om het proces als waarnemer bij te wonen. De dag van ons onderhoud is Khadr Shqeirat net terug van Caïro, waar hij een ontmoeting had met de Secretaris-generaal van de Arabische Liga, Amr Mousa. "De Arabische Liga heeft een officieel comité opgericht om de zaak op de voet te volgen. Begin september, tijdens de bijeenkomst van de Arabische ministers van Buitenlandse Zaken, zal de Liga een officiële mededeling over de zaak Barghouti verspreiden. Het is de eerste maal dat er belangstelling wordt getoond in pan-Arabische middelen voor de zaak Barghouti maar ook voor de situatie van de Palestijnse gevangenen (zie kader). De Arabische Unie van Advocaten heeft trouwens enkele dagen terug laten weten te gaan samenwerken met advocaten uit de hele wereld om de 8.000 Palestijnse gevangenen in Israëlische gevangnissen te verdedigen. Wij willen nu overal in de wereld protestacties organiseren. Op 26 augustus komt er een grote solidariteitsmeeting in Johannesburg die geleid zal worden door Mandela. Op 21 augustus organiseren we een grote mars in de marge van de Wereldtop over Duurzame Ontwikkeling die ook in Johannesburg plaatsgrijpt. We zijn verder een actie gestart voor de verzameling van 1 miljoen handtekeningen."

Aanvankelijk wilde Israël de zaak Barghouti afhandelen voor een militaire

#### DE PALESTIJNSE GEVANGENEN

Er zitten naar schatting 8.000 Palestijnse gevangenen in Israëlische gevangnissen. De meesten zijn gearresteerd tijdens de tweede Intifadah. Volgens mevr. Rafeef, advocate van Al Haq ('het recht'), een Palestijnse mensenrechtenorganisatie uit Ramallah, is er dringend nood aan meer internationale aandacht voor hun situatie, want er heersen grote wan toestanden. Vooral de situatie in Ansar 3 (Kitslot in het Hebreeuws) baart zorgen. De gevangenis is tijdens de Intifada speciaal heropend en bevindt zich in de Negev-woestijn op 250 km van Jeruzalem. De gevangenen zijn ingedeeld in secties van 60 man. Ze slapen in telkens drie tenten. In totaal telt de instelling 1038 gevangenen. De meerderheid (868) is administratief aangehouden. Dat is meestal minimum 3 maanden en wordt in de meeste gevallen met minstens 6 maanden verlengd. D.w.z. bijna een jaar zonder veroordeling. De overigen zijn wel beschuldigd en veroordeeld. Veroordelingen worden uitgesproken door militaire rechtbanken.

De omstandigheden in de gevangnissen zijn hard. De hitte is er ondraaglijk, het sanitair erbarmelijk en het eten van slechte kwaliteit, weinig gevarieerd en onvoldoende. Er loopt overal ongedierte. Kortom ongeschikt voor menselijk verblijf. De uitrusting waarover andere gevangnissen beschikken ontbreekt hier (kantine of winkeltje, etc). Er zijn 50 tot 60 zieken, maar zonder enige medische verzorging. Medicatie is niet voorhanden. Advocaten hebben aangedrongen op een betere verzorging, maar slaagden er slechts twee keer in de gevangene naar een betere plaats te laten transfereren. Er zijn ook minderjarige gevangenen. In een geval gaat het om een jongen die net 16 jaar is geworden en al 6 maanden administratieve hechtenis uitzit. Groot probleem is ook dat de gevangenis zich op Israëlisch grondgebied, ver van de Palestijnse gebieden bevindt. Voor de familie is het zo goed als onmogelijk de gevangenen te bezoeken. Voor advocaten is het moeilijk werken. Zij moeten een aanvraag indienen voor een bezoek, maar krijgen dikwijls pas een maand later antwoord. Soms is de gevangene dan al overgebracht naar een andere plaats. De advocaten krijgen niet altijd de gevangenen te zien. In Ansar 3 moeten ze bovendien enkele km's door de woestijn wandelen, omdat ze niet meer tot aan de poorten mogen rijden. Mevr. Rafeef vertelt ons ook dat in een aantal gevallen gevangenen die vrijgelaten worden op de terugreis naar huis, aan de checkpoints opnieuw worden gearresteerd. Hoewel foltering tijdens ondervragingen sinds enkele jaren door het Israëlisch Hooggerechtshof zijn verboden (voordien mocht dat wel legaal), is het nog steeds een gangbare praktijk, alleen is het minder zichtbaar en gebeurt het subtiel. Rafeef geeft ons het voorbeeld van een man die dagenlang (dag en nacht - 40 dagen) op zijn stoel werd vastgebonden (de beruchte 'Sjabah', vergelijk Marwan Barghouti) en daardoor zware letsels aan de rug heeft opgelopen. Verder wordt er vooral psychologisch gefolterd en tijdens arrestaties worden de Palestijnen bijna systematisch mishandeld. Er zijn ook nog een veertigtal vrouwelijke politieke gevangenen. Zij verblijven meestal geïsoleerd in gevangenschap en moeten pesterijen ondergaan van Israëlische gevangenen van gemeen recht. (LDB)

rechtbank, maar de hoofdprocureur heeft inmiddels beslist dat het proces in de burgerlijke rechtbank zal gevoerd worden. "In Israël werd gevreesd dat een zaak van dergelijk formaat voor een militaire rechtbank voeren schadelijk zou kunnen zijn voor het internationaal imago van het land" aldus Khadr Shqeirat. "De internationale gemeenschap zou weinig geloof hechten aan een veroordeling voor een militaire rechtbank. Maar niet onbe-

langrijk is ook dat een burgerlijke rechtbank in eerste instantie bevoegd is voor de behandeling van criminele zaken, terwijl de zaak voor een militaire rechtbank een politiek tintje zou krijgen. Israël is erg op zijn hoede. Alleen voor de zaak Barghouti hebben de autoriteiten een team van 50 advocaten, politologen en Palestina-experten ingeschakeld. Men wil duidelijk niets aan het toeval overlaten". ■

# DE MYTHE VAN CAMP DAVID

| Chris Marsden |

*De door de media in de VS en Europa naar buiten gebrachte voorstelling over de vredesbesprekingen in Camp David is een bestanddeel van bewuste desinformatie.*

Om de moordpartij van Palestijnse mannen, vrouwen en kinderen door de Israëlische strijdkrachten (IDF) in het vluchtelingenkamp van Jenin te rechtvaardigen, ondernemen de pro-zionistische Amerikaanse media en sommigen in het Westen, uitzonderlijke propagandistische inspanningen. Kernstuk van deze campagne is een grove, valse voorstelling van de Israëlisch-Palestijnse top in juli 2000 in Camp David.

Bepaalde Westerse en vooral Amerikaanse media herhalen maar steeds de bewering dat Yasser Arafat daar het genereuze aanbod van Ehud Barak voor een Palestijnse staat afgewezen heeft. Tevens zou hij hierdoor het uitbreken van het geweld, dat reeds meer dan 18 maanden aanduurt, veroorzaakt hebben.

De 'Washington Post' van 15 april l.l. publiceerde een artikel van Daniel Pipes en Jonathan Schanze, waarin ze zich uitspraken tegen de terugtrekking van de Israëlische militairen uit de bezette gebieden. Ze rapporteerden dat in juli 2000 Ehud Barak president Clinton overtuigde om een topbijeenkomst met Yasser Arafat en hemzelf te organiseren. In Camp David bood hij buitengewone concessies aan, in de hoop zo het Palestijnse kapittel af te sluiten, zoals hij onlangs het Libanese probleem had opgelost. Het ware probleem was echter dat Hesbollah en de Palestijnen uit deze terugtrekking andere conclusies trokken. De Hesbollah jubelde dat islamitische krachten uit dit land hen tot deze terugtrekking gedwongen hadden. Yasser Arafat nam geen voorbeeld aan Israël, maar hield dit land eerder voor zwak en gedemoraliseerd. "Geïnspireerd door het succes van de Hesbollah verloor de Palestijnse politieke kaste alle interesse voor diplomatie", schreven ze verder. In plaats daarvan wilde ze,

zoals de Hesbollah, geweld aanwenden om hun doelstelling te bereiken. Het was dan ook geen verrassing, dat Arafat het groothartige aanbod van Barak van de hand wees en zich nog niet eens de moeite gaf een tegenvoorstel te doen. Natuurlijk is hier met de totale overwinning de verwoesting van Israël bedoeld en niet coëxistentie met Israël.

Deze beweringen werden door de Amerikaanse en westerse media bewust de wereld in gestuurd, alhoewel ze wisten dat ze niet met de waarheid strookten.

## DEZE PROPAGANDA ONTWARREN

Als de VS-president William Clinton op 25 juli in Camp David verkondigde, dat de gesprekken over het probleem Jeruzalem mislukt waren, maakte hij hiervoor de Palestijnen verantwoordelijk, door te verklaren dat Israël zich meer van haar oorspronkelijke uitgangstelling verwijderd had. De Palestijnen hebben over de uittaling van Clinton geen commentaar gegeven, daar ze hoopten op verdere onderhandelingen.

Pas ongeveer een jaar later, als het conflict reeds tien maanden duurde, verschenen meerdere artikels, die de propaganda van de zionisten weerlegden. Als eerste nam Robert Malley het woord, tijdens het presidentschap van Clinton was hij de Midden-Oosten expert in de nationale veiligheidsraad van de VS.

Hij schreef in de New York Times van 8 juli 2001 het volgende onder de titel, "Het sprookje over de mislukking van Camp David", het is juist wat op de gesprekstafel lag was verstrekkender als alles wat een Israëlische leider in het verleden bediscussieerd heeft met de Palestijnen of Washington. Maar het was niet het droomaanbod zoals het voorgesteld werd, ten-

minste vanuit Palestijns standpunt. Om de kolonisten uit de joodse nederzettingen te bedaren zou Israël negen procent van de Westbank annexeren, ter compensatie zouden de Palestijnen de soevereiniteit over delen van het Israëlische kernland bekommen, d.w.z. het negende deel van de grote van het geannexeerde land. Een Palestijnse staat van 91 procent van de Westbank en de strook van Gaza, was meer dan wat de meeste Amerikanen en Israëli voor mogelijk hielden. Maar hoe zou Arafat zijn volk deze uitwisseling van gebieden in deze verhouding kunnen verklaren.

Malley gaf ook toe, dat de Palestijnen een veel grotere concessie en aanbod hadden gedaan. De Palestijnse Autoriteit was voor een Palestijnse staat, naast Israël in de grenzen van 4 juni 1967. Ze aanvaardden zelf dat Israël bepaalde nederzettingen op Westbank zouden annexeren. Ze accepteerden het principe van de Israëlische soevereiniteit over de joodse wijken in Oost-Jeruzalem, die voor de zesdaagse oorlog van 1967 niet tot Israël behoorde.

Terwijl ze erop stonden, het recht op terugkeer van de vluchtelingen te laten erkennen, waren ze bereid het op een wijze te laten verlopen waarbij rekening zou gehouden worden met de demografische en veiligheidsinteresse van Israël. Geen enkele andere Arabische partij die met Israël ooit onderhandelde, Egypte onder Anwar el-Sadat, de Jordaanse koning Hussein, of Hafez el-Assad, kwam op het idee zulke compromissen in overweging te nemen.

Op 23 juli 2001 gaf Ahme Qurela, de chefonderhandelaar van de Palestijnen in Camp David, een persconferentie. Waarbij hij met de bemerkings van Malley instemde, wanneer men beweerde dat Barak alles aanbood en de Palestijnen

alles afwezen, dat dit een van de grootste leugens was van deze eeuw.

Ook de New York Review of Books, de New York Times en de Palestijnse onderhandelaar publiceerde onderhandelingsmateriaal over de Camp David bespreking die de beweringen van de zionistische sprookjesvertellers weerlegden

### WAT GEBEURDE IN CAMP DAVID

Barak werd in 1999 de leider van de Israëlische regering, beloofde onderhandelingen over de uiteindelijke status van Palestina. Deze onderhandelingen begonnen in maart 2000 in het geheim, waarbij Barak zijn eerste beloften maakte. Midden mei liet men de kernpunten in de Israëlische pers uitlekken, waarop de Likoud partij en andere rechtse partijen een woedende campagne startten in de Israëlische pers. Als reactie hierop zette zich Barak met alle kracht in voor een topbijeenkomst onder Amerikaanse paraplu. Dit tegen de raad van Arafat en de Palestijnen die vreesden dat de voorbereidingen te karig waren. Clinton overtuigde Arafat, trots het voorbehoud, toch aan de besprekingen in Camp David deel te nemen.

De New York Review of Books publiceerde op 9 augustus 2000 een uitvoerige beschrijving van de hand van Malley en Hussein Agha, die in de Israëlische – Palestijnse betrekkingen een actieve rol speelde, over de gesprekken onder de titel "Camp David – de tragedie van de vergissing". In hun artikel kan men lezen dat Barak weigerde een ganse reeks afspraken na te komen, waartoe Israël verplicht was door de reeds vroegere afgesloten akkoorden, onder andere een derde terugtrekking uit de Westbank, de teruggave van drie in Jeruzalem aangrenzende dorpen onder Palestijnse controle en de vrijlating van Palestijnen die in Israëlische gevangenis opgesloten zijn voor daden begaan voor de Oslo-akkoorden.

Alhoewel de schrijvers in hun formuleringen zeer diplomatisch waren, maakten ze duidelijk, dat Baraks handelwijze tot doel had de Palestijnen voor een ultimatum te stellen: "Ofwel vrede onder de Israëlische voorwaarden, of, zo was de bedreiging bedoeld, nieuw geweld".

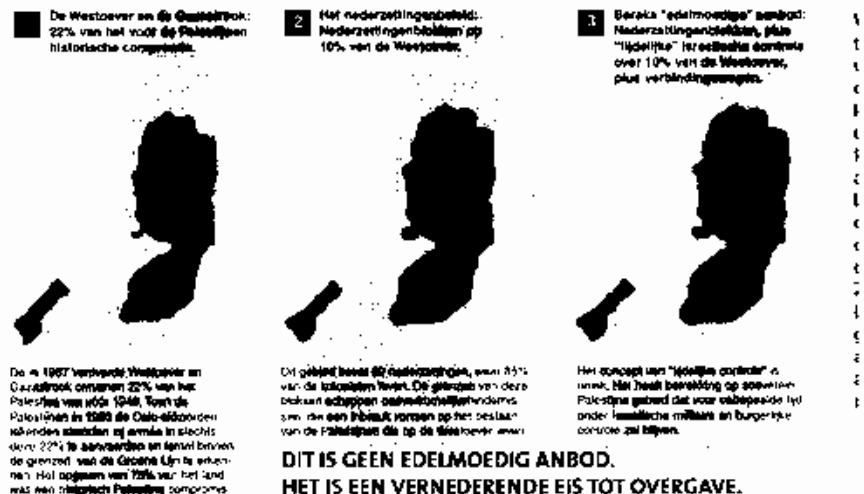
De kern van het plan van Barak was,

zich de steun van Clinton-regering en Europa te krijgen en Arafat te isoleren en hem onder een enorme druk te zetten.

Zo werd het westen gevraagd, Arafat af te dreigen en waarschuwen voor de consequenties van zijn halsstarrigheid. Dat men de schuld bij de Palestijnen zou leggen en men de betrekkingen met de Palestijnse autoriteit zou inkrimpen.

Daar onder de voorwaarden van de akkoorden van Oslo er geen verbetering van de sociale situatie was vast te stellen, de ontgoocheling en de ergernis van de Palestijnen nog toegenomen was, bracht dit alles Arafat in een onmogelijke situatie. De auteurs schreven: "Van Gaza en de Westbank gezien is het een opsomming van uitgestelde of niet vervulde beloftes".

Israëlische samenzwering nog versterken. Wat de zogenaamde vergaande concessies van Barak betreft, schrijven de Malley en Hussein Agha, dat ze nooit schriftelijk werden gedaan. De auteurs schreven: "strenggenomen was er nooit een Israëlisch aanbod. Vastbesloten de positie van Israël in het geval van het mislukken van de besprekingen niet beschadigen en de Palestijnen geen voordeel te verschaffen door eenzijdige compromissen, bleven de Israëli's steeds stoer staan op enkele stappen van een nieuw voorstel. In Camp David werden de voorstellen nooit schriftelijk op tafel gelegd, ze werden steeds mondeling overgemaakt. Ze waren trouwens ook nooit gedetailleerd. De Amerikaanse inbreng in Camp David was



Zes jaar na het verdrag van Oslo, waren er meer nederzettingen, minder bewegingsvrijheid en een slechtere economische toestand, de Palestijnen kregen het gevoel dat Camp David voor Arafat een verschrikkelijke nachtmerrie was. Het was een topbijeenkomst onder hoogspanning. Die de Palestijnen onder druk zette om een vlug akkoord te bereiken of anders de verhoogde politieke en symbolische kosten van de mislukking zouden moeten dragen.

Dat de Verenigde Staten, de uitnodiging voor Camp David verzonden, ondanks de weigering van Israël zijn vroegere aangegane beloften te concretiseren en door te voeren, en Arafat meer tijd voor de voorbereiding vroeg, moet dit alles de indruk van een Amerikaans-

op papier niet meer dan een paar bladzijden". De Amerikanen en Barak stonden erop dat Arafat ze als onderhandelingsbasis zou aanvaarden vooraleer men de grondige besprekingen zou aanvatten.

**DE VOORSTELLEN VAN BARAK**  
De Oslo-akkoorden voorzagen dat de Palestijnen de Israëlische soevereiniteit van 78 procent over het historische Palestina zouden erkennen, omdat ze ervan uitgingen dat zij hun soevereiniteit over de resterende 22 procent zouden krijgen.

Baraks zogenaamde groothartigheid in Camp David kwam neer op de afwijzing van de VN-resoluties 242 en 338, die nochtans de basis vormde voor het akkoord van Oslo van 1993 en door beide partijen aan-



vaard was geworden.

De belangrijkste punten van zijn aanbod waren:

1. Baraks voorstel deelde Palestina in vier van elkaar gescheiden kantons die door Israël ingesloten zouden zijn: de noordelijke Westbank, de centrale Westbank, de zuidelijke Westbank en Gaza. Een netwerk van door Israël gecontroleerde verkeerswegen. Geen enkel deel van dit Palestina zou aan elkaar grenzen. De Israëli's zouden het verkeer van mensen en goederen controleren zowel naar binnen als naar buiten. Hierdoor werd zeker gesteld dat de Palestijnse economie door haar machtigere buur volledig onderworpen wordt.
2. Israël zou praktisch negen procent van het bezette gebied annexeren en bood als vergelijk maar één procent van zijn eigen territorium aan.
3. Israël zou de controle over nog eens tien procent van het bezette gebied krijgen in de vorm van een pacht, zonder tijdsbepaling.
4. De Palestijnen zouden iedere aanspraak op Oost-Jeruzalem opgeven, dat zij voorzien hadden als toekomstige hoofdstad van hun Palestijnse staat. De Palestijnse delegatie stemde toe om bij latere gesprekken de Palestijnse soevereiniteit te erkennen over de geïsoleerde Arabische wijken van Oost-Jeruzalem. Deze wijken zouden door joodse wijken ingesloten zijn en niet alleen van elkaar maar ook van de rest van de Palestijnse staat gescheiden zijn. Als berekende minachting boden de Israëli's aan, een tunnel te bouwen, zodat Arafat de Palestijnse wijken kan bezoeken, zonder een voet op Israëlische bodem te zetten.
5. Israël zou de controle over 69 zionistische nederzettingen in de Westbank behouden, waar 85 procent van de kolonisten leven. Sedert het onderschrijven van de Oslo-akkoorden, is de bouw van nederzettingen met 52 procent gestegen en is het aantal kolonisten, inclusief deze in Oost-Jeruzalem, meer dan verdubbeld.
6. De Palestijnen zouden het recht op terugkeer naar Israël opgeven van de vluchtelingen die sedert de stichting van Israël zijn moeten vluchten.

Dit alles werd meer als een afdreiging dan als een voorstel op tafel gelegd. Zoals de Palestijnse onderhandelaars het opmerkten heeft Barak het van bij het begin van de onderhandelingen over de statusvragen, openlijk herhaald dat dit zijn laatste aanbod was en dat in geval van weigering Israël er ernstig aan dacht om een unilaterale regeling op te leggen.

Mallay en Agha geven voorbeelden aan, die bewijzen dat Clinton in tegenspraak met zijn zich zelf aangemeten figuur van eerlijke makelaar, actief met Barak samenwerkte om de Palestijnen te dwingen een oplossing te aanvaarden in de aard van de bantoestan gebieden in de tijd van het apartheidsregime in Zuid-Afrika. Tegen het einde van de topbijeenkomst zegde een boze Clinton tot Arafat: "Wanneer de Israëli's compromissen maken kunnen en u niet, dan kunt ge gaan. U was veertien dagen hier en u hebt steeds neen gezegd. Zo iets moet gevolgen hebben, een mislukking betekent het einde van het vredesproces... Laten we de hel losbreken en de consequenties ervan dragen."

Een ultimatieve bedreiging hing over de hoofden van de Palestijnen. Ofwel onderschreven ze Baraks aanbod en gaven ze ieder uitzicht op een levenswaardige Palestijnse staat op, of ze zouden aan de woede niet alleen van Israël maar ook deze van de Verenigde Staten moeten ondergaan.

### SHARONS MILITAIRE OPTIE

In haar uitgave van 26 juli 2001 publiceerde de New York Times een uitvoerig artikel van Deborah Sontag met als titel: "Toch zo ver" het verschaft enkele zeer interessante bijkomende informatie over Camp David. Ze schreef: "Weinige Israëli's, Palestijnen of Amerikanen weten hoeveel diplomatieke activiteiten er nog plaatsgevonden hebben na het mislukken van Camp David. Israëli's en Palestijnen konden nog voortbouwen op wat zich als nuttig heeft bewezen, ze troffen zich in augustus en september meer dan vijftig keer het meest in het Koning David hotel van Jeruzalem. In augustus en september ontwierpen de chefonderhandelaars voor de Palestijnen Erekat en Gilad Sher samen met een ranghoge Israëlische onderhandelaar, twee kapitels voor een duurzame vredesovereenkomst. Het werd voor iedereen behalve voor de leiders geheim gehouden. Gelijktijdig werkten

Amerikaanse bemiddelaars aan een duurzaam vredesvoorstel van Clinton. Het verscheen in december, maar, de vroegere VS ambassadeur in Israël Martin Indyk, onthulde onlangs dat het mogelijk zou geweest zijn het in augustus of september aan beide partijen voor te leggen".

Het artikel van Sontag is belangrijk, omdat het niet alleen de mythe van de Palestijnse onverzettelijkheid tot compromis bereidheid in de bodem boort. Zelfs na het mislukken van het Camp David ultimatum waren er nog intensieve onderhandelingen, waarover de provocerende media niet graag iets vermeldde, dat het Sharon was en niet Arafat die iedere oplossing heeft verhinderd. Ze toonde aan, dat zelfs na het door Sharon zwaar door politie beschermde bezoek aan de tempelberg en de plaats voor de Al Aqsa moskee in september 2000, er nog verdere onderhandelingen gevoerd werden tot in december. Deze onderhandelingen werden door Israël afgebroken, omdat er verkiezingen voor de deur stonden en de druk van de Israëlische opinie tegen de gesprekken zeer groot was, zoals de toenmalige Israëlische minister van Buitenlandse Zaken Shlomo Ben-Ami verklaarde.

Deze verkiezingen waren voor Barak een nederlaag tegen Sharon. Toen werden de vredesgesprekken op het ijs gelegd en niet zes maanden voordien in Camp David.

Men kan zich afvragen in hoe ver de onderhandelingen na Camp David, door Barak nog met eerlijke bedoelingen werden gevoerd. De Clinton-regering bestelde de onderhandelaars voor 27 september naar Washington. Op 28 september ondernam Sharon zijn bewust provocerend bezoek in Oost-Jeruzalem. Barak heeft het voornemen van Sharon niet gekritiseerd. Arafat beweert dat Barak op deze wijze direct samenspannen heeft om het vredesproces te verstoren. Met zijn bezoek aan de tempelberg Haram al Scharif heeft Sharon het middel gebruikt omdat door te zetten wat ze bereikten wilden op het militaire vlak.

Bewerkt en vertaald door  
Antoine Uytterhaeghe

Bron: World Socialist Web - www.wsws.org

# OORLOG TEGEN IRAK? DIE IS AL LANG BEZIG!

| Ludo De Brabander 1

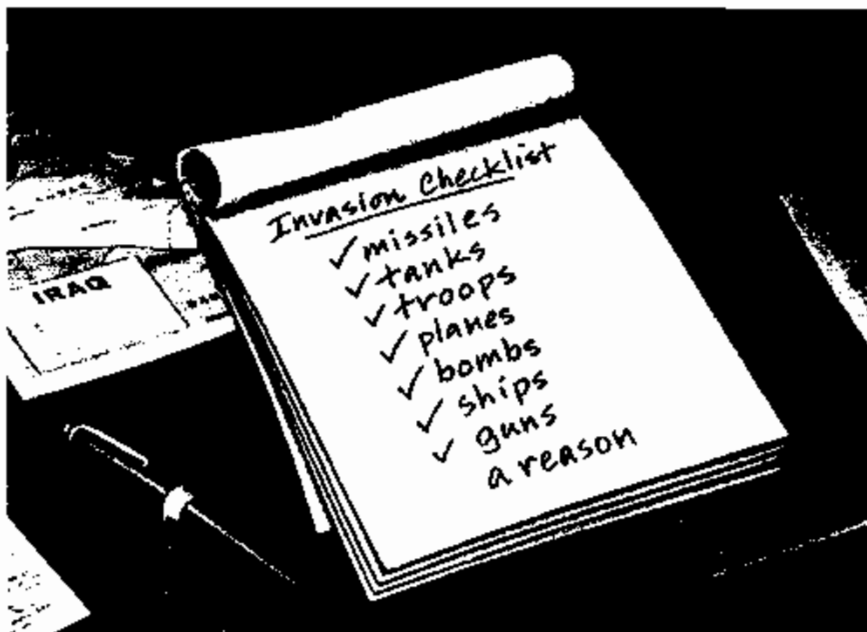
*Er wordt druk gespeculeerd over een oorlog tegen Irak. Van de weeromstuit zijn er pers-'lekken', die evengoed onderdeel kunnen zijn van een georchestreerde campagne om de bevolking te laten wennen aan het idee van een aankomende oorlog. Daarbij wordt vergeten dat bombardementen op Irak sinds het begin van de Golfoorlog een constante zijn. En terwijl in de pers de speculaties voortduren, ziet het er naar uit dat het Pentagon niet stilzit. In de regio heerst een koortsachtige militaire activiteit en zijn er al concrete militaire acties op het grondgebied van Irak begonnen.*

## NO-FLY-ZONE

Na de hevige bombardementen en de invasie onder 'operatie Desert Storm' (17 januari 1991 tot 28 februari 1991), ging het vanaf 1992 naar geregelde bombardementen op Irakese stellingen om er de 'No-fly-zone' in het zuiden af te dwingen (Operation Southern Watch, 1991 - nu). Op 13 januari 1993, bombardeerden een honderdtal Amerikaanse, Britse en Franse vliegtuigen verschillende Irakese stellingen om Saddam Hoessein te dwingen de raketlanceerinstallaties te verwijderen die zich in de No-fly-zone bevonden. Volgens Amerikaanse bronnen een succes, want de helft van de installaties was vernietigd. Enkele dagen later werd een nucleaire faciliteit in as gelegd. Er vielen enkele doden. Aan het eind van het jaar daarop waren er opnieuw incidenten. In 1996 dan, veroverden Irakese troepen de stad Irbil, gelegen in de Koerdische regio, boven de 36<sup>ste</sup> breedtegraad. De VS reageerden prompt met verschillende aanvallen van op vliegtuigen en oorlogsbodems en vernietigden Irakese militaire doelen. Veel van die militaire operaties waren ofwel antwoorden op Irakese militaire activiteiten en werden gelegitimeerd door telkens te verwijzen naar de uitvoering van VN-resoluties, zij het volgens eigen interpretaties. Maar hoe langer hoe meer begonnen de VS openlijk te praten over het elimineren van het regime en vonden ze het zelfs niet meer nodig de VN als dekmantel te gebruiken. In 1997 begint het getouwtrek rond de VN-wapeninspecties. Irak beschuldigt de VS ervan die te gebruiken voor spionage en stuurt de Amerikaanse inspecteurs

wandelen. Later zou de VN wapeninspecteur, Scott Ritter, bevestigen dat de VS de ontwapeningscommissie UNSCOM inderdaad gebruikten voor spionageactiviteiten. Het werd de ondergang van UNSCOM. Op 16 december 1998 lanceren Britse en Amerikaanse toestellen een grootschalige luchtaanval. Onder deze operatie Desert Fox vielen volgens Amnesty International tientallen burgerdoden. Frankrijk zou kort daarop bevestigen dat het niet langer meer meedoet

aanvallen uitgevoerd (42 doden). Daaronder 23 doden na een bombardement op Tel A'fer. De bommen droegen Engelstalige opschriften, maar de verantwoordelijkheid werd ontkend en in 2002 ging het tot nu toe om 23 aanvallen (9 doden). Sinds december 1998 zouden er 362 doden zijn gevallen en meer dan 1.000 gewonden. Velen zijn burgerslachtoffers, vrouwen en kinderen inclusief. De oorlog is dus nooit echt gestopt.



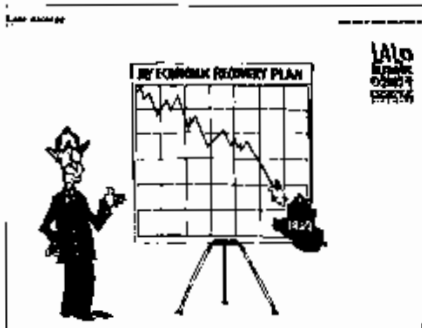
aan de militaire operaties omdat het niet langer meer akkoord kan gaan met de Amerikaanse politiek.

De jaren daarop zou Irak geregeld worden aangevallen. Slachtoffers bleven niet uit. In 2000 vielen 25 doden bij minstens 24 aanvallen, in 2001 werden 32

## TROEPENBEWEGINGEN

Terwijl men in de pers over een mogelijke oorlog discussieert, zijn de troepenbewegingen en militaire activiteiten op het terrein niet meer bij te houden. Een rapport van DEBKAfile deze zomer, een Israëlische bron die banden heeft met het

Israëlische leger en doorgaans goed geïnformeerd is, geeft een hele reeks details vrij over oorlogsvoorbereidingen. De gegevens zijn moeilijk verifieerbaar, maar een artikel uit de International Herald Tribune van 20 augustus lijkt veel ervan



te bevestigen. Al van in maart zouden Amerikaanse speciale troepen actief zijn in de Koerdische regio, in het noorden van Irak (bevestigd door diverse Koerdische bronnen) om er Koerdische militieën te trainen. Sindsdien werken de VS hard aan de bouw van een ring van militaire bases rond Irak en slepen er troepen en militair materieel naartoe. Het zou gaan over locaties in Georgië, Turkije, Israël, Egypte, Jordanië, Eritrea, Kenia, Saoedi-Arabië, Koeweit, Oman, Qatar en Bahrein. Een grote VS-Armada inclusief vliegdekschepen heeft zich op drie plaatsen verzameld: het oosten van de Middellandse Zee, de Rode Zee en de Perzische Golf. Sinds juni werken Amerikaanse en Turkse troepen aan de bouw en uitbreiding van vliegvelden. Volgens DEBKAFile (van Turkse en Koerdische bronnen) zouden Turkse en Amerikaanse troepen met in de nacht van 8 augustus de vlieghaven van Bamerni, net buiten de Koerdische regio, maar op 50 kilometer van de oliesteden Kirkuk en Mosoel, ingenomen hebben. Het persagentschap AFP en diverse Turkse kranten hebben het eveneens over de veroveringen van de Bamerni-vlieghaven.<sup>1</sup> Bovendien zouden Amerikaanse elitetroepen ook twee kleinere Irakese militaire vliegvelden in de buurt hebben ingepalmd. ■

<sup>1</sup> Talabani Says Turks Control Northern Iraqi Airport, But Turkey Denies. AFP, 9 augustus 2002

## BUSH, BLAIR EN EEN OORLOG TEGEN IRAK

President G.W. Bush steekt het onder stoelen noch banken. Met 'zijn' strijd tegen het terrorisme wil hij een oorlog voor de democratie in Irak. Wat een alibi! Zelfs als de VN ertegen is wil hij toch doorgaan en het alleen aanpakken, om aldus zijn militair overwicht aan te tonen. Maar als men weet dat Saddam Hoesein een man met vuile handen is, die zich niet bekommert om mensenrechten, dan is zijn buur, koning Fahd van Saoedi-Arabië, nog veel erger.

Maar het gaat 'm nu net als tien jaar geleden om petroleum. En dat is Bush zijn zorg, en belang.

Om een en ander toch nog een beetje met de politieke uitleg in overeenstemming te brengen, en misschien ook wel om enkele vuile werkjes op te knappen en Amerikaanse levens te sparen, zoekt G.W. Bush naar bondgenoten. Kennelijk staat niemand hiervoor te springen. De Britse sociaaldemocraat Blair blijft zich, zoals steeds, als de trouwste meeloper van Bush aanmelden. Maar de Britten delen deze mening niet. Een breed georganiseerde opiniepeiling gaf het volgende resultaat.

**Vraag:** Vindt u een oorlog van de VS tegen Irak gerechtvaardigd?

**Antwoord:** 58% neen, 28% ja, 14% weet het niet

**Tweede vraag:** Denkt u dat een dergelijke situatie de vrede in het Midden-Oosten kan begunstigen?

**Antwoord:** 74% neen, 15% ja, en 10% geen mening

**Derde vraag:** Welk vertrouwen in G.W. Bush hebt u in de huidige situatie?

**Antwoord:** 5% veel, 24% genoeg, 40% weinig, 28% geen, 3% zonder antwoord

**En in Blair?**

**Antwoord:** 8% veel, 35% genoeg, 42% weinig, 13% geen enkel, en 2% geen antwoord

Ten slotte de vraag die weinig vlelend is voor Blair. **Beschouwt u dat Blair het 'schoothondje' is van Bush in de huidige situatie?**

**Antwoord:** 54% ja, 39% neen en 7% zonder mening.

Ondertussen is er veel gerommel in de Labour-partij zelf vanwege mensen die het met Tony Blair niet eens zijn. 3000 religieuzen, onder wie de aartsbisschop van Canterbury, Rowan Williams, schreven Blair een brief waar ze verklaren geen enkele militaire actie te aanvaarden die niet door de VN is goedgekeurd. Zelfs de gewezen bevelhebber van het Britse leger, maarschalk Lord Bramell, verklaarde tegen elke Britse tussenkomst te zijn gekant, gezien dit de Britse invloed in het Midden-Oosten zou teniet doen. Blair maakt er zich wel van af met te verklaren dat tot op heden nergens en door niemand iets beslist is. Maar toch probeert G.W. Bush, en ook Blair, de eigen publieke opinie iedere dag verder mee te sleuren door valse informatie. Het verzet tegen de oorlog moet dus nog groeien. Ook onze regering moet duidelijk stelling nemen tegen het wapengeroffel van de Angelsaksische vrienden. (ads)

# BOLOGNA EN HET HOGER ONDERWIJS

| Chantal De Smet |

*Europa - dit is althans de Europese Unie - beheerst onze levenswandel. Elke nationale wet, die tegengesteld is aan de door de Europese Unie bepaalde richtlijnen, is aanvechtbaar: Europese richtlijnen staan "boven" de nationale.*

*"De Belgische pers beseft blijkbaar nog altijd niet dat tweederde van onze nationale wetgeving op Europees niveau wordt gemaakt".<sup>1</sup> De burgers al evenmin. We mogen het Europese gegeven spijtig vinden - of niet: het is een realiteit met dewelke wij (moeten) leven.*

Op twee terreinen echter is Europa tot op heden niet actief geweest, met name op het vlak van onderwijs en op het vlak van cultuur. Deze domeinen, zo stelden de nationale regeringen, zijn té verbonden met historiek, culturele eigenheid, volksverbondenheid en nationale structuren om door het alles gelijkmakende Europa behandeld te worden<sup>2</sup>. De acties van de Europese Unie op dit vlak hebben zich dan ook voornamelijk toegespitst op het ontwikkelen en financieel ondersteunen van transnationale projecten. Binnen het onderwijs namen deze vorm onder Socrates, Erasmus, Tempus, Lingua en andere gelijksoortige programma's. Deze programma's stellen samenwerking tussen diverse onderwijsinstellingen centraal. Mobiliteit (denk aan de Erasmusprogramma's) is er een essentieel onderdeel van.

Daar tegenover staat dat Europa, bakermat van de beschaving en van het onderwijs, op wereldwijd vlak langzamerhand haar glorieuze status aan het verliezen is: de Verenigde Staten, het Verre Oosten (meer in het bijzonder Japan) én Australië organiseren een massale *brain-drain* en lokken, overigens met niet onaanzienlijke middelen, de crème de la crème van de Europese studenten naar hun onderwijsinstellingen. Dit is dus naar hun onderzoeksinstituten, hun bedrijven en hun economie.

## SORBONNE VERKLARING

Naar aanleiding van de viering van 800 jaar Sorbonne in 1998 besloten de ministers van onderwijs van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Italië en Duitsland hier een halt aan toe te roepen en stelden

ze de *Sorbonne Verklaring* op. Deze werd een jaar later uitgediept en uitgewerkt tot een verklaring ondertekend door 29 Europese ministers van onderwijs. Dit is de zogenaamde *Bologna verklaring*. Deze op haar beurt werd in 2001 aangevuld met wat men het *Praag Communiqué* is gaan noemen en zal in september 2003 te Berlijn nogmaals besproken worden door alle ministers van onderwijs en wel-

*Wat zijn nu de hoofdlijnen van de Bologna-verklaring?*

- Het invoeren van "gemakkelijk leesbare" (dit is voor eenieder begrijpelijke) en vergelijkbare graden.
- Het invoeren van een hoger onderwijssysteem dat uit 3 cycli bestaat (graduaat, postgraduaat, doctoraat), waarbij elke cyclus directe toegang tot de professionele wereld moet bieden;

**De VS, Japan én Australië organiseren een massale brain-drain en lokken de crème de la crème van de Europese studenten naar hun onderwijs. Dit is dus naar hun onderzoeksinstituten, hun bedrijven en hun economie.**

licht een nieuw communiqué tot gevolg hebben.

Aanleiding tot de Sorbonne/Bologna verklaring was de vaststelling dat het Europees hoger onderwijs op wereldvlak meer en meer van haar aantrekkelijkheid verloren is/ was en vervangen werd door de roep van de sirenen van de hogerge-noemde landen. De redenen hiervoor waren/ zijn dat de structuren van het hoger onderwijs binnen Europa in zowat elk land verschillend zijn; diploma's in het ene land behaald niet a priori geldig zijn in een ander Europees land; het hoger onderwijs ook dikwijls onvoldoende aansluiting biedt op de arbeidsmarkt alsook –ten slotte- dat te weinig studenten hoger onderwijs volgen.

- Het invoeren van een kredietstelsel. In plaats van lesjaren spreekt men dan van kredieteenheden, de optelsom van deze kredieteenheden moet leiden tot een diploma. Deze kredieteenheden moeten van de ene instelling naar de andere overdraagbaar zijn. Daarenboven kan ervaring opgedaan in het beroepsveld ook ingebracht worden;
- Het aanzetten tot mobiliteit en daarvoor dan ook het afschaffen van alle obstakels in verband met deze mobiliteit.
- De promotie van een Europese samenwerking op het vlak van de kwaliteitscontrole.
- In de bijkomende actielijnen van het Praag communiqué staat onder andere het "levenslang leren" centraal.

## KRITIEK

In nummer 56 van december 2001 van de Marxistische studies situeren M. BOTENGA en B. PESTIEAU, onder de titel "Hel of Paradijs", de Bologna verklaring in een algemeen kader. Zij tonen daarbij aan dat de ganse operatie kadert in een verre-gaande liberalisering van de economie: "De multinationals willen dat het onderwijs zich aanpast om een wapen te worden in hun concurrentiestrijd" (p.37). Zij klagen m.i. terecht aan dat "de introductie van nieuwe technologieën (hier) niet uit(gaat) van het ongedaan maken van de sociale selectie, van het uitbouwen van een democratisch onderwijs, maar wel van de bezorgdheid dat ons continent (lees 'de Europese multinationals') de industriële plaats die het toekomst, behoudt" (p.21). Zij bieden echter geen oplossingen, tenzij pamflettaire<sup>3</sup>. Ook vervallen ze snel in een simplistische en gratuite analyses die niet tot reflectie maar wel tot glimlachen aanleiding geeft<sup>4</sup>. De analyse legt een paar rake vingers op zere wonden, maar geeft geen enkel degelijk en onderbouwd alternatief – tenzij natuurlijk het vechten voor een andere, socialistische – lees communistische, maatschappij. Mij niet gelaten, maar of die wereld ook voor morgen zal zijn? En of die wereld ook werkbaar is, als ze alleen in België gerealiseerd wordt? En, wat doen we dan ondertussen? Wat gebeurt er ondertussen met onze studenten? Zullen zij, eens afgestudeerd, in een bokaal moeten functioneren?

Een even summier analyse maakt WILLIE TEMMERMAN in "De komst van een nieuw Latijn wordt aangekondigd" in "Heet van de Naald" op de Website van Attac van juni 2002. Hij klaagt, weliswaar (weer eens) terecht, het feit aan dat de Bologna-verklaring een middel is om het Vlaams hoger onderwijs aan te passen aan de nieuwe neoliberale wereldorde, maar herleidt het veelal tot de (tot op heden overigens niet) voorziene invoering van het Engels als voertaal voor het hoger onderwijs<sup>5</sup>: "Wie zegt dat het absoluut nodig is dat Vlaamse studenten gaan studeren aan Italiaanse, Portugese of Griekse universiteiten, moet meteen ook zeggen hoe dat taalprobleem wordt opgelost. En de enige oplossing daarvoor is dat aan alle Europese universiteiten gedoceerd wordt

in een taal die alle Europese studenten beheersen. In de huidige omstandigheden wil dat zeggen dat aan alle Europese universiteiten in het Engels moet gedoceerd worden."

Nog kernachtiger staat het verzet op de vensters van een (verlaten) kantoorgebouw bij het Centraal Station in Brussel: "Bologna : Crime".

## VERPLICHT

Niemand van ons zal betwijfelen, niemand van ons KAN betwijfelen dat Bologna inderdaad als doel heeft de competitiviteit van het Europees hoger onderwijs te intensifiëren op wereldniveau. Al evenmin kan men ontkennen dat dit te maken heeft met de nieuwe "wereldorde" of dat de economie vragende partij is.



Dat men daarvoor alert is en steeds alert moet blijven, is evident. Daaruit echter concluderen dat wij, Vlaanderen, er ons dan maar afzijdig van moeten houden is een complete aberratie want indien we dat zouden doen, dan zouden we net zo goed onmiddellijk ons hoger onderwijs kunnen afschaffen. Met het vrijkomen van -ook de intellectuele- markt, staan Australische en Amerikaanse universiteiten reeds te trappelen om ook hier annexen in te richten. De keuze voor kapitaalcrachten zou dan wel zeer evident worden en ons eigen onderwijs, ons eigen onderzoek, herleid worden tot dat van

een pietluttig provincialistisch niveau. Op dat ogenblik zou overigens elke democratische controle – hoe miniem zij vandaag misschien ook moge zijn – onbestaande worden. We zitten dan ook in een mechanisme dat ons als het ware verplicht met Bologna mee te doen. Of dit op zichzelf zo slecht is, is overigens te betwijfelen, want een aantal elementen in "Bologna" vervat, zijn uiterst belangrijk. Ook, en in de eerste plaats voor de studenten.

Nemen we dan ook de Bologna punten eens terug op:

1. het invoeren van "gemakkelijk leesbare" (dit is voor eenieder begrijpelijke) en vergelijkbare graden.

Het invoeren van een hoger onderwijs-systeem dat uit 3 cycli bestaat (graduaat, postgraduaat en doctoraat), waar

bij elke cyclus directe toegang tot de professionele wereld moet bieden.

Deze twee punten worden samen genomen omdat ze in feite aan mekaar gelinkt zijn.

Voor het ogenblik is het zo dat

de studieduur en de studieomvang van zowat alle onderwijsterreinen in elk Europees land verschillend zijn. Zo wordt men in België slechts architect na 5 jaar studie en 2 jaar stage, daar waar in Duitsland de stage in de opleiding vervat zit en de studie in het totaal 5 jaar duurt. Omdat ook andere vakken gegeven worden, zijn de studies dikwijls niet te vergelijken en wordt het diploma van de ene studie niet in het andere land erkend. Slechts door een uitspraak van het Europees hof in Straatsburg kon een in Duitsland afgestudeerde, ook als



architect aan de slag in België. Wedden dat hij eenzelfde lange gang door de instellingen zou moeten doormaken als hij straks in bv. Spanje aan de slag zou willen gaan? Men streeft er niet naar, - en de evolutie toont duidelijk aan dat men dat ook niet zal kunnen bewerkstelligen -, dat de studies overal dezelfde studieduur zouden hebben. Wel stelt men voorop dat de studies een zelfde structuur zouden kennen en dat de trajecten (en de inhoud ervan) vergelijkbaar zouden zijn. Ook daar zijn er en zullen er duidelijke verschillen blijven van land tot land. Als men bijvoorbeeld "de kunsten" neemt dan ziet men dat in Nederland de "master" (of het postgraduaat) slechts voor een beperkt aantal studenten zal openstaan, terwijl in Vlaanderen dit niet het geval zal zijn. De vergelijkbaarheid en doorzichtigheid wil men op verschillende manieren bewerkstelligen: door overleg van docenten van de studiegebieden in verschillende landen en door het opstellen van een diplomasupplement waar zou omschreven worden wat elk vak nu juist betekent. Daarenboven wil men dat elke graad ook toegang geeft tot de arbeidsmarkt. Wie vandaag na twee jaar studies aan de universiteit een kandidaatsdiploma behaald, kan er niets mee aanvangen. Toegegeven men gaat van breed (veel mensen in het graduaat of bachelor), naar minder (de masters) tot weinig (doctoraat). De vraag is echter in hoeverre dit zo verschillend is van de huidige realiteit. De vraag is ook of eenieder een doctoraat moet behalen?

2. *Het invoeren van een kredietsysteem. In plaats van lesjaren spreekt men van krediteenheden, de optelsom van deze krediteenheden moet leiden tot een diploma. Deze krediteenheden moeten van de ene instelling naar de andere overdraagbaar zijn. Daarenboven kan ervaring desgevallend opgedaan in het beroepsveld ook ingebracht worden.* Het kredietsysteem is boeiend omdat het de student in de mogelijkheid

laat zijn eigen traject uit te stippelen en zelf meer accenten te leggen dan tot op heden het geval is. Maar essentieel is dit in het geheel niet. Essentieler is, dat ervaring opgedaan in een beroep, ook kan meetellen om een andere graad te behalen. Dit gegeven moet samen gezien worden met de bepaling van "levenslang leren". Dit betekent dat een diploma behaald aan 22 jaar bijvoorbeeld niet a priori het ganse leven valabel zal blijven. Dat bijscholing en herscholing noodzakelijk zullen zijn. Indien men dit principe vooropstelt dan is het element praktijkervaring een essentieel element.

3. *Het aanzetten tot mobiliteit en daarvoor het afschaffen van alle obstakels in verband met deze mobiliteit.* Willie Temmerman stelt in zijn open brief, door Attac gepubliceerd, dat "nergens wordt gezegd waarom studenten die degelijk onderwijs in hun eigen land kunnen volgen, zo nodig aan een buitenlandse universiteit moeten gaan studeren". Dit is een groot misverstand en wel om verschillende redenen. Eerst en vooral is het zo dat vandaag wel degelijk tienduizenden studenten in Europa voor een kortere of langere periode (een Erasmusbeurs duurt tussen minimum 3 maanden en maximum een academiejaar) in een buitenlandse instelling voor hoger onderwijs studeren. Gezien het niet steeds duidelijk is voor de uitzendende instelling wat de inhoud van de vakken aan de ontvangende instelling is, stellen zich nogal wat problemen met het berekenen van de daar behaalde resultaten. Daarenboven is er, nemen we maar één -Vlaams- voorbeeld, ook nogal wat onduidelijkheid voor wat bijvoorbeeld de kinderbijslag betreft. Niemand zegt dat studenten moeten mobiel zijn, wel dat veel studenten dat wensen te zijn en er heden heel wat obstakels voor deze mobiliteit bestaan. Er is overigens een reden waarom studenten deze mobiliteit ook nastreven. 70% van de kennis die vandaag op deze aardbol aanwezig is, werd tij-

dens de laatste 30 jaar vergaard. Dit betekent dat er een verregaande specialisering op deelreinen bestaat. Zelfs binnen Vlaanderen is het duidelijk dat niet alle kennis binnen één universiteit of één hogeschool aanwezig is. Daarom zou het voor studenten van Gent wel interessant kunnen zijn een bepaald vak bij een docent in Brussel te volgen en/of omgekeerd. Dit kan vandaag niet, ook al wenst men het. Om die mogelijkheid te bieden en een rationeel gebruik van de middelen na te streven is mobiliteit essentieel.

Tenslotte is het ook toch zo dat een wijle in het buitenland studeren voor elke student ontzettend verrijkend is. Het is verwonderlijk dat een andersglobalist daar geen fervente voorstander van zou zijn. Hoe meer studenten een wijle elders leven en studeren, hoe minder zij een bekrompen eigen leefwereld zullen opbouwen. We reizen om te leren, jazerker en we kunnen dit alleen maar zo veel als mogelijk aanmoedigen.

4. *De promotie van een Europese samenwerking op het vlak van de kwaliteitscontrole.*

Het probleem van de kwaliteit, dit is meer bepaald van de kwaliteitscontrole, staat in Vlaanderen in de kinderschoenen. Dit belet niet dat het een essentieel probleem is. Toen ik studeerde werden geen vragen gesteld over de kwaliteit van het onderwijs, en dat was jammer want wij wisten natuurlijk wel dat opleiding x beter elders was, en opleiding y o zo goed bij ons.

Is het nu echt een drama dat men in het onderwijs kwaliteitscontrole wil gaan invoeren? Natuurlijk kan men zich de vraag stellen over welke kwaliteit men spreekt. En ja, de Marxistische studies hebben absoluut gelijk als ze stellen dat kwaliteit ook en in de eerste plaats in functie moet staan van de bevolking, van de derde wereld, van de mensheid. Alle tot op heden, in welk Europees land ook, gevoerde kwaliteitscontroles hebben altijd studenten bij hun onderzoek betrokken. Studenten én docenten.

Het is een methode van zelfwerkzaamheid, niet van kritiek. Uiteraard moet men oppassen dat deze kwaliteit niet gelieerd wordt aan rangorde en beter slechter-principes, maar het wordt tijd dat men van de stelling afstapt dat ons onderwijs goed is omdat wij het zeggen. Dit doet denken aan zij die vinden dat het eigen volk eerst moet komen, omdat dat volk beter zou zijn dan andere.

### KOST EN KWALITEIT

In hun inleiding stellen M. Botenga en B. Pestieau vast dat uit de uitslagen van een enquête bij studenten andere prioriteiten leven dan "Bologna" en herstructureringen van het hoger onderwijs. Met name de studiekost en de kwaliteit van begeleiding<sup>6</sup>. Deze bekommernissen zijn niet nieuw, zomin als de terechte eis van een verdergaande democratisering van het hoger onderwijs. Ze zijn niet nieuw maar daarom niet minder prangend. Toegegeven de invoering van nieuwe regels die kaderen binnen "Bologna" zullen hier niet aan verhelpen. Wil dit dan zeggen dat ze niet langer actueel zijn? Natuurlijk niet, ze zijn legitiem en zullen dat blijven zolang het hoger onderwijs niet werkelijk democratisch is. Hier ligt een braakliggend terrein voor acties allerhande. Acties die ook internationaal zouden kunnen gevoerd worden. Ondertussen kunnen we het alleen maar jammer vinden dat er weinig (opbouwende) kritiek van de studenten komt. Want Bologna gaat hen direct aan. De democratisering van het hoger onderwijs, al net zo goed.

<sup>1</sup> P. Goossens, Humo, 4 juni 2002

<sup>2</sup> In het "Verdrag van Maastricht" werden voor het eerste twee (kleine) artikels m.b.t. cultuur opgenomen. Niets meer.

<sup>3</sup> Bijvoorbeeld: "De kwaliteit moet in functie staan van de noden van het volk. Dat wil zeggen dat een kwaliteitsuniversiteit in de eerste plaats een universiteit is die zich ten dienste stelt van het volk: een universiteit die tegen de sociale selectie ingaat, een universiteit die geen bibliothekratten kweekt maar geschoolde burgers aflevert die hun kennis ten dienste stellen van het volk(...). De lessen geschiedenis in Cuba gaan

over de bevrijdingsstrijd van het Cubaanse volk. Dit staat in sterk contrast met de lessen over koningen en 'beroemde personen' die wij hier op ons bord krijgen" (p.45).

<sup>4</sup> "Het patronale en politieke personeel komt trouwens uit eenzelfde groep: ze ontmoeten elkaar regelmatig tijdens gargantueske ontmoetingen in de meest prestigieuze hotels en ze wisselen van hoed als het nodig is" (p.15).

<sup>5</sup> Hier en daar pleiten er inderdaad wel wat mensen voor die invoering. Ze is niet voorzien. Zolang de taalwetgeving in Vlaanderen van tel blijft, zal ze ook niet meer dan vandaag inge-

voerd worden. Vandaag kan men enkel in een andere taal lesgeven als het om die taal gaat. Gastprofessoren mogen wel in andere talen onderwijzen (veelal in postgraduat of licenties), studenten mogen ten alle tijde in het Nederlands examen afleggen.

<sup>6</sup> De eerste bekommernis van de studenten is veruit de studiekost: 61% zijn voorstander van studies die financieel toegankelijk zijn voor iedereen; 42% vragen een vermindering van het inschrijvingsgeld en bijna 40% vragen een democratische prijs voor syllabi (cursussen).

## De startdag van het Sociaal Forum van België zaterdag 21 september 2002

In de VUB - Brussel

9u30 - 17u30

namiddag programma:

**13u30 Wereldhandelsorganisatie en het dienstenakkoord:  
waarover gaat het en welk is de inzet**

**14u00 Seminaries. Netwerken voor actie**

- De school is geen koopwaar.  
*L'école n'est pas une marchandise.*
- Gezondheidszorg, een privilege?  
*Privés de santé.*
- Huisvesting, ieder heeft er recht op.  
*Logement, un droit pour tous.*
- Een sprankelend debat: klaarheid over water.  
*Un débat pétillant: acteurs ou actionnaires de l'eau.*
- Cultuur en de wetten van de markt.  
*La culture face aux lois du marché.*
- De liberalisering van het openbaar vervoer.  
*La libéralisation du transport public.*
- Energie, een gemeengoed.  
*L'énergie, un bien commun.*

**16u00 Een andere wereld is mogelijk.  
Van lokaal naar (anders) globaal**

**17u00 Alles begin(t)!**

**Er wordt kinderaanimatorie voorzien vanaf 9u30.**

## BOEKBESPREKING

# HET AFSCHUWELIJK BEDROG

| Eric Gryp |

*In maart jl. verscheen bij de Franse Editions Carnot een op zijn minst merkwaardig boek onder de titel "11 septembre 2001, L'Effroyable Imposture" van de onderzoeksjournalist Thierry Meyssan.*

Het boek behandelt een serie abnormale feiten in verband met de terreuraanslagen van 11 september en steunt uitsluitend op de officiële documenten en verklaringen van het Witte Huis, het Ministerie van Defensie en van burgerlijke en militaire leiders van de Verenigde Staten van Amerika. Dit komt de geloofwaardigheid van aangehaalde sensationele feiten ten goede, temeer omdat deze documenten en verklaringen als bijlagen aan het boek zijn toegevoegd. Hierna volgt een overzicht van de markantste gegevens.

1. Uit het eerste fotomateriaal na de aanslag op het Pentagon blijkt dat er geen spoor van een gecrasht vliegtuig te bemerken is, en dat de inslag zich op het grondniveau heeft voorgedaan, wat met een vliegtuig onmogelijk is.
2. Uit diverse bronnen blijkt dat de voorbereiding van de oorlog tegen Afghanistan en het terrorisme plaats vond lang voor de aanslagen van 11 september. Deze laatste moesten enkel dienen om een voldoende psychologische schok bij de bevolking te veroorzaken om een oorlog te verrechtvaardigen.
3. Niet alleen een buitenlandse oorlog wordt aldus mogelijk, maar ook een binnenlandse heksenjacht wordt ontketend, gepaard met een vervanging van democratische tradities door fascistische en theocratische gebruiken.
4. Alle schuld wordt gefocust op Osama bin Laden, waarbij vergeten wordt dat deze steenrijke Arabier de anti-



Sovjetoperaties van de CIA financierde, terwijl de opleiding van Al-Qaeda-strijders gebeurde door een Egyptisch officier van het Amerikaans leger.

5. Er bestaat een financieel economische binding tussen de familie Bush en de clan bin Laden, die nog steeds in relatie is met Osama. Een broer van Osama is lid van de Raad van Bestuur van Marken Energy Corp, het petroleumbedrijf van George W. Bush.

### MOEDWILLIG?

Hierbij rijst natuurlijk de vraag of het denkbaar is dat de Amerikaanse overheid meer dan 3000 mensen zou hebben opgeofferd om de bevolking rijp te maken voor een mogelijk langdurige oorlog. Hierop antwoordt de auteur met het

bewijs dat de VS in het verleden al met een soortgelijk plan bezig is geweest. In maart 1962 wordt operatie Northwoods voorgesteld om president J.F. Kennedy een voorwendsel te bezorgen om Cuba met bombardementen aan te vallen. Het plan omvat o.a. een aanval op de Amerikaanse basis van Guantanamo, het opblazen van een Amerikaanse marineschip in de territoriale wateren van Cuba, terreurdaden tegen Cubaanse vluchtelingen in Miami. Dit intern terrorisme moest doen geloven dat het door Cuba werd georganiseerd. Kennedy heeft echter geweigerd dit plan uit te laten voeren, wat hem waarschijnlijk het jaar nadien zijn leven heeft gekost.

### APOTHEOSE

Op 12 augustus 2001 bezorgt luitenant Vreeland een gesloten omslag over de geplande aanslagen aan de gevangenisautoriteit. Deze omslag wordt op 14 september 2001 geopend en bevat de precieze beschrijving van de aanslagen op de 'twin towers' in New York City, drie dagen eerder.

### À QUI PROFITE LE CRIME?

Het militair-economisch complex van de VS is de grote winnaar van 11 september. Na de gestage daling van het militair budget sinds de val van de Sovjetunie, zijn de militaire uitgaven gestegen met 24 procent.

# AFGHANISTAN, EEN JAAR VERDER, EEN JAAR ONDUIDELIJKER

| Axel Aerden |

*De aanvallen op en in Afghanistan en het uiteindelijke verdrijven van de Taliban van de reguliere macht heeft van Afghanistan nog steeds geen plaats gemaakt waar ruimte is voor een normalisering. De menselijke factor van het conflict valt in het niets bij de militaire factor. En de militaire factor zou moeten bijdragen tot vrede en stabiliteit. De verschillende landen in de regio zien het vredesproces in Afghanistan als een bedreiging van hun belangen of als een opportuniteit. Het op gang gebrachte vredesproces kan dan ook door eender welke verstoring van het precaire etnische evenwicht binnen de kortste tijd volledig aan diggelen liggen.*

De Afghaanse bevolking heeft zeker niet gekregen wat ze van het verdrijven van de Taliban gehoopt had. Afghaanse vrouwen hebben nog steeds niet de rechten die ze verwacht hadden te krijgen. Zelfs het ongedaan maken van de door de Taliban opgelegde regels (verboden om buitenhuis te werken, dragen van allesbedekkende burqa's, ...) heeft weinig veranderd aan de situatie van de Afghaanse vrouw. Het aanstellen van vrouwelijke ministers kan de schijn niet ophouden. Enkel in Kaboel lijkt de situatie van de vrouw enigszins verbeterd te zijn. Er zijn terug gewone vrouwenkleden te koop en een aantal vrouwen hebben de traditionele burqa afgeworpen. Ze vinden hun plaats terug in internationale organisaties en de overheid en hun dochters mogen terug naar school. De VN, en dat vooral met de steun van Japan, hebben het geld ter beschikking gesteld om Afghanistan een heuse onderwijsrevolutie te doen ondergaan. Maar vrouwen en hun dochters die niet in stedelijke gebieden wonen hebben eigenlijk niet zoveel geluk. Hun situatie is eigenlijk nauwelijks veranderd. Het gooien van zuur in het gezicht van vrouwen die geen burqa dragen of uit werken gaan, vormt een angstaanjagende trend. De veiligheids-situatie is dusdanig dat vrouwen zich helemaal niet op hun gemak voelen om hun rechten op te eisen.

## ARRESTATIES

De aandacht ging het afgelopen jaar echter vooral naar de voortdurende militaire

acties. Die militaire acties hebben eind 2001 geleid tot de arrestatie van een pak Talibanleiders maar niet van Mullah Mohammed Omar. Geen enkel van de leidende figuren van Al-Quada werd gevangen genomen.

Omar. Het soort vriend wiens vriendschap je volgens Afghaanse tradities met een bezoek aan het huwelijk van de dochter moet honoreren. De eventuele burger-slachtoffers vormden voor de Amerikanen blijkbaar geen bezwaar. Technische teams

**De situatie van vrouwen en hun dochters die niet in stedelijke gebieden wonen is eigenlijk nauwelijks veranderd. Het gooien van zuur in het gezicht van vrouwen die geen burqa dragen of uit werken gaan, vormt een angstaanjagende trend.**

Wat betreft Mullah Omar lijkt het ondertussen duidelijk dat hij zich nog steeds in Afghanistan bevindt en een beroep kan doen op de steun en gastvrijheid van de stammen ten noorden van Kandahar. In de westerse pers werd er weinig ruchtbaarheid aan gegeven dat het bombardement van het huwelijksfeest op 1 juli jongstleden waarschijnlijk geen "ongelukje" was, zoals het Pentagon volhoudt, maar een poging om Mullah Omar te vermoorden. Omar komt oorspronkelijk van Deh Rawod, waar het huwelijksfeest plaatsvond. Daarenboven was de vader van de bruid Mullah Bradar, een topfiguur van de Taliban en vermoedelijk een van de huidige beschermheren van Mullah

van het Amerikaanse leger waren zelfs zo snel ter plaatse om eventueel bezwarend materiaal te ruimen dat de VN geen degelijk onderzoek naar de gebeurtenissen ter plaatse meer kon ondernemen.

Wat Al-Quada betreft lijkt het duidelijk dat het merendeel van de topfiguren hun heil hebben gezocht over de grens in Pakistan. Het grensgebied is onbetwist stammengebied waar een min of meer legale autonomie hand in hand gaat met de afwezigheid van elke mogelijke Pakistaanse overheidscontrole. Tot grote frustratie van de VS waagt het Pakistaanse leger zich maar met mondjesmaat in het gebied. Amerikaanse druk heeft er echter toe geleid dat

Amerikaanse eenheden ook in dit gebied mogen opereren. Tot nu toe lijkt dit enkel te gebeuren bij grensoverschrijdende achtervolgingen. De kans op een escalatie op Pakistaans grondgebied is namelijk erg groot en zou dan het huidige regime volledig destabiliseren.

## PAKISTAN

Pakistan is na de val van het door hen tot september 2001 gesteunde Taliban-regime echter niet bij de pakken blijven zitten. De Taliban en Al-Qaeda waren nog niet uit de grotten van Tora Bora gebombardeed of Generaal Musharraf, Hamid Karzai en President Niyazov zaten al samen aan tafel om de aanleg van een gaspijplijn van Turkmenistan via Afghanistan naar Pakistan en de Arabische Zee te bespreken. Ondertussen bespraken Rusland, Iran en India hoe zij de toekomst van Afghanistan zagen en vorm wilden geven. Rusland en Iran vinden de militaire aanwezigheid van de VS in Centraal-Azië maar niets. Daarenboven kan een Afghaanse gaspijplijn een felijke streep zijn door de rekening van beiden. India, dat de afgelopen jaren een natuurlijke bondgenoot was geworden van Washington, kan het van zijn kant maar moeilijk verkroppen dat Pakistan terug zoveel aandacht en steun krijgt vanuit de VS. De Noordelijke Alliantie heeft met de steun van Rusland, maar vooral India en Iran, jarenlang de Taliban van de allesoverheersing van Afghanistan gehouden. Alledrie zijn ze niet van plan hun daarvoor verworven invloed en macht zomaar aan de VS en Pakistan af te staan. Deze onderlinge vijandigheid beïnvloedt de Afghaanse politiek daarom nog steeds dagelijks.

Dat er nog steeds leidende figuren van Taliban en Al-Quada in Afghanistan en aan de grenzen ervan aanwezig zijn, leidt daarnaast tot een duidelijke ondermijning van de eventuele politieke stabiliteit. Niet alleen zijn er nog steeds krijgsheren en verschillende Taliban troepen die zich militair verzetten tegen de nieuwe machtshebber, daarnaast zijn er vooral de Pasjtoense stamhoofden die zich niet neerleggen bij het huidige politieke status quo.

## LOYA JIRGA

Het huidige politieke status quo is het gevolg van de Loya Jirga, de vergadering van Afghaanse stamhoofden, die in juni samenkwam. Er is bakken kritiek gevolgd op de bekendmaking als besluit van de Loya Jirga van de samenstelling van de

heeft. De Pasjtoenen vinden dan ook dat ze als Afghaanse meerderheid aan de top ondervertegenwoordigd zijn.

Daarnaast vinden de Afghanen dat president Karzai te inschikkelijk is geweest voor de krijgsheren, de zogenaamde *warlords*. De Pasjtoen Haji Qadir,



nieuwe regering. De royalisten, die pleiten voor een herstelling van de monarchie onder koning Zahir, werden volledig opzij geschoven en de etnische Tadzjiken van de Noordelijke Alliantie, en dan vooral die van de Pansjir-vallei, kregen in feite een dominante positie. Zowel de minister van Defensie, Mohammad Fahim, als de minister van Buitenlandse Zaken, Abdullah Abdullah, behielden hun post. De voormalige interim-minister van Binnenlandse Zaken, Yunus Qanoni, kreeg de pas en blijkbaar voor hem gecreëerde post van presidentiële veiligheidsadviseur. Zijn plaatsvervanger als minister van Binnenlandse Zaken is Taj Mohammad Wardak, een tachtigjarige die nog maar zes maanden terug was uit twintig jaar ballingschap in de VS. Geen echt valabel alternatief dus. En aangezien Mohammad Arif, nog een Tadzjiek van de Pansjir-vallei, verantwoordelijk blijft voor de staatsveiligheid kan met enige stelligheid worden beweerd dat Qanoni nog steeds het Afghaanse veiligheidsapparaat in handen

die later vermoord werd, en de leider van de sjiëtische Hazaras, Karim Khalili, werden samen met de Tadzjiek Mohammad Fahim aangesteld als vice president. De Oezbeekse krijgshere, Dostam, en de gouverneur van de westelijke stad Herat, de Tadzjiek Ismail Khan, werden allebei dezelfde functie aangeboden. Ze weigerden omdat ze hun gebied in Noord- en West-Afghanistan weigerden te verlaten. Deze vijf krijgsheren maakten bovendien allen deel uit van de Noordelijke Alliantie. De Afghaanse krijgsheren ondermijnen door hun militaire optreden tegen elkaar en hun weigering om de wapens neer te leggen het centrale gezag en vooral de alledaagse veiligheid van de Afghanen.

Daarenboven vond Karzai dat hij ook de fundamentalisten diende te paaien en dus stelde hij Fazul Hadi Shinwari als opperrechter aan. Die verklaarde daarop meteen dat de lijfstraffen die onder het Talibanregime bestonden, zoals stening en amputatie, gewoon zouden blijven bestaan.



## PASJTOENEN

Al deze tegenstellingen (Kaboel - platteland, centrale gezag - krijgsheren, Iran - India - Rusland - Islamabad - Ashgabat, Noordelijke Alliantie - Pasjtoenen) ondergraven al voldoende een eventuele politieke stabiliteit. Daar komt nog bij dat ook binnen de Pasjtoenen zelf de historische rivaliteit tussen de Oost- en de West-Pasjtoenen terug de kop heeft opgestoken. De Pasjtoenen (niet de Pathanen, dat zijn de antropologisch etnische verwanten in Pakistan) zijn namelijk onderver-



deeld in verschillende stammen. De twee belangrijkste zijn de Durrani (West-Pasjtoenen), die steeds de monarchen leverden, en de Ghilzai (Oost-Pasjtoenen). De huidige president, Hamid Karzai, maakt deel uit van de Durrani terwijl de op 4 juli jongstleden vermoorde vice-president, Haji Qadir, de figuur moest worden die de Ghilzai moest vertegenwoordigen. De Ghilzai geraken namelijk stilaan gemarginaliseerd in Afghanistan. Ze voelden zich geïsoleerd en ondergewaardeerd. Niet alleen vormen de Ghilzai de grootste Pasjtoense stam maar leverden ze in de oorlog tegen het communistisch regime ook zes van de zeven belangrijke mujaheddinleiders. (Burhanuddin Rabbani, met Massoud als zijn militaire chef, was

de enige Tadzjiek.) In hun gebieden vinden bovendien nog steeds de meeste (Amerikaanse) militaire acties plaats en geraken de anti-Amerikaanse gemeederen stilaan verhit.

De Loya Jirga heeft deze situatie ook niet verbeterd. Een Pasjtoense basisbeweging, als je het zo mag noemen, uitte op de vooravond van de Loya Jirga een duidelijke voorkeur voor de ex-koning Zahir Shah en sprak zich dus uit tegen Karzai. Tot die basisbeweging behoorden ook een pak Oost-Pasjtoenen. De Ameri-

te geven aan een door de VS in het leven geroepen regering met Karzai als president. Leiders van de Ghilzai wijzen er met steeds meer nadruk op dat hun regio door henzelf moet gecontroleerd worden. De 'regering van de Noordelijke Alliantie' is voor hen niet aanvaardbaar en daarom zijn alle personen die door deze regering worden aangesteld als vertegenwoordiger of gouverneur ook niet geloofwaardig.

In de nasleep van de moord op de vice-president is de inzet voor alle protagonisten hoog geworden. Voor de Amerikanen is de zoektocht naar een Pasjtoense leider voor alle Afghanen in troebel water beland. Voor Karzai is het nu noodzakelijk om te bewijzen dat hij een echt Afghaans leider is en geen marionet van de buitenlanders. Voor de regionale landen worden de pogingen om voet aan de grond te krijgen binnen het centrale gezag en de krijgsheren steeds intenser. Voor de krijgsheren komt het er nu op aan een goede deal met Karzai te sluiten: stilzwijgende steun voor de regering in Kaboel in ruil voor autonomie van en zeggenschap over hun gebieden.

De aversie van de Pasjtoenen zoekt echter nog steeds een uitweg en dit kan een vruchtbare voedingsbodem bieden aan radicale bewegingen. Een druppel teveel – zoals het bombarderen van nog een huwelijksfeest – kan genoeg zijn om de Pasjtoense emmer te doen overlopen. Hierdoor wordt de Amerikaanse afhankelijkheid van Pakistaanse steun echter nog groter. De Pakistaanse geheime dienst, de Inter Services Intelligence, heeft namelijk enorm veel terreinervaring in het gebied van de Pasjtoenen. En op die manier kunnen de inlichtingendiensten van de landen in de regio en de inlichtingendiensten die decennia actief zijn geweest in Afghanistan terug de handschoenen oppemen. Dan kunnen we enkel verwachten dat conventionele diplomatie er aan is voor de moeite. De inlichtingendiensten kunnen zoals ze jarenlang hebben gedaan de Afghaanse agenda bepalen en beheersen. En dat heeft de Afghanen enkel chaos en nooit vrede gebracht. ■

# KRACHTMEETING OM HET INTERNATIONAAL STRAFHOF

| Antoine Uytterhaeghe |

*Het controversiële debat tussen Europa en de Verenigde Staten illustreert dat het recht op internationaal vlak in feite een politiek recht is.*

*De uitkomst van deze discussie was voorspelbaar: de VS en Europa zouden tot een compromis komen.*

*Enerzijds kon het mandaat voor de vredestroepen in Bosnië verlengd worden, wat kennelijk de Europeanen nauw aan het hart lag.*

*Anderzijds kunnen VN-militairen uit die landen die het statuut van het Internationaal Strafhof niet onderschreven hebben (bijvoorbeeld de VS), niet vervolgd worden voor het Strafhof. Voor hen bestaat er dus straffeloosheid in geval van misdaden als volkenmoord, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid. Na twaalf maanden zou dan de VN-Veiligheidsraad beslissen of deze uitzondering zal verlengd worden. Men kan ervan uitgaan dat deze uitzondering inderdaad zal verlengd worden.*

## EIGENAARDIG POLITIEK STRAFRECHT

Het debat over de immuniteit van de VN-soldaten illustreert dat het om een politiek geladen strafrecht gaat. Wie aan zijn rechtsregels onderworpen wordt en tegen wie dan strafvervolgning zal ondernomen worden, is altijd afhankelijk van de heersende krachtconstellatie op internationaal vlak. De politieke opstelling van de staatsacteurs bepaalt wat er gebeurt. Wie van oordeel is, - zoals het rechtsprincipe voorschrijft -, dat iedere strafdaad zonder aanzien van persoon van de dader moet vervolgd worden, komt bij de huidige gang van zaken tot de conclusie dat dit volkomen vreemd is aan het internationaal strafrecht. En het zal er vreemd aan blijven, zolang er geen dwangmiddelen en machtsmiddelen uitgewerkt worden om dit strafrecht in alle onafhankelijkheid uit te doen voeren. De strijd tussen de Verenigde Staten en de rest van de wereld, meer bepaald met de EU-lidstaten, gaat niet zozeer over de vraag of er staten 'boven het recht' mogen staan'. We durven gerust voorspellen, - en dat is geen profetie -, dat in de toekomst ook soldaten uit de EU evenmin als de VS-militairen voor het Internationaal Strafhof zullen gedaagd worden.

Het Internationaal Strafhof is volgens zijn statuut anders dan het Internationaal Joegoslavië-tribunaal dat maar een provisorische bevoegdheid heeft. Het Internationaal Strafhof zal alleen maar op

kunnen treden als het land een vermoedelijke dader niet vervolgt voor de hem ten laste gelegde aanklacht. Er zijn reeds een aantal landen die hun rechtsregels

Unie belangrijke instrumenten waarmee ze haar sterkte wil uitspelen. Beide wegen zijn niet exclusief. De VS hebben in het begin, wat nu dikwijls vergeten

## We durven gerust voorspellen dat in de toekomst, soldaten uit de EU, evenmin als VS-militairen, voor het Internationaal Strafhof zullen gedaagd worden.

hebben aangepast, om zich de mogelijkheid te verschaffen misdaden tegen de mensheid, die door het Internationaal Strafhof kunnen behandeld worden, voor hun eigen nationale rechtspraak te brengen.

## INSTRUMENTEN VAN BEÏNVLOEDING

Oneens zijn de Verenigde Staten en de EU het over de vraag, hoe ze hun invloed kunnen uitoefenen en vergroten in de internationale betrekkingen. Terwijl Washington een meer interventionistische koers wil volgen waarbij de militaire actie een dagelijks middel geworden is. De Europese regeringen geven de voorkeur aan minder direct werkende middelen, zoals het instellen van nieuwe gerechtshoven of het tot stand brengen van conventies. Dit zijn voor de Europese

wordt, zelf de ontwikkeling van het Internationaal Strafhof op het spoor gezet. Zonder de actieve inzet van Washington waren de voorlopers ervan, zoals de beide ad hoc oorlogstribunalen voor Joegoslavië en Rwanda, niet tot stand gekomen.

Verliezen we ook niet uit het oog dat de EU-landen ook in hun strategie de militaire interventie hebben ingeschreven, "volgens de principes van de VN", maar dus niet noodzakelijk onder mandaat van de VN. Alle NAVO-lidstaten hebben zich ook zeer ijverig verzet om te vermijden dat het ingestelde Internationaal tribunaal voor Joegoslavië ook maar zou onderzoeken of de NAVO geen inbreuk en oorlogsmisdaden heeft gepleegd tegen het geldend oorlogsrecht bij hun aanval op Joegoslavië. Hier zien we zeer duidelijk wat de Europese NAVO-club verstaat

onder het oppergezag van het recht waarover ze zich zo druk maken.

Hebben de EU-lidstaten met militairen in Afghanistan zich niet zoals de VS verzekerd voor hun militair personeel, door bilaterale afspraken? Hetzelfde wat Washington verlangt bij de onderhandelingen met de VN-Veiligheidsraad, de immuniteit voor hun soldaten tegen mogelijke strafvervolging door het Internationaal Strafhof.

De Kosovo-oorlog van de NAVO is ook in een ander opzicht interessant. We herinneren ons dat de toenmalige Joegoslavische regering naar het Internationaal Gerechtshof stapte om te laten onderzoeken en vaststellen dat deze NAVO-aanval een inbreuk was op het volkenrecht. Het Internationaal Gerechtshof is in het VN-charta als orgaan voor rechtspraak aangeduid. Anders dan in het nieuwe Internationaal Strafhof worden voor het Internationaal Gerechtshof staten aangeklaagd en geen individuen. De procedures voor het Internationaal Gerechtshof zijn zeer complex en de meeste voorgelegde klachten sneuvelen voor ze behandeld worden, daar de aangeklaagde partij alle mogelijkheden gebruikt om aan te tonen dat het IG niet bevoegd is. Deze strategie hebben de NAVO-landen gebruikt bij de aanklacht van de Joegoslavische regering. Dit toont ons zeer duidelijk dat het engagement voor meer recht in de internationale betrekkingen onder het tapijt geveegd wordt van zodra het gevaar bestaat dat de EU haar vrijheid van handelen door internationale gerechtelijke instanties zou moeten laten voorschrijven.

#### HET GEROMMEL OM COMPETENTIE

Zowel de controverse over de bevoegdheden van het Internationaal Gerechtshof wat de NAVO-aanval op Joegoslavië betreft, als het debat over de zin van de onderzoeken van het ingestelde Oorlogstribunaal voor Joegoslavië tegen de NAVO, tonen ons hoe machteloos de internationale publieke opinie is, wanneer het gaat om de controle over deze rechtsorganen. Talrijke invloedrijke NGO's die zich voor de mensenrechten inzetten en aan de kar hebben geduwd voor het

oprichten van het Internationaal Strafhof, hebben in 1999 gevraagd om een onderzoek te starten tegen de NAVO. Ze hebben snel kunnen vaststellen dat mevrouw Del Ponte dit verzoek van tafel veegde. Ze is zelf naar Evere gekomen om de vrienden gerust te stellen dat ze tegen hen niets zal ondernemen.

De EU gebruikt op dit ogenblik de controverse rond het Internationaal



Strafhof vooral om haar internationale positie te sterken. In een commentaar van de Frankfurter Allgemeine over de compromisvoorstellen van de VN-Veiligheidsraad, komt men tot vaststelling dat het anti-amerikanisme langzaam maar zeker tot een soort euro-gaullisme leidt. In deze euroclub zien we dat verschillende Europese leiders zich laten leiden door eigenbelang in deze discussie. Frankrijk wil de eigen en zelfstandige rol van Europa ten opzichte van de VS beklemtonen. Duitsland heeft reeds laten verstaan dat ze graag een Duitser op de stoel van hoofdaanklager zou zien. De hoofdaanklager kan namelijk zelf beslissen tegen wie een onderzoek kan gestart worden. Hij kan dus het ganze onderzoek beïnvloeden met alle politieke gevolgen voor het verdict.

#### NIEUW ROMEINS IMPERIUM

De nadruk waarmee Washington het Internationaal Strafhof weigert te aan-

vaarden, laat ons raden naar de Ijkenberg die ze te verbergen hebben. Wat de VS van de wereld verlangt is een 'carte blanche' voor haar anti-terrorisme-oorlog. Bush heeft na 11 september de ganze wereld onder VS-oorlogsrecht geplaatst, hetgeen een zware inbreuk is van het VN-charta. Het is niet alleen onwettelijk, het is zelfs crimineel en een samenzwering tegen de wereldvrede. De machtspolitiek van Washington sluit iedere vorm van samenwerking uit. De VS-politiek leidt tot meer spanningen in het internationale systeem. Door hun optreden verstoren ze iedere mogelijkheid om de conflicten op een politieke, vreedzame wijze te regelen. Hetgeen ook voor Washington uiteindelijk op termijn negatief zal zijn. Het is geen toeval dat in Washington de discussie rond de 'betrouwbaarheid' van de Europese vrienden geresigneerd afgesloten schijnt te zijn. De VS moeten vaststellen, zoals in het oude Romeinse imperium, dat hun expansiepolitiek met toenemende controverses en met gewelddadige binnenlandse spanningen moet betaald worden. De EU heeft door het aanvaarden van het compromis over de bevoegdheid van het Strafhof, getoond dat zij in naam van de solidariteit de grens van het toelaatbare kan overschrijden. Burgerlijke rechtsregels zijn in principe voor alle wereldburgers en staten gelijk, bijgevolg is het onmogelijk om hieromtrent een compromis te sluiten. Maar ook dat telt niet meer.

Dat het Internationaal Strafhof tegen de wil van Washington toch geïnstalleerd wordt, en dat de Republikeinse woordvoerder in het Amerikaanse congres spreekt van een 'schurkengerecht', toont hoe succesvol de EU kan zijn in haar confrontatiepolitiek met de VS. Het huidige politieke debat rond het Internationaal Strafhof zal zijn belangrijkheid in de komende maanden moeten tonen, als het Hof volgend jaar met haar werkzaamheden zal aanvangen, na de aanstelling van de rechters en hoofdaanklager. Het Internationaal Strafhof zal moeten bewijzen dat het onafhankelijk en zonder enige bemoeienis kan functioneren.

Bron:

Freitag – Olivier Tolmein – www.freitag.de.



# EERLIJKHEIDSHALVE

## DE EURO EN DE PRIJSSTIJGINGEN

Negen op de tien Nederlanders vinden de prijsstijgingen het gevolg van de invoering van de euro. Bij de Spanjaarden is dit 80%, in Griekenland 77,64%, in Duitsland 74,9 en in België is 64,90% van de bevolking deze mening toegedaan. Dat wijst een onderzoek uit dat de Europese Commissie eind april bij 12.700 Europeanen liet uitvoeren. De Europese consument wijst in de eerste plaats de horecasector aan, als zijnde de grootste profiteurs van de euro-invoering. In België en Nederland meent 88,5% van de bevolking dat deze sector in het bijzonder de prijzen heeft opgedreven bij de invoering van de euro, in Spanje is dat 88,2%, in Duitsland 88%. Tegen deze vaststelling van de consument in, blijft de Europese Centrale Bank beweren dat er ook prijsdalingen waren. Het is mogelijk dat dit gebeurd is in de productiesfeer, maar voor de consument waren het vooral de stijgingen die hen bij de dagelijkse inkopen opvielen. De gouverneur van de Belgische Nationale Bank verklaarde tijdens een persconferentie dat de prijzen slechts met 0,04% gestegen waren. Eerlijkheidshalve voegde hij hieraan toe dat zelfs zijn echtgenote hem in deze redenering niet kon volgen. (ads)

## ALGEMENE VERGADERING VAN DE VN VEROORDEELT ISRAËL

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties debatteerde 16 uur over het rapport over de gevechten in het Palestijnse vluchtelingenkamp Jenin. In een resolutie wordt Israël veroordeeld met 114 stemmen tegen 11 onthoudingen en vier tegenstemmen, met name de VS, Israël, de Marshall-eilanden en Micronesië. Opvallend is dat deze laatste twee ministaatjes slechts enkele duizenden inwoners tellen, en volledig afhankelijk zijn van de VS. De Marshall-eilanden zijn een belastingparadijs. Deze resolutie eist de "onmiddellijke Israëlische terugtrekking uit de bezette gebieden en de terugtrekking van de troepen op de posities van voor de tweede intifada". Bovendien eist de resolutie dat de twee partijen "de universele normen aanvaarden van het internationaal humani-

tair recht".

## DE VAKANTIES VAN DE KONING VAN SAOUDI-ARABIË

Fahd Ben Abdel Al Saoud, de koning van Saoedi-Arabië, en vriend van G.W.Bush, is sinds 20 mei op vakantie in Zwitserland. Het is de eerste maal sinds hij in 1982 de troon beklom. Hij betreft er zijn uitgebreide residentie in Colloge Belleriz bij Genève, vergezeld door zijn hof een een ganse ploeg medewerkers die in omliggende hotels logeren. Elke dag vliegen 2 tot 10 vliegtuigen vanuit zijn land of uit andere hoeken van de wereld, naar Genève om zijn gasten aan te brengen. De uitzonderlijke rekeningen worden betaald door de koning of het Hof. Het gaat hier niet om een kleinigheid. Het toerismebureau schat dat het 2,7 tot 4 miljoen euro per dag kan bedragen. En deze uitgaven zijn slechts voorlopig. Voor zijn vertrek op 30 september naar zijn residentie in het Spaanse Marbella, zullen nog een vracht geschenken moeten gekocht worden. Kort geleden werd de boekhandel Fnac's nachts door een groep van zijn gasten bezocht. Fnac kreeg hiervoor van de overheid een boete van 6600 euro voor de overtreding van de nationale arbeidswet. Genève verwacht koning Fahd reeds sinds 20 jaar. Maar Fahd had in zijn residentie van 40.000 vierkante meter, grote werken laten uitvoeren om beter zijn gasten te kunnen ontvangen. Hij kwam nu naar Genève om het paleis plechtig te openen. Dit wordt een geschenk voor zijn tweede vrouw Johara Ab Ibrhim. De overdracht werd op 3 augustus in Genève getekend. Tevens wil hij zich in Genève laten opereren voor staar. Volgens waarnemers wijst dit alles erop dat de gezondheidstoestand van Fahd steeds slechter wordt. Ook de vele bezoeken van Arabische en andere regeringsleiders zouden daar kunnen op wijzen. (ads)

Bron: Le Monde

## VERENIGDE STATEN ZES MILJOEN AMERIKANEN VEROORDEELDI

In 1990 stonden er 4,4 miljoen Amerikanen

onder justitieel toezicht. Eind vorig jaar was dat aantal opgelopen tot 6,6 miljoen, waaronder 4 miljoen voorlopig vrijgelatenen, de overigen gedetineerden. Het aantal opgesloten is sinds begin jaren negentig met 1,1 procent toegenomen, het aantal voorwaardelijk in vrijheid gestelden nam toe met 2,8 procent. De helft van de voorwaardelijk vrijgelatenen is veroordeeld voor een misdrijf, maar voor de meesten onder hen gaat het om drugsgebruik of dronkenschap achter het stuur. De verhouding tussen de twee groepen is veelzeggend: onder de gevangenen is een meerderheid zwart (46%), bij de voorlopig vrijgelatenen de meerderheid blank (55%).

## DE KOSTPRIJS VAN DE TOP VAN JOHANNESBURG

Aan de Top van Johannesburg hangt voor Zuid-Afrika een prijskaartje van 33 miljoen euro vast. De Verenigde Naties zullen instaan voor 47 miljoen euro, waardoor het totaal van de kosten niet minder dan 80 miljoen euro bedraagt. De Zuid-Afrikaanse bijdrage aan de organisatie van de conferentie wordt betaald door een privé groep, de Johannesburg World Summit Compagnie, die het merendeel van de fondsen geïnd heeft bij grote bedrijven als South African Airways en Standard Bank. Ter vergelijking: bovenstaand totaalbedrag vertegenwoordigt 67% van de uitgaven van Mali voor gezondheidszorg (11 euro voor elkeen van de 11 miljoen inwoners). Het bedrag komt ook overeen met de fondsen die La Paz (Bolivia) en de Manilla (Filipijnen) voor de aansluiting op het drinkwaternet hebben voorzien. De Wereldbank wijst erop dat de prijs van de conferentie overeenkomt met 27% van de aankoopprijs van één jachtvliegtuig, type Rafale (zonder wapens), met 32% van een F-16 of een Airbus. En voor hetzelfde geld koop je 11 Amerikaanse Abram tanks. Dit neemt niet weg dat gezegd mag worden dat de opeenvolgende topconferenties veel, heel veel geld kosten, terwijl de resultaten ervan meestal niet denderend zijn. (ads)



# DOSSIER

## DE FINANCIËLE SCHANDALEN

Anthony Boeckx - André De Smet

**Aantal technieken om de omzet virtueel te verhogen en de cash flow schijnbaar te verbeteren moeten de beursnotering helpen stijgen.**

**De zaak wordt veel roosier voorgesteld dan ze in werkelijkheid is ter meerdere eer en winst van de directieleden die deels betaald worden met beursgenoteerde titels.**

# DE FINANCIËLE SCHANDALEN IN DE V.S.

| Antoon Roosens |

*Sinds het begin van dit jaar hebben de beurzen een flinke duik gemaakt. Aanleiding was de bekendmaking van een reeks financiële schandalen bij een aantal grote Amerikaanse firma's. Meestal gaat het om bedrijven in de sectoren van de I.C.T., de informatie- en communicatie-technologie, het paradepaardje van de zogezegde "nieuwe economie". Met enkele varianten is het schema overal hetzelfde: de managers hebben de exploitatierekeningen van hun onderneming vervalst om fictieve winsten te kunnen publiceren.*

## BOEKHOUDING

De kunstgrepen, bij deze vervalsingen toegepast, getuigen van boekhoudkundige spijttechnologie. Zij gebeurden dan ook meestal met de medeplichtigheid van externe, gerespecteerde accountantskantoren die in theorie de juistheid van de jaarrekeningen moeten controleren, teneinde de (kleine) aandeelhouders te beschermen tegen bedrieglijke praktijken.

Enkele voorbeelden. Sommige ondernemingen, zoals de energietrader ENRON, richtten (fictieve) dochterondernemingen op, waarmee dan grote verkoopcontracten werden afgesloten - op papier - wat toeliet de omzetcijfers hoog op te drijven - steeds op papier - en winsten te publiceren die alleen in de verbeelding bestonden.

Anderen, zoals WORLD-COM, boekten voor miljarden dollar courante exploitatiekosten als investeringen. Deze uitgaven kwamen dus wel voor op de balans, maar verschenen slechts voor een tiende of twintigste deel op de verlies-en-winstrekening. Daardoor scheen de winst van het lopende jaar veel hoger dan werkelijk het geval was, of werd het verlies van het boekjaar omgetoverd tot winst.

Nog een andere truc werd gebruikt door de petroleumonderneming HARKEN ENERGY toen de huidige president Bush er beheerder was. Men leende miljoenen dollar aan enkele stromannen om met dat geld een waarde-loze afdeling van HARKEN, nl. ALOHA PETROLEUM, op te kopen tegen de exorbitante en totaal irrealistische prijs van 10 miljoen dollar. Dat bedrag werd dan als (fictieve) winst opgenomen in de exploitatierekening, om het verlies van dat jaar weg te moffelen. Het geleende geld bleef natuurlijk op de balans als een actiefpost (schuldvordering op derden). Met andere woorden, hetzelfde geld werd tweemaal geteld in de jaarrekening, eenmaal als winst in de exploitatierekening, en eenmaal als schuldvordering op de balans.

## BUSH

Maar daarmee is de kous nog niet af. De beheerders van de frauderende bedrijven, die natuurlijk weet hadden van deze dubieuze praktijken, maakten dan handig gebruik van de stijging van de koers van het aandeel - gevolg van de fraude - om snel grote pak-

ketten aandelen in hun bezit, te verkopen vooraleer de fraude aan het licht kwam en het aandeel waardeloos werd. Technisch noemt dat "insider trading": handel met voorkennis, een strafbaar delict. Het is op die wijze dat zowel president G.W. Bush als zijn vice-president Dick Cheney in opspraak zijn gekomen.

Bush werd in 1986 beheerder van HARKEN ENERGY toen deze laatste een klein, virtueel falliet bedrijfje waarvan Bush elgenaar was, opkocht "at an astonishingly high price" (tegen een ongeloflijk hoge prijs) zoals The Guardian het stelde in zijn editie van 9 juli jl. Het blad voegt eraan toe dat het geen twijfel laat of deze prijs was uitsluitend verklaarbaar als tegenprestatie "for Mr Bush's connections": hij was toch de zoon van de toenmalige president Bush senior.

De jonge Bush werd dus beheerder van HARKEN en hij werd

## De managers hebben de rekeningen van hun onderneming vervalst om fictieve winsten te kunnen publiceren, en om aldus de koers van het aandeel van de onderneming op te drijven

tevens betaald

- tegen de gebruikelijke exorbitante vergoedingen - als 'consultant' van deze onderneming. Bovendien ontving hij zowat 250.000 aandelen van HARKEN (waarde ongeveer 1 miljoen dollar) als supplement op zijn riant beheerders- en consultantssalaris.

Maar HARKEN zelf zat weltra diep in de rode cijfers. Het was om dat verlies weg te moffelen dat in 1989 werd overgegaan tot de hogervermelde nep-verkoop van haar afdeling ALOHA. Er was vanaf dat moment, voor de (ingewijden), geen twijfel over het feit dat het daaropvolgende boekjaar catastrofaal zou worden.

Op 22 juni 1990 verkocht G.W. Bush 212.140 stuks van zijn aandelen tegen 4 dollar per stuk. Twee maand later kondigde HARKEN officieel aan dat het tweede kwartaal van 1990 zou worden afgesloten met een verlies van 23 miljoen dollar; wat de insiders reeds lang wisten. De koers van het aandeel viel als een baksteen, maar Bush junior kwam uit het avontuur met een handig fortuin-

tje van zowat een half miljard oude Belgische frankjes. En er werden uiteraard géén vervolgingen ingesteld wegens 'insider-trading' tegen de zoon van president Bush senior.

#### CHENEY

Het verhaal van Dick Cheney is uit hetzelfde vaatje getapt. Tot augustus 2000 was hij beheerder van HALLIBURTON, een 'oil services company' met schijnbaar indrukwekkende winstcijfers. Wat alleen de insiders wisten, was dat HALLIBURTON bedriegt werd door torenhoge schadeclaims wegens asbestgebruik bij de bouw van onroerende goederen door een ondergeschikte firma, die Cheney in 1988 had aangekocht voor HALLIBURTON. Deze claims waren nl. nog niet opgenomen in de boekhouding van 1999.

In augustus 2000 verkocht Cheney zijn aandelen in HALLIBURTON tegen de kokette prijs van 18,5 miljoen dollar (een klein miljard BF). Enkele maanden later barstte de bom en het aandeel kelderde van 52 dollar - prijs bekomen door Dick Cheney - tot 13,10 dollar.

Zo ziet men maar hoe, in het paradijs van 'free trade and democracy', de politieke leiders fortuin weten te maken.

#### CORPORATE GOVERNANCE

Dit gesjoemel van de Amerikaanse bedrijfsleiders vloeit voort uit de moderne 'corporate governance', in de mode sinds de mondialisering en de ermee samenhangende deregulatie van de kapitaalmarkten, rond het begin van de jaren '80.

In het oude, nationale monopoliekapitalisme lag het zwaartepunt van de industrie - en van de gehele economie - bij de grote, traditionele nijverheidstakken: ijzer- en staalnijverheid, chemische en farmaceutische nijverheid, metaalconstructie en machinebouw, enz. Deze grote ondernemingen werden gecontroleerd en rechtstreeks bestuurd door financiële kapitaalgroepen: holdings, trusts, "konzerns", en deze zorgden ook voor de nodige kapitaalinjecties in de door hen gecontroleerde bedrijven.

Met de mondialisering en de opkomst van de hoogtechnologische nijverheid, verloren de nationale kapitaalgroepen de controle over de industrie. Dit hing samen met het feit dat, ingevolge de voortdurende inkrimping van het industrieel arbeidspotentieel en de verschuiving van het zwaartepunt van de werkgelegenheid naar de diensten, de industrie als geheel steeds minder meerwaarde produceerde. De kapitaalaccumulatie, die vroeger hoofdzakelijk gebeurde binnen de holdings, verschoof naar de pensioen- en beleggingsfondsen.

De gemonialiseerde industriegroepen waren dus verplicht nieuwe financieringsbronnen te vinden. Vandaar de deregulatie van de kapitaalmarkten: de

## DE SCHANDALEN STAPELEN ZICH OP

Uit de lange reeks van multinationals die over de streep gegaan zijn de voorbije maanden, vernoemen we hier:

**ENRON:** de energiereus ging in december 2001 failliet nadat was vastgesteld dat deze een schuld had van meer dan 22 miljard dollar. De werknemers verlor er hun werk maar eveneens de gelden die ze in de pensioenfondsen van het bedrijf hadden geïnvesteerd. Allemaal samen genomen gaat het over enorme sommen geld die door de bedrijfsleiding meteen binnen het bedrijf gespendeerd werden ten dienste van een onmiddellijke winstmaximalisatie.

**ANDERSEN:** Dit auditbedrijf, dat de boekhouding van vele grote bedrijven controleerde, werd er op 15 juni veroordeeld wegens "obstructie van de justitie" door documenten van Enron te hebben vernietigd. Deze veroordeling betekent het verdwijnen van het bedrijf.

**MERRILL LYNCH:** om te vermijden dat het bedrijf zich voor het gerecht zou moeten verantwoorden over het gedrag van haar analisten, aanvaardde dit bureau voor investeringsadviezen een boete van 100 miljoen dollar en wijzigde het haar organisatie.

**GLOBAL CROSSING:** Dit bedrijf, operator van netwerken van optische vezels, werd op 28 januari failliet verklaard nadat vastgesteld werd dat de boekhouding vervalst was.

**QWEST COMMUNICATIONS INTERNATIONAL:** In april opende de beurscommissie een onderzoek over de boekhoudkundige praktijken van de firma in 2000 en 2001.

**ADELPHIA COMMUNICATIONS:** werd failliet verklaard op 26 juni. De belangrijkste aandeelhouder werd beschuldigd van frauduleuze praktijken en aangehouden.

**DYNEGY:** De voorzitter van deze energiereus moest door toenemende twijfel over zijn financieel beleid ontslag nemen.

**TYCO:** Op 3 juni gaf de PDG van dit conglomeraat zijn ontslag nadat hij in verdenking was gesteld voor belastingontduiking voor bedragen die oplopen tot honderden miljoenen dollar. In het verleden werd 8 miljard dollar uitgegeven voor de aankoop van 700 bedrijven, maar hier was niets over terug te vinden in de boekhouding.

**INDONÉ:** De gewezen topman van dit biotechnologische bedrijf werd er op 12 juni van beschuldigd 2000 aandelen van zijn bedrijf verkocht te hebben alvorens hij de slechte toestand van het bedrijf bekend maakte.

**WORLD.COM:** Tijdens het jaar 2000 en 2001 is een bedrag van 3,85 miljard dollar investeringen niet in de boekhouding van deze telecommunicatiereus opgenomen. De directie gaf de feiten onlangs toe. Het bedrijf heeft 80.000 arbeiders in dienst waarvan er ondertussen 17.000 zijn afgedankt. De nieuwe PDG krijgt nu 90 dagen de tijd om de situatie terug recht te trekken.

**XEROX:** Wereldwijd de grootste producent van kopieermachines. Maakte op 28 juni bekend dat het zakencijfer in de periode tussen 1979 6,4 miljard dollar overgewaardeerd was. In dezelfde periode werd op onregelmatige wijze 1,4 miljard dollar te weinig betaald aan de belastingen.

Dit is een beperkte lijst van voorbeelden. Er valt te verwachten dat in de nabije toekomst meer gevallen van corruptie onder de aandacht gebracht zullen worden en niet uitsluitend in de Verenigde Staten. We hoeven maar te denken aan het schandaal van Lernhout&Hauspie of de problemen bij Vivendi-Universal... (ads)

kapitalen, geaccumuleerd in de pensioen- en beleggingsfondsen konden hierdoor vrij circuleren op de beurzen. De industrie kon van dan af haar steeds stijgende behoeften aan nieuwe kapitaal dekken door de rechtstreekse emissie van aandelen en - vooral - obligaties op de beurs. Zij hing niet meer af van de holdings of trusts, die in elk geval niet meer in staat waren om de toenemen-

verhoging van de koers van het aandeel op korte termijn. In een gedereguleerde kapitaalmarkt, waar de overheid doelbewust alle spaargelden kanaliseert naar de beurs, is het stijgingspotentieel van het aandeel quasi onbeperkt. Deze stijging hangt immer niet langer af van enige toename van de intrinsieke waarde van de onderneming, noch van enige rationele winstverwachting. Zij

wordt bepaald door wat Alan Greenspan, voorzitter van de Amerikaanse Fed (soort nationale bank, red.) onlangs nog bestempelde als 'irrational exuberance', een naïef enthousiasme dat wordt gevoed door de dwaze praat van ideologisch geïndoctrineerde academische economen... en door een ononderbroken stroom van rooskleurige voorspellingen. Wij zeggen wel 'voorspellingen'. Want in werkelijkheid werd in al deze nieuwe

## Dit gesjoemel van de Amerikaanse bedrijfsleiders vloeit voort uit de "corporate governance", in de mode sinds de mondialisering en de ermee samenhangende deregulatie van de kapitaalmarkten.

de financiële behoeften van de industrie te dekken uit zelf geaccumuleerd kapitaal.

### LUCHTKASTELEN

Deze toevloed aan enorme nieuwe kapitalen naar de beurs opende de weg voor de miraculeuze expansie, in de jaren '90, van de zogenaamde 'dot-coms' of internetbedrijven, en van de nieuwe ondernemingen die als paddestoelen uit de grond rezen in de gedereguleerde en/of geprivatiseerde sectoren van telecommunicatie, energie- en nutsbedrijven, luchtverkeer en openbaar vervoer, enz.. Elke gewiekste zakenman kon voortaan op de beurs de nodige kapitalen vergaren om nieuwe luchtkastelen te lanceren, zolang het publiek maar geloofde in het eeuwigdurend mirakel van deze 'nieuwe economie'. Wij hebben in Vlaanderen ook een voorbeeld gekend van deze 'hype'. Deze nieuwe ondernemingen worden dus geleid, niet door de ervaren financiers van de oude holding bourgeoisie, maar door een soort professionele avonturiers, de roofridders van de late 20<sup>ste</sup> eeuw. Dit fenomeen noemt men de 'corporate governance' wat men in het Nederlands soms - ideologisch verhullend - vertaald heeft als 'deugdelijk bestuur'.

De nieuwe managers kennen zichzelf fabuleuze vergoedingen toe. Waar het loon van een beheerder, in de tijd van het goede oude holdingkapitalisme, twintig of dertig maal hoger lag dan dat van de gemiddelde arbeider, verdient de moderne manager driehonderd à vierhonderd maal meer. En het gros van zijn riante inkomen wordt hem toegekend, niet in de vorm van een belastbaar loon, maar in de vorm van onbelaste 'stock-options': een zwaar pakket aandelen van de eigen vennootschap, die hij naar believen in portefeuille kan houden, of doorverkopen op de beurs, zodra de koers van het aandeel hem gunstig lijkt. En deze stock-options worden, in Amerika, niet eens geboekt als loonkosten op de exploitatierekening.

### BEURSKOERS

Dit systeem heeft vanzelfsprekend tot gevolg dat de beheerders van de nieuwe vennootschappen niet geïnteresseerd zijn in de toekomst van de onderneming op lange termijn, maar wel in de

bedrijfstakken weinig of geen reële winst gemaakt. De 'dot-coms' verkopen weinig meer dan wind. En de enthousiaste pseudo-kapitalisten van de gedereguleerde en geprivatiseerde sectoren van luchtverkeer, openbaar vervoer, telecommunicatie, energie- en nutsbedrijven stelden spoedig vast dat zij al even moeilijk uit de rode cijfers bleven dan de vroegere overheidsbedrijven. Precies door de deregulatie, die gepaard gaat met de privatisering, heerst er in al die sectoren een chaotische concurrentie. En dan werkt het mechanisme van de kapitaalaccumulatie niet langer. Alleen de echte monopolie- en oligopoliebedrijven in de gemonialiseerde nijverheid maken winst.



### BESLUIT

Men begrijpt nu waarom de managers van al deze nieuwe bedrijven, na enkele jaren, op grote schaal hun toevlucht nemen tot regelrechte vervalsing van de boekhouding. Zij weten reeds dat het feest niet kan blijven duren. Maar indien zij nog één jaartje de valse hoop in de toekomstige glorie kunnen bestendigen bij de naïeve beleggers, hebben zij net de tijd om hun enorme aandelenportefeuille tegen de hoogste prijs van de hand te doen, en nadien het zinkend schip te verlaten. De managers van ENRON rijfden in het jaar vóór de schipbreuk nog 745 miljoen dollar binnen. Het pensioenfonds van het eigen personeel, dat zijn reserves verplicht moest beleggen in aandelen van ENRON, verloor 1 miljard dollar. Tienduizenden bedrogen arbeiders moeten het stiefen zonder werk, en weldra zonder pensioen. En tienduizenden kleine speculanten zijn hun spaargeld kwijt. 'God bless America'.

# MONDIALISERING

## HET CASINO-KAPITALISME OP ZIJN BEST

| André De Smet |

*Sinds maart 2000 zijn in Wall Street 6700 miljard dollar in rook opgegaan.*

We hebben het niet uit onze duim gezogen. Niemand minder dan Thomas Mc Manus, de verantwoordelijke voor de strategie voor de plaatsing van kapitalen van de Bank of America, berekende dat sinds maart 2000 niet minder dan 6700 dollar verlies geboekt is. De verschillende opeenvolgende ineenstortingen van de beurs, de speculaties, het bedrog, de ontduikingen en andere recent aan het licht gekomen praktijken hebben voor een ware catastrofe gezorgd. Zelfs als vanaf nu een stijging van de aandelen van 7% per jaar zou plaatsvinden, zou het nog tot 2001 duren vooraleer de vijfhonderd grootste bedrijven de cijfers van de jaren 1970 terug kunnen bereiken.

### RIJKEN RIJKER

"De cult van de aandelen is verdwenen" vertelt Byron Wien, een van de belangrijkste economen van de bank Morgan Stanley. De tachtig miljoen Amerikaanse aandeelhouders hebben niet alleen hun geld, maar ook hun illusies verloren. Het vertrouwen in de markt van de aandelen is volledig zoek. Sinds enkele jaren stelden diegenen die men de anders-globalisten noemt, deze situatie van de beurzen in hun strijd tegen de financiële en economische machten, ernstig in vraag. Ze wezen er op dat met een strategie van globalisering waarbij steeds grotere economische mastodonten tot stand zullen komen, enkel de rijken zich nog meer zullen verrijken, terwijl de onrechtvaardigheid zal toenemen. Bovendien richtten ze er de aandacht op dat deze mastodonten een steeds grotere impact zullen krijgen op de regeringen en via deze weg een steeds bepalender rol zullen gaan spelen in de samenleving.

Het is onder invloed van de economische reuzen dat internationale instellingen zoals de GB, het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en Wereldhandelsorganisatie, de OESO, de EU en andere hun macht over de volkeren en hun fundamentele noden verstevigen en uitbreiden. Niet het welzijn van de volkeren, maar wel de eigen winsthonger staat daarbij centraal.

Deze situatie mag ons niet verwonderen omdat we zien dat de principes van de huidige globalisering, met al zijn negatieve aspecten door de politieke en financiële wereld onderschreven worden. Tijdens de laatste maanden is duidelijk gebleken dat voor de uitbouw van een andere en rechtvaardiger wereld ande-

### ZAKENCIJFERS

Tien grootste bedrijven in de VS die failliet gingen (1)

Totale inkomsten van de topmanagers van deze bedrijven (2)

Aantal afdankingen per bedrijf (3)

1	2	3
World Com	157 miljoen \$	24.000
Enron	778 miljoen \$*	5.500
Global Crossing	933 miljoen \$	5.020
Adelphia Comm.	7 miljoen \$	n.b.
Kmart	39 miljoen \$	2.210
NTL	71 miljoen \$	7.000
Finova	15 miljoen \$	1.100
Relianca	16 miljoen \$	5.000
Federal Mogul	23 miljoen \$	1.100
Comdisco	52 miljoen \$	1.400

(2) bestaande uit salarissen, aandelenopties en aandelenverkoop

(\*) hierbij inbegrepen is de 365 miljoen dollar van vijf directieleden van wie het salaris onbekend is.

re wegen zullen moeten gevolgd worden. De huidige gebeurtenissen geven de bevestiging van de zienswijze van de anders-globalisten, die erop wijzen dat een andere, betere wereld mogelijk is.

### PRIVATISERINGEN

Het zogenaamd nieuwe kapitalisme is anders dan het kapitalisme waartegen de arbeidersbeweging in de 19<sup>de</sup> en 20<sup>ste</sup> eeuw gevochten heeft. De situatie is erger dan toen. De globalisering in zijn huidige vorm heeft als doel de door de arbeidersstrijd verworven sociale rechten terug te dringen. De campagne voor de privatiseringen van alle openbare diensten, die sinds enkele jaren ingezet is vanwege de multinationale ondernemingen en internationale instellingen met medeplichtigheid van zowel de regeringen als een belangrijk deel van de media, bevestigt deze stelling.

Hierbij, zich terdege bewust van hun toenemende macht en invloed op de politieke wereld, denken de financiële machten voor niets meer terug. Als men er niet omheen kan dat de talrijke grote multinationals jarenlang dankzij corruptie, speculatie, vervalsing van de boekhouding en belastingontduiking miljarden dollars van de gemeenschap gestolen hebben, moet men wel van maffiapraktijken spreken. Honderdduizenden werknemers worden niet alleen afgedankt, ze verliezen daarbij ook nog eens al hun spaarcenten die ze in pensioenfondsen, verbonden aan bedrijven, geïnvesteerd hebben. Dat de bedrijven deze fondsen slim wegsluizen vooraleer het faillissement wordt aangevraagd zorgt ervoor dat de talloze werknemers geconfronteerd worden met een wel erg onzekere toekomst, in het bijzonder met het oog op hun pensioen.

President Bush en vice-president Cheney trachten nu de dreigende catastrofe te verhinderen met mooie beloftes en maatregelen, die evenwel niet erg geloofwaardig overkomen, aangezien beiden enkele jaren geleden - rechtstreeks of onrechtstreeks - in gefijkaardige schandalen verwickeld waren.

## OORLOG

De vlucht voorwaarts bestaat nu in het opeengooien van alle mogelijk politieke en economische tegenkrachten. Dit gebeurt onder meer door mogelijk hinderlijke tegenstanders als terroristisch, extremistisch, nationalistisch, ... te bestempelen. Het gevaar is niet ondenkbeeldig dat, na de campagne tegen Afghanistan, een nieuwe oorlog zal opgevoerd worden om bij de eigen bevolking de steun voor het beleid te doen opleven. Het zou niet de eerste maal zijn dat een dergelijke uitweg gekozen wordt. Het zal er voor de anders-globalisten nu op aan komen waakzaam te zijn, de tegenkrachten te bundelen en een breed front uit te bouwen om zich samen in te zetten:

- tegen ieder oorlogsavontuur en tegen een nieuwe wapenwedloop.
  - tegen de privatiseringen van de openbare diensten.
  - voor solidariteit met de volkeren die strijden voor politieke en economische onafhankelijkheid.
  - voor de eerbiediging van alle internationale akkoorden.
  - voor de invoering van een vermogensbelasting op grote fortuinen.
  - voor een verbod op alle belastingparadijzen omdat deze bedrog en belastingontduiking bevorderen.
  - voor de afschaffing van de pensioenfondsen aangezien nu gebleken is in de VS dat de werknemers van elk falen van de fondsen de dupe zijn.
  - voor de afschaffing van de schuld van de derde wereldlanden.
  - voor eerlijke -handelspraktijken.
  - voor de invoering van de tobintaks.
  - voor respect voor het milieu en voor de maatregelen om de ecologische normen die voor de toekomst van de wereld onmisbaar zijn, te verzekeren.
- Enz enz...

Dit wordt een moeilijke en lange strijd waarin de mensen die zich vandaag voor de meest uiteenlopende aspecten van onze samenleving inzetten, zich moeten bewust zijn dat zij hierin op dezelfde gemeenschappelijke vijand botsen, die de uitbouw van een andere, rechtvaardiger wereld in de weg staat.

## REUZENFUSIES IN DE FARMACEUTISCHE NIJVERHEID

De Amerikaanse farmaceutische multinational Pfizer sloppte onlangs de groep Pharmacia op en werd daardoor wereldwijd de grootste groep in deze sector. Prijskaartje van deze aankoop: 60 miljard dollar. Samen zijn de twee reuzen goed voor 45 miljard dollar omzet en 7 miljard dollar onderzoeksbudget. Ze staan wereldwijd in voor 11% van de productie van farmaceutische producten. Twaalf producten die bij deze multi's van de band rollen zijn elk goed voor één miljard dollar. Pfizer, dat bekend werd door de marktintroductie van Viagra, een geneesmiddel tegen impotentie, wil tegen 2005 een winstgroei van 10% behalen. In 2003 wil de groep, door middel van afdankingen, 1,4 miljard dollar besparen. In 2004 en 2005 hoopt het een daling van de productiekosten te bereiken van respectievelijk 2,2 en 2,5 miljard dollar. De nieuwe firma, een ware mastodont, beschikt over bijna alle geneesmiddelen die wereldwijd toegediend worden.

### Andere fusies in de farmasector

1. November 1995: Het Zweedse Pharmacia en het Amerikaanse Upjohn gaan samen - inzet 6 miljard dollar.
2. December 1996: De Zwitserse groepen Sandoz en Ciba Geigy gaan samen voor een bedrag van 27 miljard dollar.
3. April 1999: Het Britse Zeneca gaat samen met het Zweedse Astra en wordt Astrazenec, de zesde grootste groep van Europa. Transactiekosten: 36 miljard dollar.
4. December 1999: Aventis wordt de nieuwe multinational die ontstaat door het samengaan van het Franse Rhone-Poulenc en het Duitse Hoechst - waarde van deze operatie: 26 miljard dollar.
5. Maart 2000: Pharmacia&Lipton fuseert met Monsanto en wordt zo de elfde groep in de wereld.
6. Juni 2000: Pfizer neemt Warners Lambert over en krijgt hierdoor het cholesterolverlagend middel Lipitor in zijn bezit, het meest verkochte geneesmiddel ter wereld.
7. December 2000: Glaxo en Smithkline fuseren voor een waarde van 74 miljard dollar. De nieuwe groep Glaxo-Smithkline is, na Pfizer, de grootste in de wereld.
8. Bristol Meyer Squil neemt voor 7,8 miljard dollar de farmaceutische afdeling van de multinational Dupont over.

# DE GLOBALISERING, HET PERUAANSE VOLKSVERZET EN DE ROL VAN TRACTEBEL

| André De Smet |

*In het edito van het vorig nummer van Vrede werd er al een en ander over deze problematiek gezegd. Graag nemen we de draad nog even op.*

Eén. U heeft waarschijnlijk op de televisiejournals of in uw krant, beelden gezien of berichten gelezen over de algemene stakingen en de volksoptstanden van half juni tegen de privatiseringen in het zuiden van Peru.

Twee. U hebt waarschijnlijk nooit de volgende inleiding tot het interview met Paul De Keersmaecker gelezen, dat verschenen is in de Job@ van 20 april 2002. "Het hoofdkantoor van Tractebel aan het Troonplein in Brussel straalt klasse en onvergankelijkheid uit. Hier zetelt Baron Paul De Keersmaecker als bestuurder van de grootste energieholding van België." Eén en twee hebben veel met elkaar te maken.

## TOLEDO

In Arequipa, de tweede grootste stad van Peru, is de hele bevolking in opstand gekomen en gaan betogen tegen de privatisering van elektriciteitscentrales van de twee maatschappijen Egosa en Egasur. De bevolking vreesde terecht dat de elektriciteitsstarieven zouden stijgen wanneer Tractebel, dat deze bedrijven voor 180 miljoen euro had aangekocht, het monopolie zou verkrijgen op de verkoop van elektriciteit in de hele regio.

In het kader van de globalisering werden de elektriciteitscentrales door de regering van Peru (in het raam van een hele resem privatiseringen) verkocht aan de Belgische multinational Tractebel, een filiaal van de Franse groep Suez. De bevolking was in bijzonder verontwaardigd omdat de recent verkozen president, die met een Belgische getrouwd is, in zijn kiescampagne plechtig had beloofd deze bedrijven niet te privatiseren en ze binnen de openbare sector te houden. Om het verzet af te zwakken had Toledo recent beloofd dat 50% van het geld van de privatiseringen ten goede zou komen van investeringen in Zuid-Peru. De Peruaanse krant, Republica, drukte echter duidelijk het standpunt uit van de bevolking: "het gaat hier niet om geld, maar om onze waardigheid".

Geruchten deden ondertussen de ronde dat 11 miljoen euro smeergeld, komende van de privatisering, bestemd waren voor de gewezen president Alberto Fujimori, die naar Japan is gevlucht.

De Belgische krant Le Soir schrijft dat hiervoor geen bewijzen bestaan maar dat zelfs in de middens van Tractebel hierover geruchten de ronde doen. President Toledo heeft nu, onder

massale druk van de bevolking, deze privatiseringen stop gezet. Verschillende ministers en topambtenaren verklaarden echter dat de privatiseringen toch zullen worden verdergezet. Zij hopen immers 737 miljoen euro te verdienen aan de verkoop van de staatsbedrijven.

## TRACTEBEL

Tractebel is, behalve in Peru, ook aanwezig in Argentinië, Brazilië, Chili en Mexico. We vernoemden reeds Paul De Keersmaecker. Deze man, afkomstig uit de top van de vroegere CVP, was jarenlang staatssecretaris voor Europese aangelegenheden en landbouw tijdens verschillende regeringen en destijds was hij ook burgemeester van Assen. Jarenlang was hij de topman van biergigant Interbrew, waar hij ook Jean Luc Dehaene binnen loodste. Vandaag vervult hij belangrijke bestuurstaken in onder meer Interbrew, K.B.C., Tractebel, Corona-Lotus, W.D.P., Domo, Boormet Group, Nestlé-België,

## "Het gaat hier niet om geld naar om onze waardigheid"

Iris, Afina Plastics en de Generale Maatschappij. Hij is tevens voorzitter van de stichting Europa International en de Canada Europe Round Table (CERT). Voor zijn bewezen diensten aan het vaderland, of ... aan zichzelf, werd hij door de koning tot baron benoemd.

Andere kopstukken van Tractebel, naast De Keersmaecker zijn, Gerard Mastrallet, Etienne Davignon, Yves Boel en Philippe Wilmes.

Het is duidelijk dat we hier voor twee werelden staan. Eigenlijk voor drie. De Peruaanse boeren die hard moeten strijden voor hun levensbehoud en voor de toekomst van hun kinderen. De grote financiële groepen die slechts één streefdoel hebben, dat met eender welke middelen nagestreefd mag worden, zo hoog mogelijke winsten incasseren voor hun aandeelhouders. De politieke krachten die bestendig onder druk staan van de economische machten, verkopen weliswaar mooie praatjes, maar bezwijken telkens weer onder de immense economische druk. Het komt er nu op aan uit te maken aan wiens zijde we staan. ■





# ARGENTINIË

## De schuldenlast van Argentinië (december 2001) in vergelijking met andere landen uit Latijns-Amerika

Land	Buitenlandse schuld in % t.o.v. het BNP	Externe schuldenlast in % t.o.v. het BNP	Externe schuldenlast in % t.o.v. de export
Argentinië	53	9	67
Brazilië	32	6	59
Chili	55	8	23
Mexico	29	5	14

Bron: Wereldbank

## Wisselkoersregime in Latijns-Amerika tot eind dec. 2001

Systeem	Staten
\$ US. Enig betaalmiddel	Panama
Vaste wisselpariteit met \$ US.	Argentinië* - Ecuador - El Salvador
Wisselkoers met doelzone	Costa Rica - Honduras - Nicaragua
	Uruguay - Venezuela
Flexibele wisselkoers	Brazilië - Chili - Guatemala - Paraguay
	Peru - Colombia

\*gewijzigd sedert de financiële crisis 2002

## Evolutie van het pro-capita inkomen van de Latijn-Amerikaanse staten ten opzichte van Spanje (100)

Land	1960	1980	1993	1998	1999
Argentinië	122	73	61	73	69
Brazilië	52	50	40	40	39
Chili	96	56	62	53	53
Mexico	80	60	50	47	45
Colombia	62	44	41	37	35
Venezuela	163	78	60	36	36

## Handelspartners van Argentinië (2001)

Staten & landengroep	Aandeel in handelsexport %
Brazilië	25
Europese Unie	20
Verenigde Staten	11
Mexico	5
Andere landen	29

## RODE CIJFERS

In Argentinië is de werkloosheid tot een historisch hoogtepunt gestegen. Op dit ogenblik is 21,5 procent van alle economisch actieve Argentijnen zonder werk, 18,6 procent heeft nog slechts deeltijds een baan. Dat zijn de vaststellingen van de studie van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (INDEC) die eind juli 2002 gepubliceerd werden. Volgens deze laatste gegevens zijn 3,1 miljoen op een bevolking van 37 miljoen Argentijnen zonder job. Ongeveer 3 miljoen trachten zich een inkomen bijeen te scharrelen door in het zwart iets te verdienen, of kunnen nog aan de slag door een kortere werkdag te aanvaarden.

Alleen al in het voorbije jaar, volgens de gegevens van INDEC, hebben 750.000 mensen hun baan verloren, dat is 5,1 procent meer dan in het jaar 2000. Volgens onofficiële ramingen zal het cijfer voor 2002 tussen 900.000 en 1 miljoen liggen. De INDEC-studie geeft ons de situatie voor de 28 belangrijkste steden, waaruit blijkt dat de regio rond Buenos Aires het zwaarst getroffen is. In de Argentijnse metropool leeft reeds de helft van de bevolking in armoede. In deze wereldstad met zijn 12 miljoen inwoners, beschikken 6 miljoen mensen over een gemiddeld inkomen van minder 600 peso (ongeveer 170 euro). Van deze 6 miljoen burgers hebben 2,7 miljoen maar 300 peso's als familiaal inkomen.

In de provincie Buenos Aires, waar een derde van de Argentijnse bevolking leeft, is meer dan de helft arm volgens de officiële statistiek. Dat betekent dat het maandinkomen niet volstaat om de basisbehoeften te dekken.

Ondertussen leven 18,2 miljoen Argentijnen als gevolg van de aanhoudende economische crisis, onder de armoedegrens. Als deze toestand blijft voortduren, dan zal dit aantal tegen het einde van jaar stijgen tot + 23,1 miljoen mensen, waarschuwt de economische wetenschapper Claudio Lozano, die voor de vakbond CTA de economische ontwikkeling van de crisis bestudeert.

Bron: IPS/AFP/JW

# VENEZUELA NA DE MISLUKTE COUP VAN 11 APRIL : OP WEG NAAR EEN BURGEROORLOG?

| Jordi Lesaffer |

*Dat 'linkse' regimes het in Latijns-Amerika nog altijd moeilijk hebben om sociaal-economische hervormingen door te voeren ten gunste van de armste bevolkingsgroepen, wordt nogmaals bewezen door de recente gebeurtenissen in Venezuela. Ondanks de retoriek van de democratisering tonen de traditionele elites, de VS en nu ook de media hun ware gelaat...*

## DE COUP VAN 11 APRIL

Op 11 april 2002, na een massabetoging van de oppositie, waarbij zo'n 300.000 manifestanten in de Venezolaanse hoofdstad Caracas het aftreden van president Hugo Chávez eisen, komt het tot een treffen met pro-Chávez aanhangers en wordt door 'schutters' in het wilde weg in het publiek geschoten waarbij 15 doden en honderden gewonden vallen. De Venezolaanse president wordt door de grote (privé) media en de oppositie onmiddellijk verantwoordelijk gesteld voor de uit de hand gelopen manifestatie en door een groep rebellerende militairen tot aftreden gedwongen. Pedro Carmona, de voorzitter van de Venezolaanse werkgeversfederatie (Fedecamaras) wordt tot interim-president benoemd. De verschillende privé tv-stations zenden het hele gebeuren 'live' uit en kunnen hun enthousiasme over de machtswissel niet onder stoelen of banken steken. Voor even verschuiven de 'telenovelas' (soaps) naar het achterplan.

Vervolgens wordt een perscommuniqué de wereld rondgestuurd - en gedurende de volgende 36 uren elke 20 minuten herhaald op televisie - dat Chávez vrijwillig afgetreden zou zijn en Pedro Carmona het roer overgenomen heeft om het politieke 'machtsvacuüm' dat hierdoor ontstond op te vullen.

VS-president Bush - altijd op de eerste rij als de verdediging van de democratie op het spel staat - kan niet snel genoeg de nieuwe president Carmona erkennen; ook de Spaanse premier José María Aznar lijkt geen graten te zien in deze 'putch'. De andere Latijns-

Amerikaanse landen en de OAS (Organisatie van Amerikaanse Staten) echter veroordelen de coup eensgezind en weigeren de regering Carmona te erkennen (bij sommige staatshoofden die zelf met grote interne problemen te kampen hebben is enig eigenbelang nooit ver weg).

Wanneer Carmona een ware klopjacht inzet op al wie maar enige sympa-

maanden vóór de coup uitten enkele hoge militairen reeds hun ongenoegen over de rol die Chávez het leger toebedeelde (onder andere inzet bij sociale programma's) en eisten het aftreden van de president (nota bene tijdens een colloquium over de persvrijheid!).

De werkgevers en de katholieke kerk zijn sinds zijn aantreden de 'natuurlijke'

## VS-president Bush - altijd op de eerste rij als de verdediging van de democratie op het spel staat - kan niet snel genoeg de nieuwe president Carmona erkennen.

thie voor Chavez koestert, het parlement ontbindt, de regionale mandatarissen wil afzetten en per decreet regeren, organiseren de aanhangers van Chávez (vooral afkomstig uit de arme sloppenwijken van Caracas) zich en komen massaal op straat om het aftreden van Carmona en de terugkeer van Chávez te eisen. De opkomst is zo overweldigend dat een deel van het leger terug de kant van Chávez kiest. Een in het nauw gedreven Carmona vlucht weg. In de nacht van 13 april wordt Chávez weer het presidentieel paleis binnengeleid, toegejuicht door honderdduizenden sympathisanten. Het grootste deel van het leger schaart zich weer achter de president.

Deze coup was niet echt een verrassing, zekere niet voor president Chávez die zelf al gedurende enkele maanden had gewaarschuwd voor een mogelijke staatsgreep tegen zijn regering. In de

tegenstanders van Chávez, gezien hun banden met de traditionele oligarchie. In de weken en dagen vóór de coup, sloot de grootste vakbond, CTV (en gelieerd aan AD (sociaal-democraten), dat jarenlang de macht uitdeelde) een monsterverbond met de werkgeversorganisatie. De vakbond, door corruptie, cliëntelisme en machtsconcentratie geteisterd, wierp zich meer en meer op tot de corporatistische belangenverdediger van een kleine arbeiderselite, de goedbetaalde arbeiders bij het petroleumbedrijf PDVSA.

Direct na de coup verschenen ook de oude politieke dinosaurussen van AD en COPEI (christen-democraten) ten tonele, reeds luidop dromend van een ministerpost. Ex-president Carlos Andrés Peres (afgezet wegens corruptie begin jaren '90) bood vanuit Miami zijn diensten aan het land aan en bereidde een snelle terugkeer voor.

## DE MASSAMEDIA EN DE PUTCHISTEN: ÉÉN FRONT

De beelden van enkele dolle schutters die in het wilde weg in het publiek schieten gingen de wereld rond. Voor de buitenwereld moest het duidelijk zijn: dit was het werk van de 'Boliviaanse Garde' (privé-militie) van de president, die nu zijn ware gelaat toont. De media startten onmiddellijk met een diabolisering van de afgezette president. Enkele dagbladen hadden het over een terugkeer van de 'democratie' en het verdwijnen van de 'tiran' en 'dictator'. (El Universal, El Nacional).

Terwijl honderdduizenden Venezolanen op 13 april dag en een nacht massaal op straat kwamen om de terugkeer van Chávez te eisen, zwegden de media als vermoord. Plots geen 'live' verslaggeving meer; wel een aaneenschakeling van soaps - na olie het tweede belangrijkste exportproduct van Venezuela - , films, en veel sport (American baseball). Het was onder meer dankzij de GSM (sterk ingeburgerd in Venezuela), het internet en enkele alternatieve media dat de Venezolanen op de hoogte gebracht werden van de terugkeer van Chávez en de ware toedracht van de feiten.

De rol van de massamedia in dit alles is verpletterend. Vooral de privé tv-zenders (in handen van twee grote families) en de grote meerderheid van de dagbladen ontpopten zich tot kampioenen van de desinformatie en manipulatie. Meer nog, zij waren een actieve speler in de staatsgreep; zonder hun 'participatie' was deze waarschijnlijk niet gelukt, hetgeen later openlijk toegegeven werd door enkele militairen die deelnamen aan de coup.

Reeds wekenlang op voorhand mobiliseerden de grote tv-stations en kranten het publiek om mee op te stappen in de betoging van 11 april, waarin het aftreden van Chávez geëist werd.

De media kregen na de coup het woord 'staatsgreep' echter niet over hun lippen en hadden het over het 'aftreden' van de president, onder druk van de 'civiele maatschappij'. In de media, en door de coupplagers zelf, werd geschermd met het 'politiek vacuüm' dat ontstaan was door het 'aftreden' van de president. Van

een 'staatsgreep' was volgens de media dan ook geen sprake. Met Carmona brak een nieuwe periode van democratische voorspoed aan en werd kortaf gemaakt met de 'tiran' en 'dictator' Chávez.

Eén van de putchisten, Kolonel Julio Rodriguez Salas, wond er daags na de coup in een interview op Venevisión (privé tv-zender) geen doekjes om en verklaarde, dat "we één groot wapen hadden...de media! En omdat de gelegenheid zich nu voordoet, wil ik hierbij de media nogmaals feliciteren."

## PEDRO CARMONA, DE REDDER DES VADERLANDS?

Wanneer we na datum, en aan de hand van onafhankelijke bronnen even de fei-

gezien van nul en generlei waarde, gezien de president op dat moment van zijn vrijheid beroofd was en waarschijnlijk onder dwang zou getekend hebben.

Indien de 'coup' geslaagd was, zou de installatie van een autoritair en dictatori-aal regime van lange duur zeer waarschijnlijk geweest zijn. Pedro Carmona verklaarde direct na zijn aanstelling in een tijdsspanne van één jaar nieuwe verkiezingen te zullen organiseren; onder internationale druk werd dit ingekort tot enkele maanden... Waarom zo lang wachten met het uitschrijven van verkiezingen als men er prat op gaat de grote behoe-der van de democratie te zijn?

Het is duidelijk dat een groot deel van de bevolking nog voor een lange periode

## Vooraf de privé tv-zenders waren een actieve speler in de staatsgreep; zonder hun 'participatie' was deze waarschijnlijk niet gelukt, hetgeen later openlijk toegege- ven werd door enkele militairen die deelnamen aan de coup.

ten op een rijtje zetten, valt al snel het doek over het democratische masker dat de oppositie en de 'oppositie media' zich aanmaten:

Op 11 april vond wel degelijk een staatsgreep plaats. Chávez werd gevangen genomen door enkele hooggeplaats-te militairen die zijn aftreden eisten. Dit feit al op zich is tegen de democratische spelregels, die de media en de oppositie beweren te verdedigen.

Het zogenaamde 'aftreden' van de president vond nooit plaats; de media probeerden het land van het tegendeel te overtuigen door te stellen dat Chávez een document had ondertekend waarin hij zijn aftreden bekendmaakte. Het feit dat niemand dit document ooit gezien had, laat staan de echtheid ervan geverifieerd, deed hier, in naam van de vrije informatie, even niet ter zake. Maar, zelfs in het geval Chávez dit document zou onderte-kend hebben was dit grondwettelijk

achter Chávez én de sociaal-economische veranderingen waar deze voor stond (de 'Boliviaanse Revolutie') zou gestaan hebben. Indien men dus snel nieuwe verkiezingen zou uitschrijven bestond er een reëel gevaar dat een pro-Chávez kandidaat het terug zou halen. Om dit te vermijden moesten de verkiezingen zo lang mogelijk uitgesteld worden. In deze periode zou men proberen om het beleid van Chávez op alle mogelijke manieren in diskrediet te brengen.

Onder andere de beschuldiging van vermeende banden met de Colombiaanse guerrilla, de narcomaffia, illegale wapentrafië met Cuba, en de bewapening en organisatie van paramilitaire groepen... waren elementen die zouden bijdragen tot deze operatie 'beschadiging'. Op deze manier zou men er in sla-gen om het 'Chavismo' en z'n aanhangers volledig te discrediteren en te bestempelen als een illegale, subversieve en 'terro-

ristische beweging'. Daarna kon men beginnen met uitschrijven van 'eerlijke' verkiezingen... Een groot deel van de bevolking heeft zich echter zo sterk geïdentificeerd met het project van Chávez en is reeds 'immuun' voor de manipulaties van de massamedia en een deel van de oppositie, dat waarschijnlijk méér dan één jaar zou nodig zijn om de erfenis van Chávez teniet te doen, hetgeen de regering Carmona nog meer zou aanzetten tot repressief en autoritair gedrag.

Het is duidelijk dat het uiteindelijke doel van de staatsgreep de terugkeer was van de politieke en economische elite die het land gedurende meer dan 50 jaar misbruikt heeft voor eigen gewin en gezorgd heeft voor een dramatische inkomensongelijkheid in het land. De oppositie stelde dat de coupgelegers goede bedoelingen hadden, en alleen maar een 'ware democratie' wilden installeren. De harde feiten spreken ook dit weer tegen:

Carmona ontbond direct alle publieke machten (parlement, grondwettelijk hof) en pretendeerde ook de grondwet af te schaffen.

Alle verkozenen op lokaal niveau (gouverneurs en burgemeesters) die als pro-Chávez aanzien werden, werden met geweld van hun post verwijderd, niettegenstaande het feit dat allen democratisch verkozen waren in eerlijke verkiezingen.

Er werd een ware klopjacht gehouden op pro-Chávez aanhangers; zowel politici, onafhankelijke journalisten of anderen werden geïntimideerd en gevangen gezet en onafhankelijke media monddood gemaakt.

De reden voor dit alles was duidelijk: het 'Chavisme' volledig met de wortel uitroeien.

## DE VERENIGDE STATEN

Als grootste leverancier van petroleum aan de VS is Venezuela uiteraard van groot strategisch belang. Sinds het aantreden van Chávez en de verkiezing van Bush junior volgt het ene incident het andere op. De VS zijn 'bezorgd' om meerdere redenen. Chávez voerde van bij z'n aantreden op internationaal vlak een zeer onafhankelijke koers en nam het daarbij

steevast op voor de ontwikkelingslanden, tegen de huidige neoliberale economische orde én tegen de rol van politiemans van de VS. Bezoekjes aan Saddam Hoessein, Khadaffi en Fidel Castro (met die laatste is Chávez zeer goed bevriend) schoten al snel in het verkeerde keelgat van de VS. Toen na 11 september Chávez zich kritisch uitliet over de 'strijd tegen het terrorisme' en de bombardementen op onschuldige burgers in Afghanistan, was voor Washington de maat vol.

De weigering van Venezuela om VS-jachtvliegtuigen doorgang te geven boven Venezolaans luchtruim in hun strijd tegen de drugskartels; de vermeende 'sympathieën' van Chavez voor de Colombiaanse FARC, en de kritiek op het Plan Colombia doen de spanning nog stijgen.

Als Venezuela als voorzitter van de OPEC dan ook nog eens pleit voor hogere olie-prijzen en Chávez de Venezolaanse staatsoliemaatschappij PDVSA meer onder controle wil krijgen, is dit voor de VS een signaal om aan een opvolger te denken.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Bush de eerste was om de 'democraat' Pedro Carmona te feliciteren. Alles wijst trouwens op een meer dan actieve betrokkenheid van de VS bij deze coup. Carmona en companen werden de weken ervoor meermaals gezien in de Amerikaanse ambassade in Caracas. Gustavo Cisneros, mediamagnaat, miljardair van Cubaanse origine en eigenaar van het tv-station Venevision, onderhoudt meer dan vriendschappelijke banden met vader George Bush en werd in de dagen vóór de coup meermaals gesignaleerd in de Amerikaanse ambassade. Het Amerikaanse Congres stelde zelfs een onderzoekscommissie aan die de eventuele betrokkenheid van VS-functionarissen

bij de coup moet onderzoeken.

Indien de VS al niet direct actief betrokken waren bij de organisatie van de coup, is het duidelijk dat de coupgelegers klare signalen ontvingen van Washington dat ook de VS Chávez liever kwijt dan rijk waren. Impliciet kregen de coupgelegers dus carte blanche, met de zekerheid dat Washington de nieuwe president direct zou erkennen, ook al kwam hij aan de macht via een staatsgreep.

Het is trouwens opvallend hoe snel de media, journalisten oppositiepartijen, ontevreden militairen en putchisten zich onmiddellijk tot de VS wendden bij het



kleinste incident. Eén van de ontevreden generaals, Pedro Soto, heeft vanuit Miami reeds verklaard Chávez met geweld te willen omverwerpen.

Ondertussen heeft Otto Reich, ondersecretaris voor Hemisferische Zaken, Chávez verantwoordelijk gesteld voor de recente gebeurtenissen en het heersende klimaat van geweld en chaos.

Washington legde ook een plan voor om een 'Bureau voor Democratische Transitie' op te richten in Caracas; dit zou gefinancierd worden door de Amerikaanse ontwikkelingsorganisatie USAID.

Dit plan werd door de regering Chávez onmiddellijk verworpen met het argument dat er op dit ogenblik een democratische en verkozen regering aan de macht is; waarom dan praten over 'transitie'? Indien men het principe van de wederkerigheid respecteert, mag Caracas dan ook niet zo een bureau in

Washington openen?

Het is duidelijk dat voor de VS de enige doelstelling van dit en andere initiatieven - zoals de bemiddelingspogingen van het Carter Center en het sturen van VN-waarnemers - is om zo snel mogelijk het aftreden van Chávez te bewerkstelligen. Indien het niet lukt op de oude manier 'à la Allende', dan maar via 'democratische weg'.

## HET ALTERNATIEF VOOR CHÁVEZ?

Op dit moment zit het land zo diep in de politieke impasse - er vinden bijna dagelijks geweldadige betogingen en tegenbetogingen plaats in Caracas waarbij voor- en tegenstanders slaags raken - die niet zomaar kan opgelost worden door even aan tafel te gaan zitten met de oppositie. Simpelweg omdat de oppositie helemaal niet geïnteresseerd is in een dialoog. Men wil gewoon van Chávez af, op gelijk welke manier. Een rationele discussie is op dit moment onmogelijk. Ondanks het feit dat de regering dagelijks oproept tot dialoog en de oppositie uitnodigt om hun grieven kenbaar te maken, blijft een rationele discussie achterwege en zet de oppositie onverminderd zijn haatcampagne voort, blijft oproepen tot het aftreden van Chávez en probeert de ware aard van de coup van 12 april te maskeren.

Het enige alternatief voor Chávez op dit moment is dan ook een autoritair rechts regime (pro VS uiteraard), bestaande uit de oude politieke dinosaurussen en de elite die 50 jaar lang het land geplunderd heeft. Of nog erger. In een interview begin augustus met het Spaanse dagblad El País, verklaarde ex-president Carlos Andrés Pérez dat de enige uitweg uit de crisis een nieuwe militaire staatsgreep is, dewelke volgens Pérez reeds voorbereid wordt.

Ondanks het feit dat Chávez ongetwijfeld reeds heel wat fouten gemaakt heeft en zich niet onderscheidt door diplomatisch taalgebruik, kan niet ontkend worden dat hij nog steeds over een niet onaanzienlijke steun geniet bij een groot deel van de bevolking. Het gaat niet zozeer om de steun voor een concreet politiek project - want dat heeft Chávez

niet - maar om de hoop die men stelt in verandering, verandering die moet leiden tot een rechtvaardiger maatschappij.

Chávez is de charismatische leider en 'communicator' die gestalte geeft aan dit verlangen en deze hoop. Hij heeft het armste deel van de bevolking weer een stem, eigenwaarde en zelfwaardering gegeven.

De aanhangers van Chávez zijn voor een groot deel de uitgesloten van het oude model van dominantie; de slachtoffers van de neo-liberale politiek van de jaren '90; de verliezers van het cliëntelisme en de politiek van technocratische bureaucratie en corruptie die gedurende 40 jaar in stand gehouden werd door AD en COPEI (sociaal-democraten en christen-democraten).

Het huidige klimaat, waarbij voor- en tegenstanders diametraal tegenover elkaar staan - en een burgeroorlog niet uitgesloten is - kan men onmogelijk alleen toeschrijven aan Chávez. Het is vooral de 'vrije pers', samen met de oppositie, die een klimaat van haat, hysterie en desinformatie creëren, dat onvermijdelijk tot geweld en polarisatie leidt. Het is een doorn in het oog van de oude elite dat 'het volk' op straat komt, participeert, zijn mening ventileert, zich niet meer laat manipuleren....

De weinig politiek geïnformeerde middenklasse laat zich al te makkelijk manipuleren en meeslepen door enkele belangengroepen.

Men kan discussiëren over de vraag voor welk concreet politiek project Chávez staat, of hij wel omringd is door de juiste mensen en wat zijn intenties zijn voor de toekomst. Hij is ongetwijfeld 'populistisch', maar anderzijds siert het hem dat ook de maanden van chaos, politieke polarisatie en de dagelijkse aanvallen op zijn persoon, hem niet verleid hebben tot het gebruik van geweld of repressie. Tot grote wanhoop waarschijnlijk van de oppositie en de media, die als 'profeten van de zelfvervullende voorspelling' er met hun haatcampagne blijkbaar op uit zijn om juist een geweldadige tegenreactie uit te lokken en Chávez zo te ontmaskeren als de 'baarlijke duivel'.

Het sociaal-economisch project van Chávez heeft van de oppositie nooit een

eerlijke kans gekregen om te slagen. Men wil hem gewoon weg; het feit dat hij reeds drie maal democratisch verkozen is doet hier niet ter zake. De VS zal het bij een eventuele machtswissel ongetwijfeld weer hebben over een 'overwinning van de democratie'. Er is dus niks nieuws onder de zon in Latijns-Amerika....

## BRONNEN:

- Alvaro Aguñelo. « *Unidad en la derrota* », El Mundo, 17 mei 2002.
- Anibal Marquez Gomez. « *Las razones externas del golpe* », Cambio 16, 29 april 2002.
- Carlos Fazio. « *Virtual referendum de apoyo al mandatario en multitudinaria movilización en Caracas* », La Jornada, 30 juni 2002.
- Deanna Congileo. « *President Carters Statement at Conclusion of Venezuela Trip* » [Zorayma Uzcátegui - zorayma@hotmail.com]
- Enrique Plata Ramirez. « *La crisis hace surgir líderes* », 15 juli 2002 [Zorayma Uzcátegui - zorayma@hotmail.com]
- Fred Rosen. « *Venezuela: Washington Suffers a setback* », NACLA, mei-juni 2002, Vol. 35, N° 6.
- Greg Palast. « *OPEC Chief warned Chavez about coup* », www.indymedia.org, 13 mei 2002.
- Gregory Wilpert. « *Coup and counter-coup: an eyewitness account* », NACLA, mei-juni 2002, Vol. 35, N° 6.
- Horacio Raña. « *El boicot popular a los medios golpistas de Venezuela empieza a afectar sus cuentas de resultados* », Agencia Telam, 27 juni 2002-08-11
- Ignacio Ramonet. « *Un crime parfait* », Le Monde Diplomatique, juni 2002.
- Joaquim Ibariz. « *La oposición venezolana dice que Chávez está contra las cuerdas* », El País, 14 juli 2002
- José Sant Roz. « *La muerte de la marchadera* », 13 juli 2002 [Zorayma Uzcátegui - zorayma@hotmail.com]
- Maurice Lemoine. « *brief aan de redactie van El Universal* », 19 juni 2002 [Zorayma Uzcátegui - zorayma@hotmail.com]
- Maurice Lemoine. « *Hugo Chávez sauvé par le peuple* », Le Monde Diplomatique, mei 2002.
- Maurice Lemoine. « *Dans les laboratoires du mensonge au Venezuela* », Le Monde Diplomatique, augustus 2002.
- Roberto Valencia Aguirre. « *Los padres de la democracia venezolana* » [Zorayma Uzcátegui - zorayma@hotmail.com]
- Roberto Hernández Montoya. « *La inquisición mediática* », Question, juli 2002.
- Roldan Tomasz Suárez. « *Cinco verdades sobre el 11-A* » [Zorayma Uzcátegui - zorayma@hotmail.com]
- Sonia Schott. « *Venezuela desde Washington* », www.globovision.com, 26 juli 2002.
- Steve Ellner & Fred Rosen. « *Chavismo at the crossroads. hardliners, moderates and a regime under attack* », NACLA, mei-juni 2002, Vol. 35, N° 6.
- « *Barreto: debe ser investigado atentado contra Globovisión* », Venpres, 9 juli 2002.
- « *CAP: la única salida es un golpe militar* », www.globovisión.com, 10 augustus 2002.
- « *Ejecutivo nacional rechaza oficina de transición* », www.globovision.com, 29 juli 2002.
- « *Venezuela raakt stiltoan in Colombiaanse oorlog verstrikt* », De Morgen, 9 juli 2002

# DE MEDIA VAN DE HAAT

| Jordi Lesaffer |

*Over de rol die de massamedia (dagbladen en televisie) gespeeld hebben vóór, tijdens en ná de coup in Venezuela is sindsdien reeds heel wat inkt gevloeid (vooral in het buitenland). De media stellen zich op één lijn met de oppositie; hetgeen indruist tegen de rol van een onafhankelijke nieuwsbron. Opinievorming en gekleurde informatie zijn één ding; manipulatie, verdraaiing van de feiten en het openlijk aanzetten tot het omverwerpen van de democratisch verkozen instellingen heel iets anders... (zie ook blz. 34)*

Toen op 13 april de straten van de hoofdstad Caracas overspoeld werden met pro-Chavez aanhangers die zijn terugkeer eisten, en Chávez ook daadwerkelijk terug ten tonele verscheen, kregen de Venezolaanse tv-kijkers alleen maar soaps, films en sport te zien. Volgens de media was het 'te gevaarlijk' om zich die dag op straat te begeven en aan berichtgeving te doen. Enkele dagen ervoor gingen dezelfde media er nochtans prat op dat ze zich in het heetst van de strijd begaven....

De conservatieve krant El Universal slaagde er zelfs in op haar voorpagina foto's te publiceren van een journalist van Le Monde Diplomatique die ter plaatse was tijdens de gebeurtenissen. Het originele onderschrift van deze foto's en het ooggetuigenverslag maakten duidelijk dat het niét de aanhangers van Chávez waren die de dag van de coup in het wilde weg begonnen te schieten. El Universal veranderde echter de onderschriften met commentaren die net het tegenovergestelde moesten bewijzen.

## DESINFORMATIE

De strategie van de media komt hierop neer: voortdurend de regering frontaal aanvallen, geruchten en halve waarheden verspreiden, het systematisch uitvergroten van hetgeen er mis loopt en het diaboliseren van de persoon Chávez. Vergelijkingen met Fujimori, Idi Amin, Mussolini of Hitler zijn schering en inslag. In elk ander democratisch land zou dit direct aanleiding geven tot gerechtelijke vervolging wegens smaad. Chávez slaat alleen 'verbaal' terug (misschien niet altijd op de meest diplomatische manier),

onder meer in het populaire zondagse radioprogramma 'Alo Presidente'.

De media drijven het hierbij tot in het absurde: gebruik makend van de vrijheid van expressie en de persvrijheid (er is nog geen enkele journalist gevangen gezet; geen enkel kanaal of dagblad uit de ether genomen – onder Chávez is de persvrijheid waarschijnlijk nog nooit zo groot geweest), wordt constant het bericht de wereld ingestuurd dat er ... geen persvrijheid is en dat deze bedreigd wordt!!

## EIGEN PROFEET

De media lijken al hun hoop te vestigen op de theorie van de 'self-fulfilling prophecy'. Door constant het recht op vrije meningsuiting te misbruiken en een klimaat van haat en laster tegen de regering Chávez te organiseren, loopt de toestand zo uit de hand dat de geviseerde personen soms uit de bocht gaan en een deel van de bevolking zich met gewelddadige acties tegen bepaalde media richten, waarna deze zich 'bedreigd' voelen en de regering beschuldigen van intimidatie. Oorzaak en gevolg worden dus gewoon omgedraaid.

De dag ná de coup werden enkele 'alternatieve' media (vooral lokale radio's), die vooral populair zijn bij de volksklassen van Caracas, geïntimideerd, vervolgd en uit de ether gehaald. Niks daarover in de traditionele media.

## CIJFERS ZAKKEN

Toen in de weken ná de coup stilaan duidelijk werd welke vuile rol de media speelden - en nog steeds spelen - kwam stilaan een beweging op gang van bewuste burgers die zich verzetten tegen

deze 'media van de haat'. Onder impuls van NGO's en mensenrechtenbewegingen komt stilaan een boycot op gang tegen tv-stations en dagbladen die halsstarrig de hetze tegen Chávez blijven organiseren.

De oplage van enkele kranten (El Nacional, El Universal) en de kijkcijfers van enkele tv-stations (Globovisión, RCTV, Venevisión) zijn de laatste maanden sterk gedaald.

Ook de producten waarvoor publiciteit gemaakt wordt in diezelfde media worden door de boycot gevisieerd, hetgeen op termijn kan leiden tot een daling van de advertentie-inkomsten voor de grote tv-stations en dagbladen.

Op 29 juni had een grootse manifestatie pro-Chávez plaats in Caracas. Meer dan een half miljoen aanhangers kwamen op straat. Alweer besteedden de massamedia nauwelijks aandacht aan deze manifestatie. De betogingen van de oppositie daarentegen worden dagelijks breed uitgesmeerd en gecovert. Pro-Chávez aanhangers worden ook veelal bestempeld als 'oproerkrakers', een allegaartje van 'informele straatverkopers', 'bedelaars', 'straatboefjes' en 'krotbewoners'. Hetgeen er nog maar eens op wijst met welk misprijzen de 'objectieve media' iedereen behandelen die niet mét hen is, én de klasse die zij vertegenwoordigen (de blanke middenklasse die haar misprijzen over de armen nooit onder stoelen of banken heeft kunnen steken). De tegenstanders van Chávez worden gemakshalve omgedoopt tot 'de enige en echte 'civiele maatschappij'.

■

# DE MEDIAGIGANTEN

| Merel De Smet |

*Robert McChesney en Edward Herman onderwierpen de grootste mediabedrijven aan een onderzoek.*

*Ze stelden vast dat de fusies van de voorbije jaren, ook in deze sector vorm hadden gegeven aan een beperkt aantal zeer grote en invloedrijke mediaconcerns. De concentratie is voelbaar: zowel op nationaal als op internationaal niveau zijn er slechts een handvol bedrijven die de inhoud en de vorm van de media domineren. Ze zijn zo alomtegenwoordig dat zij dagelijks het leven van de meeste mensen op aarde raken. Hieronder volgt een overzicht van de grootste negen op wereldvlak. In een volgend artikel zal de concentratie binnen het Europese medialandschap en in het bijzonder die binnen de Belgische media aan bod komen.*

## 1. AOL-TIME WARNER

Met een zakencijfer van 25 miljard dollar in 1997, is Time Warner het grootste mediabedrijf op aarde. In 1989 gingen de toen al grote firma's Time Inc. en Warner Communications samen. Time Warner is de grootste bioscoopuitbater ter wereld en speelt zo een belangrijke rol in de verspreiding van films. Enkele van de huismerken, naast talloze ons minder bekende, zijn: Warner Bros, Time Life, CNN, People, Cartoon Network,... Verkoopcijfers die in de miljarden dollars lopen, het is moeilijk om zich dit voor te stellen. Daarom zal ik bij elke mediareus, naast de verkoopcijfers, waar mogelijk het loon van de bedrijfsleider vermelden in een CEO profiel (Chief Executive Officer, d.w.z. de grote baas). De voorstelling van de grote mediabedrijven als met elkaar in competitie tredende spelers op een vrije markt moet een grap zijn. Elke van de grote concerns heeft, naast belangen in talloze andere sectoren dan de media, samenwerkingsverbanden met en aandelen in – zogezegd concurrerende – mediabedrijven. Zo heeft Time Warner belangen in Viacom, TCI, Sony, News Corporation, Bertelsmann, NBC. Verder ook in Kirsch, EMI, Kinnevik, Tribune Company, Cox, Hachette, United News & Media, PBL en Comcast. In een poging tot integratie van zo veel mogelijk aspecten van communicatie heeft Time Warner een stevige portefeuille aandelen bijgekocht in telecommunicatiebedrijven als US West, Bell South, Ameritech, AT&T en Oracle.

### Time Warner CEO profiel:

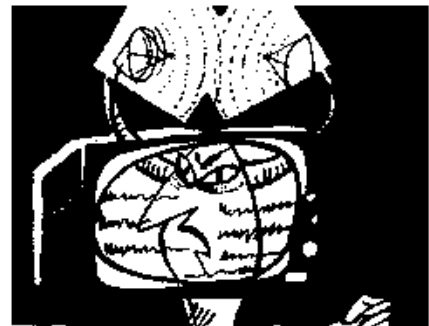
In de grootste mediamaatschappij zwaait Gerald Lévin de staf. Hij verdient als 'Chief Executive Officer' (CEO) maar liefst 11.066.755 dollar per jaar. Dit is zo een groot bedrag dat het moeilijk is de waarde te vatten. Als ik dit loon herberekenen en bekijk hoeveel het per tijdseenheid zou zijn, dan sta ik versteld. Gerald Lévin verdient op jaarbasis dus 11.066.755 dollar, per dag bedraagt dat ongeveer 30.300. Anders nog: 1.260\$ per uur of 21\$ per minuut! Een groot deel van de wereldbevolking moet elke dag opnieuw proberen rond komen met één dollar, terwijl Gerald Lévin slapend meer verdient dan hij ooit in zijn leven zal kunnen uitgeven.

## 2. WALT DISNEY

De verkoopcijfers van Disney leunden in 1997 tegen 24 miljard dollar aan. Tijdens de jaren '90 verschoof de focus van zuiver inhoud naar de integratie van alle aspecten van productie en distributie van media. Enkele huismerken zijn Disney, ABC, ESPN, Touchstone, Miramax, Buena Vista,... Disney is actief in de volgende sectoren: film, muziek, uitgeverijen, broadcasting, kabel, themaparken. Daarnaast bestaat er een 'Disney' eiland, bieden ze een hele resem internetdiensten (betalend) en zijn er wereldwijd meer dan 700 eigen winkels. Het heeft aandelen, van uiteenlopend belang, in de volgende bedrijven: News Corp,

Bertelsmann, TCI, Time Warner, and Viacom, EMI, Kirch, CBS, General Instruments (telecommunicatie).

Disney CEO profiel: Michael Eisner verdient 15.653.820 dollar per jaar, dat komt neer op een bedrag van 29.376 dollar per dag, 1.224 dollar per uur of 20,40 elke minuut.



## 3. BERTELSMANN

Bertelsmann is een sterke speler, voornamelijk in de Verenigde Staten en Europa. De verkoopcijfers bedroegen in '96 ongeveer 15 miljard dollar. Het bedrijf bestaat al sinds de 19de eeuw en was aanvankelijk uitgever van religieuze literatuur, maar in de periode 1834-1944 kwam daar nazi-propaganda bij. Bij Bertelsmann kan je nu voor heel wat meer terecht dan literatuur. Het bedrijf bezit muzieklabels, studio's, uitgeverijen van allerhande boeken, van kranten en tijdschriften, broadcasting, kabel, betaaltelevisie enz. Het loon van Mark Woessner, bedrijfsleider van deze privé firma, is niet publiek bekend. Bertelsmann heeft banden met bedrijven

als Time Warner, Disney, Universal, PolyGram, News Corporation, Sony. In mindere mate heeft het ook inspraak in Kirch, Canal Plus, United News & Media, Havas, CLT, EMI, Pearson, BBC, America Online (telecommunicatie).

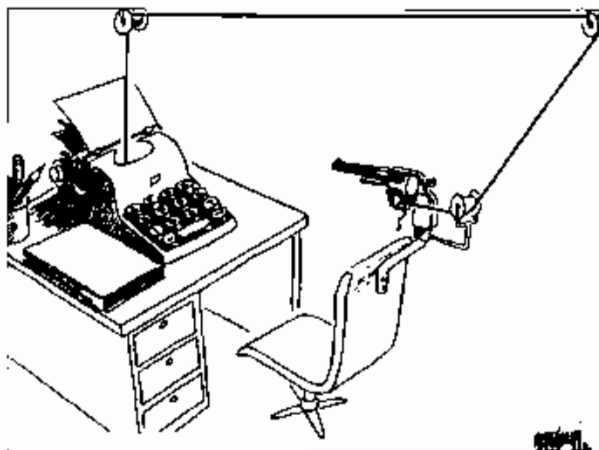
#### 4. VIACOM

Viacom is de grootste adverteerfirma. Sinds het in 1994 Paramount Pictures (bekend door de peperdure film Titanic, ook de meest renderende film ooit) aankocht, is het een mediaonderneming met wereldwijde impact geworden. In 1997 bedroegen de verkoopcijfers nabij de 13 miljard dollar. Het bedrijf concentreerde zich tot nu voornamelijk op de Amerikaanse markt (80%) maar omdat het eerder al in de kijker liep door een agressieve expansiepolitiek, zal het weldra ook wel een oog laten vallen op de Europese markt. Music Television, beter bekend als MTV én de zogenaamde 'MTV-concurrent' VH1, zijn huismerken van Viacom, net als United Cinemas International (joint-venture met Vivendi Universal), Blockbuster ('s werelds grootste videoverhuur), CBS, Nickelodeon, Comedy Central, Spelling Entertainment e.a.. Globaal genomen bestaat ruim een derde van Viacom's activiteiten uit films en filmholdings, een tweede deel uit muziek, videoverhuur en themaparken en daarnaast nog eens 30% uit publicaties en broadcasting. Bij de volgende bedrijven heeft Viacom daarnaast nog het een en ander in de pap te brokken: Time Warner, News Corporation, Universal, PolyGram, Sony, Kirch, Chris-Craft, Pearson en telecommunicatiebedrijven Nynex en Sprint.

**Viacom CEO profiel:** Sumner Redstone neemt niet alleen het dagelijkse beleid van Viacom waar, hij is meteen ook de voorzitter van de Raad van Beheer. Zo is hij zowel werkgever als werknemer en verliest de Raad van Beheer elke controlefunctie. Hij verdient als CEO een slordige 4.437.125 dollar per jaar. Met andere woorden, deze man rijft voor één van zijn twee banen al een dikke 12.000 dollar per dag binnen. Dat loopt op, aan een snelheid van 8 \$ per minuut. En dat de klok rond.

#### 5. NEWS CORPORATION

News Corporation is voor 30% de persoonlijke eigendom van Rupert Murdoch. Het verkoopcijfer bedroeg ruim 10 miljard in 1996. Bedrijfsstrategie: eigenaar worden van zo veel mogelijk inhoud en zo veel mogelijk dragers (kabels, tv stations, uitgeverijen, ...). Door de nadruk te leggen op sport heeft het bedrijf de commercialisering van het sportgebeuren in de hand gewerkt. News Corporation heeft meer te bieden dan nieuws- en sportuitzendingen, het gaat om een geïntegreerd com-



mercieel imperium met uitgeverijen (van tijdschriften en meer dan 130 kranten), kabelnetwerken, film- en videoproducties én de distributiekanaal ervoor, televisiestations... Het inkomen van Rupert Murdoch is niet bekend. Op diverse wijzen (minderheidsaandeelhouder, samenwerkingverbanden) is News Corporation betrokken bij andere: Time Warner, Viacom, TCI, Universal, PolyGram, Sony, Bertelsmann, EMI, Canal Plus, Softbank, Granada, Globo, Televisa, MGM, BBC, Carlton en telecommunicatiebedrijf Concert (BT-MCI).

#### 6. SONY

De aankoop van CBS en Columbia Pictures in 1989, was voor Sony een belangrijke stap in het proces van integratie van inhoud en hardware (dragere). Op dat moment speelde het al een rol in de markt van elektronische apparaten, maar door de aankoop van CBS en Columbia Picts. werd Sony ineens houder van een enorm archief met auteursrechtelijk beschermd materiaal. Een zakencijfer van 9 miljard dollar in 1997, waarvan

zestig procent van muziekproductie en distributie. Enkele merken zijn Sony Music Entertainment, Sony Pictures Entertainment, Columbia-Tristar, CBS Records, Playstation. Het inkomen van de CEO, Noria Ohga is niet beschikbaar. Banden zijn er onder meer met News Corp, Bertelsmann, TCI, Time Warner, and Viacom, EMI, Kirch, General Instruments.

#### 7. TCI

Een verkoopcijfer van 7 miljard dollar in '96 maakt van TCI een relatief kleine onderneming in vergelijking met de andere reuzen, maar met het monopolie op de kabeldistributie in de VS kan het toch een strategische invloed uitoefenen op de inhoud die aan bod komt. De stock van de verschillende onderafdelingen is wijd verspreid. Hierdoor zijn allerhande strategische allianties ontstaan met andere mediagroepen. De voornaamste sectoren zijn

kabelsystemen, buitenlandse investeringen, satellietssystemen en inhoud (Liberty Media). TCI heeft aandelen in: General Electric (21%), Primestar (21%), Discovery Communications (49%), Newscorporation, Fox News Channels (20%), Time Warner (10%), Flextech en Cablevision in Argentinië (meerderheidsaandeel), Silver King (20%). Er zijn relaties met Time Warner, Walt Disney Sony Corporation, News Corporation, Canal Plus, Dow Jones, Sega. Daarnaast bezit TCI nog vele andere kleinere aandelen...

**TCI CEO profiel:** John C. Malone verdient 1.372.446 dollar per jaar, of 3.456 per dag, 144 dollar per uur, 2,40 per minuut.

#### 8. POLYGRAM GING OP IN SEAGRAM, DAT OPGING IN UNIVERSAL, DAT OPGING IN VIVENDI.

##### DE DANS VAN DE MEDIAREUZEN.

- Philips Phonographische Industries (PPI), ontstond in 1962 uit een joint ventu-



re tussen Philips (50%), het Duitse Siemens en Deutsche Grammophon (50% samen). In 1972 vond reorganisatie plaats en werd de PPI omgedoopt tot Polygram, dat – na een periode van alleenbestuur onder Philips – in 1998 samen met Seagram, Universal Music Group vormde. Philips en Polygram maakten ophef in 1982, met de eerste compact disc. Door de concurrentiestrijd was het een halfafgewerkt product: een teer en onbeschermd schijfje met beperkte houdbaarheid (ongeveer 30 jaar). Polygram bracht vooral film-, televisie- en muziekproducties. Door op spitsvondige wijze gebruik te maken van belastingvoordelen maakte het een erg snelle opmars. In 1997 bedroeg het zakencijfer 6 miljard dollar, 75 procent daarvan had betrekking op muziekproducties. De hoofdmerken zijn Polygram Filmed Entertainment en Polygram Music Entertainment dat talloze labels herbergt.

– **Universal Music Group**, ontstaan door fusie van Seagram, producent van drank, Polygram en Universal Studios was een voltreffer: een nieuwe mediareus was geboren. De marktstrategieën van de drankproducent werden met groot succes toegepast op de entertainmentindustrie. Het bedrijf is sterk vertegenwoordigd in de sectoren: drank, televisieproducties, muziek, film en themaparken. Enkele van de huismerken zijn: Seagram, Universal Studios, MCA, Tropicana, Dole. Talrijke aandelen in andere bedrijven: in USA Network (50%) – samen met Viacom, in Sci Fi Network (50%) – ook samen met Viacom, en in RTL7 (50%). Verder ook belangen in News Corp, NBC, Kirch en Bertelsmann.

– **Vivendi** is in 1853 ontstaan als de Compagnie Générale des Eaux (CGE). In 1983 nam de groep Havas Media Group over en richtte onder meer Canal+ op. Talrijke joint ventures met evenveel partners werden aangegaan (bvb. Vodafone). In 1998 werd de groep omgedoopt tot Vivendi. Op dat moment kreeg de maatschappij regelmatig negatieve kritiek in milieuaangelegenheden, maar ook vanwege de agressieve uitkooppolitiek in de mediasector. Er volgde een periode van intens kopen, terug verkopen. De opbrengst werd telkens geïnvesteerd in

nieuwe aankopen, niet besteed aan inlossing van de groeiende schuldenberg. Zo kocht Vivendi bijvoorbeeld MP3.com, wat niet meteen de meest duurzame investering is gebleken. Hoewel het een reusachtig bedrijf geworden was, de grootste muziekproducent, tweede grootste filmverhuurder, eveneens op de tweede plaats in pretparkenindustrie, belangrijke strategische investeerderfirma, heeft zich sinds 2001 een neerwaartse trend ingezet. Er waren de ondoordachte aankoopkeuzes, de 'dot.com-crash' in april 2001 en sinds kort de bekendmaking van financiële schandalen (zie elders in deze vrede).

## 9. GENERAL ELECTRIC

Slecht 6,5 procent van het totale zakencijfer van G.E. heeft betrekking op media-productie (5 miljard op een totaal van 80 miljard dollar). General Electric is een historisch voorbeeld van het samengaan van hardware en inhoud. Wat in de mediadivisie wordt omgezet valt in het niets bij de onvoorstelbare verkoopcijfers van de afdeling elektronische apparatuur. De belangrijkste mediaproductent, NBC hanteert een agressieve expansiepolitiek met als voornaamste focus kabel- en satelliettelevisie – de synergie van inhoud en draager. Merken van G.E. zijn onder andere: NBC, Arts & Entertainment Network, Primestar, NBA (basketbal), NBC, National Geographic Channel.

**CEO profiel:** Aan het hoofd van deze reuzenmultinational staat John F. Welch Jr. en hij verdient 23,583,79 dollar per jaar. Dat is ongeveer 75,168 per dag, 3.132 dollar per uur of 52,20 per minuut.

## TRENDS

**Consolidatie:** de mediaconglomeraten betreden – door overname, joint venture en gezamenlijke investeringen – alsmear meer elkaars terrein. De ruimte voor de uiting van afwijkende meningen wordt beperkter. De reacties hiertegen, in de vorm van allerhande alternatieve media-bronnen zijn hoopgevend, maar tegelijk is er een erg verontrustend aspect aan de dynamiek. Actiegroepen zijn bijna zonder uitzondering afhankelijk van de produ-

centen van dragers voor hun media, ze hebben apparatuur nodig voor hun acties, een internetverbinding voor de website en email, een gsm-operator. Als die laatste bepaalde zaken willen gaan controleren of zelfs tegenwerken, dan bestaat daar in ieder geval de mogelijkheid voor. En de gebruikers staan machteloos.

**Globalisering:** Overnames, gezamenlijke investeringen en allianties hebben vorm gegeven aan mondiale mediaconcerns. Wereldwijde investeringen en een wereldwijde afzetmarkt.

**Commercialisering:** Het ondermaats investeren in de publieke mediasector en tegelijk, de groei van de commerciële ondernemingen, leidden tot een aanbod van media, dat zich enkel laat inspireren door commerciële waarden. Het verzwakken van de publieke media vermindert sterk de mogelijkheden om het publiek te bereiken, hen objectief te informeren, democratische waarden te onderwijzen, de dialoog met hen aan te gaan en hen aan te zetten actief aan de democratie deel te nemen.

**Invloed van adverteerders:** Het onderscheid tussen producenten van media en adverteerders is alsmear minder duidelijk. De commerciële inhoud sijpelt bijgevolg – al dan niet opgemerkt door de consument – door in elke boodschap. Klassiek voorbeeld is de sponsoring van de eerste soaps, door een zeepproducent, maar vandaag gaat de belangenvermenging veel verder (integratie van vele mediasectoren laat grotere beïnvloeding en controle toe), heeft ze een grotere impact (cfr. globalisering) en is zelden volledig bekend. Die belangenvermenging mag niet afgedaan worden als een jammer bijverschijnsel. De casus van TV Globo, een monolithisch televisienetwerk in Brazilië, toont hoe de media fictie in realiteit kan omzetten. Je kunt het volledige verhaal nalezen op multinationalmonitor.org.

websites van mediachannel.org, multinationalmonitor.org en de sites van de besproken bedrijven.

# DE GEVAARLIJKE KLASSEN

## OVER DE CRIMINALISERING VAN ARMOEDE EN VERZET

| Francine Mestrum |

*Soms lijkt het wel alsof de twintigste eeuw niet heeft bestaan. Twee wereldoorlogen met tientallen miljoenen doden hadden nochtans tot enkele elementaire inzichten geleid met ernstige pogingen om tot een vreedzame en rechtvaardiger wereldorde te komen. In het kielzog van het vredesverdrag van Versailles van 1919 werden de Volkenbond en de Internationale Arbeidsorganisatie gesticht.*

*Die laatste is een unieke internationale instelling waarin naast de regeringen ook de werkgevers en de werknemers vertegenwoordigd zijn. Ze kwam tot stand omdat men ging beseffen dat vrede zonder sociale rechtvaardigheid niet mogelijk was.*

*Haar stichters wilden bovendien vermijden dat sociale rechten, lonen en arbeidsvoorwaarden elementen van oneerlijke internationale concurrentie zouden worden. Na de tweede wereldoorlog werden de Verenigde Naties in het leven geroepen en werd er een Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens afgekondigd. De V.N. ging ijveren voor het zelfbeschikkingsrecht van de kolonies en zette een grootscheeps ontwikkelingsproject op het getouw. De instellingen van Bretton Woods zouden zorgen voor monetaire stabiliteit en middelen voor ontwikkeling ter beschikking stellen. Dit wereldwijde sociaal pact werd in de rijke landen vertaald in de uitbouw van verzorgingsstaten. Uiteraard waren de mooie woorden van toen niet gespeend van bijbedoelingen en verborgen agenda's.*

*De machtspositie van de rijke landen en de koude oorlog hebben er bovendien voor gezorgd dat heel wat mooie plannen nooit zijn uitgevoerd. Dat neemt echter niet weg dat de voorstanders van internationale samenwerking en van een internationale rechtsorde doordrongen waren van het besef dat vrede en sociale rechtvaardigheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Vandaag lijkt het soms alsof men dit wil vergeten. Brute machtsuitoefening, repressie en uitbuiting worden opnieuw gebanaliseerd en goedgepraat.*

*Wat twintig jaar geleden nog onmogelijk leek, krijgt vandaag nog nauwelijks aandacht in de media, dagelijkse bombardementen op Irak bijvoorbeeld, het gevangenzetten van Afghaanse strijders op Cuba, een bezettingsmacht in de Balkan... En naarmate de eis voor democratie en goed bestuur in de arme landen harder gaat klinken, wordt in de rijke landen de klok nochtans een heel eind terug gedraaid.*

*De sociale zekerheid komt op de helling, openbare diensten worden geprivatiseerd, meer en meer burgers nemen ongestraft het recht in eigen handen, jongeren én maatschappelijk werkers komen in de gevangenis... Ik wil in onderstaand artikel enkele internationale en binnenlandse ontwikkelingen overlopen die m.i. een duidelijke trendbreuk aangeven en voor de nieuwe eeuw, op korte termijn, weinig goeds voorspellen.*

### ARMOEDE EN TERRORISME

Ook de afgelopen vijftig jaar hebben de rijke landen nooit geaarzeld om geweld te gebruiken wanneer hun belangen op het spel stonden. De tweede wereldoorlog was nauwelijks afgelopen toen het geweld zich tegen de opstandige kolonies keerde. Later werden de vele militaire interventies van vooral de Verenigde Staten keer op keer verantwoord met de verdediging van de vrijheid, de mensenrechten en de democratie, lees het afwenden van een echte over vermeende communistische dreiging. Ondertussen werd echter ook het internationale recht verder uitgebouwd en konden de arme landen zich beginnen ontwikkelen. Vanaf het begin van de jaren '80 begon het tij echter te keren. De invloed van de internationale financiële instellingen werd groter

en na het wegvalen van de communistische dreiging werden nieuwe argumen-

controle-instrument zou worden.

Sindsdien werd ook een link gelegd met

## Armoede wordt niet langer gezien als een probleem van ongelijke welvaartsverdeling - mondiaal of nationaal - maar als het gevolg van discriminatie en slecht bestuur.

ten gezocht om ongewenste ontwikkelingen in arme landen tegen te houden. De drugsbestrijding in Latijns-Amerika is er het beste voorbeeld van. De jongste jaren en tot 11 september 2001 zag het er naar uit dat armoedebestrijding het nieuwe

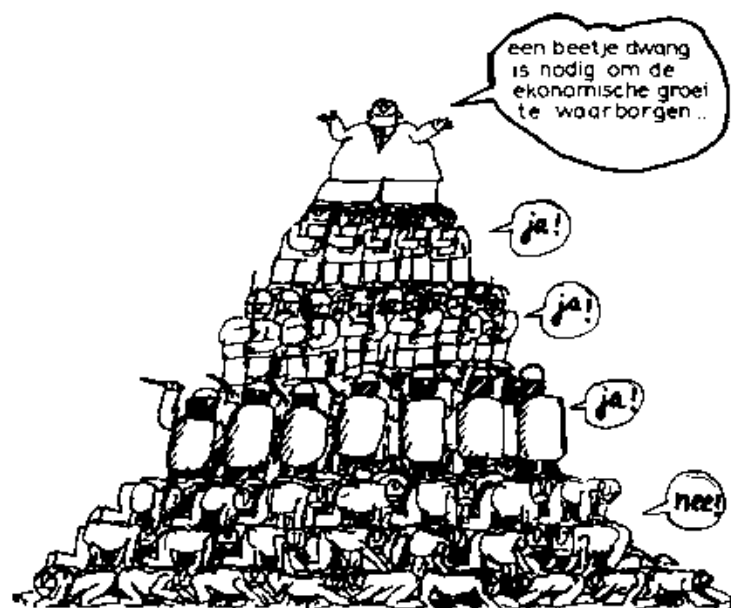
terrorisme. Het zijn twee reële en tragische problemen die door de rijke landen worden misbruikt om hun controle op de arme wereld te versterken.

Armoede is geen nieuw probleem. Echter, de manier waarop de internatio-

nale organisaties het hebben gedefinieerd en op hun agenda hebben geplaatst, houdt in dat armoedebestrijding niet langer een kwestie van sociaal beleid is en zelfs aan de controle van arme landen wordt onttrokken. Armoede wordt niet langer gezien als een probleem van ongelijke welvaartsverdeling – mondiaal of nationaal – maar als het gevolg van discriminatie en slecht bestuur. Ook al is er meer en meer sprake van "ownership" en "empowerment", de beleidskeuzen van arme landen zitten gewrongen in het nauwe keurslijf van de macro-economische evenwichten, de liberaliserings- en privatiseringsdwang, en een sociaal beleid dat niet langer voortbouwt op rechten maar op een vrije (arbeids)markt waarop elk individu voor zichzelf verantwoordelijk is. De vastgestelde armoededrempels zijn tegelijk de grens tussen de als rechtmatig en als onrechtmatig aangemerkte sociale eisen. Op die manier kan elke sociale strijd worden onderdrukt en is verzet tegen een onrechtvaardige maatschappelijke orde van tevoren gediskwalificeerd. Enkel wie "arm" is volgens de definitie van de Wereldbank heeft nog recht van spreken en mag vragen wat de rijke landen besloten hebben te willen geven.

Terrorisme is evenmin een nieuw probleem en even moeilijk te definiëren als armoede. Sinds 11 september ziet het er echter naar uit dat elke bevrijdingsstrijd en elk verzet tegen de onrechtvaardige internationale orde als terroristisch kan gebrandmerkt worden en dus met geweld kan worden onderdrukt. Landen die niet in de pas lopen worden schurkenstaten en hun leiders worden terroristen. De V.N. en de Wereldbank brengen terrorisme meer en meer in verband met armoede. Indien dit gebeurt om de band tussen vrede en ontwikkeling opnieuw onder de aandacht te brengen kan dit alleen maar worden toegejuicht. Echter, veeleer ziet het er naar uit dat het recht op verzet wordt ontnomen aan al wie

boven de armoedegrens uitkomt. Politieke eisen worden zo per definitie onrechtmatig. Nochtans zijn het slechts zelden arme mensen die naar de wapens grijpen. De gewapende strijd is meer het resultaat van uitbuiting, vernedering, frustratie en uitzichtloosheid in een situatie waarin de fundamentele rechten van mensen en volken met voeten worden getreden en waarin democratische participatiekanalen ontbreken of tekort schieten. Terrorisme is meestal politiek en niet sociaal geïnspireerd. Door de ontwikkelingsagenda te herleiden tot armoedebestrijding en de groeiende kloof tussen arm en rijk niet langer als probleem te



willen zien, wordt het gevaar groot dat het verzet in en van arme landen toeneemt maar meteen zal worden afgedaan als terrorisme.

Op de jongste internationale conferenties – Doha, Monterrey, de G8, de aidsconferentie en de voedseltop – is erg duidelijk geworden dat de rijke landen niet langer bereid zijn nog bij te dragen tot de ontwikkeling van armere landen. Alle heil wordt verwacht van internationale handel waar logischerwijs de sterkste en rijkste partners het meest voordeel uit halen. Men aarzelt niet langer om de verantwoordelijkheid voor de ellende in de wereld bij de armen zelf te leggen. Na twintig jaar van "structurele aanpassingen" zijn de nationale staten erg verzwakt, en juist nu eist men van deze sta-

ten "goed bestuur" en een investeringsvriendelijk klimaat. Wie daarin slaagt, krijgt nog wat hulp. Het is opvallend dat "ontwikkelingssamenwerking" in heel wat nieuw gevormde Europese regeringen – en in de Europese Unie zelf – verdwijnt als zelfstandig departement. Hulp wordt een zoethoudertje voor wie zich gedraagt, op het vlak van handel, investeringen en migratie. Voor de anderen wacht meer geweld. Niet toevallig wordt meer en meer het leger ingeschakeld voor het verstrekken van "humanitaire hulp". Medewerkers van premier Blair pleiten niet enkel voor oorlogsschepen in de Middellandse Zee, maar ook voor een

nieuw imperialisme. Vooraanstaande intellectuelen in de V.S. staan achter het concept van de "rechtvaardige oorlog". In de V.N. wordt het interventierecht verdeeld.

Ook al neemt de Europese Unie een veel minder oorlogszuchtige houding aan dan de V.S. – die zich het recht voorbehouden "preventief" aan te vallen – toch is ook hier de trend meer dan zorgwekkend. De Europese Unie kan nog steeds op veel goodwill van de arme landen

rekenen doordat ze een middenpositie inneemt. Op heel wat punten, zoals o.m. de terrorismebestrijding, slaagt ze er niet in een zelfstandige koers te varen. De keuzen die worden gemaakt in het conflict in het Midden-Oosten en in de dreigende oorlog tegen Irak zullen bepalend zijn voor de toekomst.

#### INTERNE VEILIGHEID

De ontwikkelingen in verschillende Europese landen wijzen eveneens op een erg veranderd klimaat in vergelijking met tien, twintig of dertig jaar geleden. Onveiligheid is het allesoverheersende politieke thema geworden, hoewel dit erg restrictief wordt ingevuld. Men schijnt niet te willen zien dat een krimpende sociale zekerheid logischerwijs tot sociale

onzekerheid en angst leidt.

Het sociaal beleid wordt grondig herzien. De actieve welvaartstaat legt alle mensen "inzetbaarheid" en een plicht tot arbeid op, hoewel nog steeds niet duidelijk is waar alle nieuwe banen vandaan moeten komen. Het probleem van de werkloosheid werd stilzwijgend van de agenda afgevoerd en vervangen door de bezorgdheid om de werkgelegenheidsgraad. Nadat de ministers van sociale zaken eerst geen mogelijkheid kregen om hun beleid ook Europees gestalte te geven en nadat ze daarna tot de conclusie waren gekomen dat een harmonisatie van de verschillende stelsels niet wenselijk en niet mogelijk was, zijn het nu de ministers van financiën die de verschillende sectoren één voor één proberen te stroomlijnen. De pensioenen worden deels geprivatiseerd en de gezondheidssector wordt vanuit het oogpunt van de financiële duurzaamheid onder handen genomen. De volgende sector wordt wellicht de werkloosheidsverzekering, niet toevallig ook een lekkere hap voor het verzekeringswezen. Het is moeilijk in te zien hoe de trend naar een verdere dualisering kan worden omgekeerd. Ook in Europa ziet het er naar uit dat enkel de armen alle aandacht zullen blijven krijgen, maar dat de ongelijkheid van de agenda verdwijnt. Met "gelijke kansen" wordt ieder individu zelf verantwoordelijk voor de maatschappelijke plaats die hij of zij kan verwerven. De concurrentie en de herverdeling situeren zich voornamelijk aan de onderkant van de maatschappij, tussen arm en iets minder arm. In België wordt het leefloon opgetrokken, maar beperkt in de tijd. Meer en meer mensen worden verplicht atypisch werk en slecht betaalde banen te accepteren. In Frankrijk en Groot-Brittannië neemt het aantal werkende armen toe, en zijn er zelfs werkende daklozen.

In dit klimaat van groeiende bestaansonzekerheid worden verzet en dissidentie meer en meer gecriminaliseerd. Het optreden tegen de activisten van de andersmondialiseringsbeweging – "rijkeluiskinderen" – is meer dan tekenend. Terwijl iedereen wordt aangemoedigd zich te verrijken, wordt duidelijk dat voor

heel wat jongeren van de lagere klassen – en vooral migranten – de weg wordt geblokkeerd. Via de media wordt een beeld verspreid van flinke meisjes die hard werken en er dus wel komen. Jonge mannen worden steevast als rondhangende nietsnutten – de kutmarokkaantjes – voorgesteld. Ze stelen handtassen, dealen in drugs en kunnen nooit echt hebben gewerkt voor de mobieltjes en de auto's waar ze mee pronken. Het bewijs van hun integratie wordt zo tot een bewijs van deviant gedrag gemaakt. Wie deze nefaste beeldvorming in twijfelt durft trekken, wordt verweten geen oog te hebben voor de "echte problemen" van de mensen. In veel gevallen hebben die echte problemen vooral te maken met onverdraagzaamheid en angst en is het voldoende dat enkele sjofel uitzijnde jongeren doelloos in een buurt rondlopen om de politie te alarmeren. Wie echt deviant gedrag en criminaliteit probeert te verklaren, wordt verweten dat ook goed te praten en onverantwoord tolerant te zijn. Het zijn immers altijd de hogere klassen die bepalen wat mag en wat niet mag, welke rijkdom legitiem is en welke niet. Onze maatschappij accepteert dat werknemers hun baan, hun inkomen en hun status moeten inleveren aan hebzuchtige aandeelhouders, maar niet dat ze hun auto kwijtraken aan stoutmoedige Oost-Europeaanjes die zich dringend willen integreren in het kapitalistische systeem. Ondertussen blijft de witteboordencriminaliteit welig tieren en doen de regeringen nog nauwelijks moeite om ze tegen te gaan. Enkel de financiële stromen van "terroristen" blijven vrij makkelijk in kaart te brengen.

Op deze manier is op korte tijd in heel Europa het idee van jeugdgevangenis aanvaardbaar gemaakt. In de plaats van opvoeding en preventie komt nu verplichte arbeid. In Frankrijk kunnen jongeren voortaan vanaf 13 jaar worden opgesloten. In Groot-Brittannië gaan de eerste "workhouses" weer open. Het werk waar jongeren in vrijheid geen toegang toe krijgen, wordt hen achter de tralies en tegen een nog lager loon opgelegd.

Wat deze nationale en internationale ontwikkelingen gemeenschappelijk hebben

zijn m.i. drie punten:

– ongelijkheid wordt weer als onvermijdelijk voorgesteld. Alle mensen en alle landen krijgen zogenaamd gelijke kansen en het hangt dus enkel van henzelf af of ze er iets van maken of niet. Ze worden gedwongen om met elkaar in concurrentie te gaan door zichzelf aan de minstbiedende te verkopen.

– solidariteit en herverdeling gelden nog enkel t.a.v. die mensen en landen die het niet kunnen helpen dat ze onder de hongerdrempel zitten: kinderen, zieken en bejaarden, slachtoffers van oorlogen en natuurrampen.

– zoals steeds zijn er goede armen en slechte armen, zij die zich gedragen zoals het hoort – meisjes en vrouwen die onderbetaald werk accepteren, b.v. – en zij die hun rechtmatige straf niet kunnen ontlopen – spijbelende kruimeldieven b.v.. Legers en politiemensen maken zich klaar om de strijd met "terroristen" en "criminelen" aan te binden. Politiek en individueel verzet zijn niet langer legitiem in een wereld waarin iedereen zijn verantwoordelijkheid moet opnemen en enkel de allerarmsten recht hebben op steun. Er geldt nog slechts één waarheid en elke dissidente stem wordt gesmoord. Bij conflicten wordt minder en minder gezocht naar duiding en compromissen, maar wordt er hard opgetreden met repressie en geweld.

In dit klimaat van de onveiligheidsideologie en van de angst die wordt gecreëerd, zullen velen bereid zijn uiteindelijk ook op mensenrechten in te binden. Waar blijft het nieuws over de gevangenen van Guantanamo? Waar verblijven de gevangenen genomen Palestijnen? Waarom is niemand nog verantwoordelijk over de opsluiting van "illegale" immigranten, wiens enige misdrijf het is dat ze gebruik willen maken van hun "gelijke kansen"? Zelfs de lijken die aanspoelen op de Spaanse stranden worden nu al "illegaal" genoemd. Wie protesteert tegen de gevangenneming van maatschappelijk werkers die deze "illegalen" helpen?

Meer en meer komt de naoorlogse multilaterale orde in gevaar. Grootmachten als de V.S. zien nog enkel hun nationaal belang. Maar naast die

belangen wordt stilaan duidelijk dat de meningsverschillen met de Europese Unie ook slaan op enkele fundamentele waarden in verband met internationale samenwerking, mensenrechten en mondiale publieke goederen. Het is in deze moeilijke context dat de andersmondialiseringbeweging een strategie moet uitstippelen en haar terechte kritische houding tegenover het beleid van de internationale instellingen moet toetsen aan mogelijke alternatieven die kunnen voortvloeien uit de veranderende machtsverhoudingen. Daarbij zal een onderscheid moeten gemaakt worden tussen de economische en de politieke mondialisering. Een concreet voorbeeld is alweer de Europese Unie. Hoe groot het democratisch tekort er ook is, vanuit een mondiaal perspectief is ze een niet te verwaarlozen stap in de richting van grensoverschrijdende democratie met aandacht voor fundamentele rechten en structurele herverdeling. Het Europese "sociale model" wordt bedreigd maar is nog niet verloren.

#### POMPEN OF VERZUIPEN?

In de negentiende eeuw kende Frankrijk – net zoals andere Europese landen – een moeilijke periode van economische en maatschappelijke veranderingen door de industrialisering en de plattelandsvlucht. In de literatuur en in de media veranderde de beeldvorming van de werkende klasse naarmate de rijken bang werden de controle te verliezen. Het is een vergelijkbaar fenomeen dat zich nu op wereldvlak afspeelt en waar de beschrijving van L. Chevallier<sup>1</sup> in grote mate van toepassing op is. De "misérables" van Victor Hugo werden niet enkel gezien als ongelukkigen, maar ook als criminelen. Gaandeweg werden de lagere klassen als wilden, als nomaden en barbaren beschreven. Ze werden gezien als een minderwaardig ras en niet als een klasse. Waarom wordt in enkele Europese legers tegenwoordig zoveel belang gehecht aan stadsoorlogsvoering? Niemand kan deze ontwikkeling echt willen. Om ze te vermijden is het echter nodig ze duidelijker te omschrijven en te onderzoeken. Niemand is gebaat met geweld en onstabieleit, maar om ze te vermijden zal er meer nodig zijn dan

enkele goedbedoelde lapmiddeltjes. De andersmondialiseringbeweging heeft een enorm potentieel om het neoliberale discours te delegitimeren, om concrete alternatieven aan te reiken en om vooral jonge mensen te mobiliseren. Wapens zaaien dood en vernieling, ze brengen nooit vrede, laat staan democratie. Noch de gezinnen, noch de scholen, noch de maatschappelijk werkers kunnen de problemen blijven opvangen van een economisch systeem dat steeds hogere eisen aan mensen gaat stellen en er meer en meer in de marginaliteit achter laat. Als

het Belgisch Sociaal Forum van september een aanzet kan geven tot de totstandkoming van een breed front van verzet en tegenvoorstellen, dan is het zeker geslaagd.

*Francine Mestrum is auteur van het boek "Globalisering en armoede. Over het nut van armoede in de nieuwe wereldorde". (zie Vrede nr355)*

<sup>1</sup> L. Chevallier, *Classes laborieuses et classes dangereuses à Paris pendant la première moitié du XIXème siècle*. Paris, Plon, 1958.

## globalisering en militarisering

zaterdag 21 september 2002 (9u30 - 12u)  
VUB, Pleinlaan 2, 1050 Brussel

Korte uiteenzettingen, discussie, conclusies, verdere stappen...  
(in het Nederlands en het Frans, vertaling voorzien)

- Columbië (Coörd. Colombie)
- Midden-Oosten (Paul Van de Bavière)
- Bewapening als economische stimulans (Anne Peeters)
- McDonalds & Mc Donnel Douglas (Georges Spriet)

In het kader van de startdag van het Sociaal Forum van België.

Organisatie: CNAPD, AIB, MCP, Coörd. Colombie, Com. Daniel Gillard, CvS, Oxfam-Sol., Vrede vzw.  
Info: Vrede 09/233.46.88, vrede@vrede.be of CNAPD 02/640.52.62, cnapd.arnaud@skynet.be

*"De onzichtbare hand van de markt kan niet functioneren zonder een onzichtbare vuist. Macdonalds (de hamburgerketen) kan niet gedijen zonder Mc Donnel Douglas (de wapenproducent)"*  
T.L. Friedman

# VERKIEZINGEN EN DEMOCRATIE

| André De Smet |

*Iedereen is het erover eens dat de kloof tussen de burger en de overheid steeds breder wordt. Er is een groeiende ontevredenheid bij brede volkslagen. Het aantal werklozen neemt steeds toe. De tewerkstelling slabakt. De rijken worden almaar rijker, de armen steeds armer. De talloze essentiële diensten voor de bevolking zijn niet langer gegarandeerd. In de derde wereld gaat het van kwaad tot erger. Met de euro is het leven hier er weer wat duurder op geworden... De koopkracht daalt en de economische malaise wordt steeds zichtbaarder, voelbaarder... Kortom de mensen stellen zich ernstige vragen en de ontevredenheid neemt toe.*

Mensen die blanco stemmen, mensen die zelfs helemaal niet gaan stemmen, hun aantal neemt angstwekkend toe. Het is meer dan duidelijk dat het vooral door de kloof tussen burger en overheid is, dat rechtse partijen sterke vooruitgang boeken. In alle landen van Europa zien we dezelfde tendens van toenemende onverschilligheid en verrechtsing. In het kader van de globalisering zijn enkel nog de financiële en economische machten van belang.

Premier Verhofstadt zegde: "De anti-globalisten stellen de juiste vragen maar geven de verkeerde antwoorden". Maar wat stelt de premier dan zelf voor, net als zijn bondgenoten, om deze situatie een andere wending te geven? De spelregels veranderen, ja, maar in die zin dat ze machtsbestendigend werken. Het kiessysteem wordt hervormd zodat dezelfde aan de macht kunnen blijven. Het doel, namelijk de belangen van de bevolking dienen, wordt terzijde geschoven voor het middel, de macht, de partij dat een doel op zichzelf geworden is.

Oordeel zelf. Patrick De Wael, Minister President van de Vlaamse Gemeenschap, kondigde half juli op VTM aan dat hij, voor de federale parlementsverkiezingen van 2003 de VLD-lijst zal trekken in de provincie Limburg. Vanaf volgend jaar wordt het parlement niet meer verkozen op basis van arrondissementen maar wel met de provincie als kiesdistrict. Enkele topmannen en mediafiguren zullen hierbij naar voren geschoven worden. Hoofdzakelijk wordt dus nog meer het ronselen van stemmen voor de eigen partij, met behulp van een aantal aandachtstrekende personen. De kiezer zal gevraagd worden

voor persoon X te stemmen, al weet men maar al te goed bij voorbaat dat deze persoon nooit als dusdanig zal zetelen. Zo weet bijvoorbeeld de Wael nu al dat hij Minister President van de Vlaamse Gemeenschap zal blijven en dus ontslag zal moeten nemen als federaal verkozen. Hoe kan de kiezer nog kiezen voor die of die, wanneer hieraan geen concrete gevolgen verbonden zijn. De verkiezingen verworden tot een platvloerse populariteitsquiz.

Gelijkaardige praktijken werden tijdens de vorige verkiezingen toegepast. Anciaux en Neyts werden voor het Europees Parlement verkozen, maar traptten het af om minister te kunnen worden in het Brusselse gewest en, later, om in de federale regering te zetelen. Landuyt en Gabriëls werden verkozen in het Federaal parlement maar verkozen aan de slag te gaan als ministers in de Vlaamse regering. De beslissing om burgemeesters rechtstreeks te verkiezen kadert even goed in het plan het individualisme, de personencultus te stimuleren. Het 'ik' komt in deze optiek eerst, de persoonlijke, individuele populariteit is van doorslaggevend belang dan de politieke programma's en ideeën, zelfs dan de politieke kunde of onkunde van de kandidaten. Van dergelijk beleid valt niet te verwachten dat ze een grotere betrokkenheid van de bevolking bij de politiek zal teweeg brengen. Wel integendeel: de onverschilligheid en afkeer van de politiek met haar interne stoelendans zal steeds meer burgers doen afkeren van wat voor eenieder van groot belang is: het concrete beleid.

## NIEUW-ZEELAND - PARLEMENT - 15/07/02

Dankzij de toename van de linkse invloed op de Nieuw-Zeelandse Labourpartij heeft deze een heropstanding gekend en de verkiezingen gewonnen. De talrijke privatiseringen die in de laatste decennia door de verschillende regeringen werden doorgevoerd - o.m. van de spoorwegen - hadden voor grote ontevredenheid gezorgd. De nieuwe Labour van Helen Clark behaalde met haar bondgenoot de Linkse Progressie Alliantie 54 van de 120 zetels. Helen Clark is erin geslaagd een akkoord af te sluiten met de Verenigde Toekomstpartij (centrum) die negen zetels telt, om haar minderheidsregering steun te verlenen zonder over ministerposten te beschikken.

## BOLIVIË - PRESIDENT - 30/06 EN 05/05/02

Zoals het in verschillende Latijns-Amerikaanse landen het geval is, wordt ook in Bolivië, in het geval geen enkele kandidaat in de eerste ronde de 50% haalt, de president door het parlement gekozen uit de twee best geplaatste kandidaten. Zoals te verwachten was gingen de stemmen naar de gewezen premier (1993-1997) de neoliberale politicus Sanche de Losada, een van de rijkste mannen van Bolivië, en die tevens de steun geniet van de VS. Hij behaalde 84 stemmen tegen 43 stemmen voor Ero Morales, voorzitter van het syndicaat van cocaberos, die amper een jaar geleden de Beweging voor het Socialisme oprichtte.

Morales, een indiaan, zorgde eveneens voor de verrassing met de score van 20,94 % en 30 volksvertegenwoordigers van de 130, en 8 senatoren op de 28. Voor de verkiezingen had de VS-ambassadeur verklaard dat indien Morales zou winnen, het land vanwege de VS en het internationale instellingen (de VS hebben een blokkeringsminderheid in het IMF) geen steun meer zou ontvangen.

Morales laat zich door deze bedreigingen niet afschrikken. Hij heeft reeds bekend gemaakt dat nieuwe acties worden voorbereid, o.m. door de textielarbeiders, de cocaberos, de leraars en het personeel uit de gezondheidszorg, en tegen de aangekondigde privatiseringen van de gasexploitatie van Pozo Margari in het zuiden van Bolivia. Terwijl in de meeste landen van Europa rechts en extreem rechts succes boeken, merkt men dat in Latijns-Amerika, en nu ook in Bolivia, de progressieven door hun verzet tegen het neoliberalisme en de privatiseringen steeds meer op de steun en het vertrouwen van de bevolking kunnen rekenen.

## EUROPEES PARLEMENT

### GROEP LINKSE UNIE WORDT STERKER

De groep Linkse Unie groeit van 42 naar 50 zetels. Voorzitter van deze verzameling linkse politieke partijen op Europees niveau is Francis Wurtz (PCF). De groep wordt zo de vierde grootste van het Europees parlement. Vier van de nieuwe leden zijn Franse Europarlementsleden: de socialist Gerard Caudron, gewezen burgemeester van Villeneuve d'Ascq (in Noord-Frankrijk), Samir Nair van het bestuur van de MDC (de vroegere partij van Chevènement) en Michel Scarbonische en Michel Darij van de Linkse Radicale Partij. Tevens Ole Krarup en Jens Okkin, twee afgevaardigden van partijen die tegen de huidige constructie van de Europese Unie zijn. Kort voor deze nieuwe toetredingen hadden de sociaal-democratische Deen Fredy Blak en de groene Ilka Schröder zich al aangesloten bij de groep. De verhouding in het Europees Parlement is nu als volgt:

- EVP: 234 zetels (Christen Democraten, Britse Conservatieven en Forza Italia van Berlusconi)

- PSE: 165 zetels (Sociaal democraten)

## VREDESWEEK 27 SEPT - 6 OKT 2002

### presenteer kindsoldaten een toekomst zonder geweer

In de wereld zijn 300.000 kinderen onder de 18 jaar actief betrokken bij één of ander gewapend conflict. Zij leiden een zwaar en gevaarlijk leven opgelegd door het ritme van bevelen en het spreken van de wapens.

De gevolgen van een leven als kindsoldaat zijn zowel voor de kinderen als voor de gemeenschap verschrikkelijk. Deze kinderen hebben nooit ervaren hoe ze gewoon kind kunnen zijn. Toch hebben ook zij recht op een normaal leven zonder wapens en met kansen om zich te ontplooiën.

De Vredesweek juicht de ratificatie door België van het aanvullend protocol bij het Kinderrechtenverdrag toe, waardoor de minimumleeftijd voor inzet in oorlog op 18 jaar gebracht wordt. De Vredesweek zal echter pas tevreden zijn als alle Europese landen en ook die landen waar er oorlog of burgeroorlog heerst dit protocol ratificeren en uitvoeren.

Aan de Belgische regering vragen we een voortrekkersrol te spelen:

- Bij haar Europese partners en handelspartners aan te dringen op een spoedige ratificatie van het aanvullend protocol bij het Kinderrechtenverdrag
- Meer middelen vrij te maken om initiatieven te nemen die leiden tot het ontslag van kinderen uit krijgsdienst en hen kansen bieden op een normale ontwikkeling van hun persoonlijkheid.
- Politieke en wetgevende maatregelen te treffen die de ongebreidelde verspreiding van lichte wapens tegengaan

- Een volgehouden inzet voor een duurzame ontwikkeling en vrede te ontplooiën waardoor de grondoorzaken van oorlogen kunnen worden bestreden
- In haar beleid en programma's rekening te houden met de specifieke situatie vna jongens én meisjes in oorlog.

1 oktober 2002

**Kindsoldaten: Kinderen in oorlog**

Eenweeklang Kleine Oorlog, 1000 Brussel  
Van 09:30 tot 17h

Middag van 10:00 tot 13:00 uur  
(aan de kinderkamer)

Met Jero:  
Nederlandstalige Vrouwenraad  
D'Aggi Poppa  
Middagynstraat 10 1200 Brussel  
Tel 02/2293816 fax 02/2293866  
H@Pamapont.be

org: Commissie Vrouwen & Ontwikkeling, Nederlandstalige Vrouwenraad, Vlaamse Vredesweek, DGIS in samenwerking met Unicef en Coalitie tegen het gebruik van kindsoldaten.

# NAGASAKI IN DE VERGETELHEID? ONMOGELIJK.

| René Van Nerum |

*Deze stad bewaart bij de jonge Japanners de tragische herinnering aan het atombombardement, waarvan hun ouders het slachtoffer werden. Nagasaki wil de mondiale hoofdstad worden in de strijd voor nucleaire ontwapening.*

Een eenvoudige rechthoekige zuil, bestaande uit acht dikke zwarte straatstenen, duidt in het hart van Nagasaki het 'hypercentrum' aan van de nucleaire explosie op 9 augustus 1945 twee minuten over elf. Tijdens de verwoesting van deze havenstad, gelegen in het oosten van het eiland Kyushu, het meest zuidelijke eiland van de Japanse archipel, werden in één klap 73.884 inwoners gedood. Deze stad telde toen bijna 240.000 zielen.

Deze sobere zuil ligt aan een zeer gehavende grafkelder en lijkt wel ingeplant in het centrum van een horizontale schietschijf. Deze is samengesteld uit cirkelvormige trappen, licht stijgend, waarmee men de voortschrijdende verwoesting suggereert van de dodelijke stralingsgolf. Eigenlijk ontplofte 'Fatman',

- wat dikzak betekent -, een vijfhonderdtal meter boven de hoofden van de mensen. De bom bevatte plutonium en was in tegenstelling tot 'Little Boy' - of jongetje - veel dikker maar korter. Deze bom bevatte uranium en werd drie dagen eerder op Hiroshima afgegooid en ontplofte eveneens een vijfhonderdtal meter boven de grond. De gevolgen waren bijzonder gruwelijk, gezien de dichtbevolkte volksbuurten van Urakami getroffen werden.

## WAAROM NAGASAKI?

Deze havenstad was de opslagplaats van legermateriaal en munitie van het Japanse keizerlijke leger. De Amerikaanse legerstaf had eigenlijk 7 doelwitten. Ze werden uitgekozen op 27 april 1945. Deze

beslissing was het resultaat van een samenspraak in Londen tussen Churchill en Roosevelt. Het atoomwapen zou niet



tegen nazi-Duitsland gebruikt worden, maar wel tegen zijn Japanse geallieerde.

De atombom zal uiteindelijk wel een afdeling van Mitsubishi vernietigen, maar liet de haveninstallaties ongeschonden. De bom viel in een soort kuip, omringd door bergen. Dit dal wordt doorsneden door de Shimono-rivier die uitmondt in de Stille Oceaan. De giftige dampen, de radioactieve straling en de vuurhaarden, hebben 20 wijken van de stad Nagasaki

aangetast waardoor velen de dood vonden en waar 75.000 inwoners ernstig werden verwond. Het nucleaire vuur heeft die gekwetsten op termijn ter dood veroordeeld. In een straal van duizend meter van het hypocentrum steeg de temperatuur tot 3000° Celsius en dit één seconde na de explosie. Dit is uiteraard voor 100% dodelijk. Het puin bereikte een hoogte van 4 meter. Meer zelfs, in een kring van 3 km rond het hypocentrum werd alle leven uitgeroeid. Elke dag stierven daar mensen, de ene na de andere. Verschillende uren viel er een zwarte regen van asse en radioactieve stof.

## IN DEZE HEL KON NIEMAND LANG OVERLEVEN.

Dokter Tashihira, die de povere hulpdiensten vergezelde, vertelt dat ze over de lijken liepen, die als een dam lagen opgestapeld...

Sumako Fukuda, een student, spreekt van een wereld waaruit elk sprankeltje vreugde brutaal werd verjaagd en waarin elke hoop op een menswaardig bestaan, teniet werd gedaan. Kortom, een wereld volledig in het duister...

Takashi Sengai, een onderwijzer van een school te Shiroyama in Nagasaki, toonde zwart-wit foto's aan zijn leerlingen, die enkele dagen na het bombardement werden genomen. Men zou zich op een verafgelegen planeet wanen of in een archeologische zone van een oeroude woestijn.

Een fontein, gelegen aan het einde van een dreef, afgeboord met beelden die de vrede symboliseren, wil herinneren



Morales, een indiaan, zorgde eveneens voor de verrassing met de score van 20,94 % en 30 volksvertegenwoordigers van de 130, en 8 senatoren op de 28. Voor de verkiezingen had de VS-ambassadeur verklaard dat indien Morales zou winnen, het land vanwege de VS en het internationale instellingen (de VS hebben een blokkeringsminderheid in het IMF) geen steun meer zou ontvangen.

Morales laat zich door deze bedreigingen niet afschrikken. Hij heeft reeds bekend gemaakt dat nieuwe acties worden voorbereid, o.m. door de textielarbeiders, de cocaberos, de leraars en het personeel uit de gezondheidszorg, en tegen de aangekondigde privatiseringen van de gasexploitatie van Pozo Margari in het zuiden van Bolivia. Terwijl in de meeste landen van Europa rechts en extreem rechts succes boeken, merkt men dat in Latijns-Amerika, en nu ook in Bolivia, de progressieven door hun verzet tegen het neoliberalisme en de privatiseringen steeds meer op de steun en het vertrouwen van de bevolking kunnen rekenen.

## EUROPEES PARLEMENT

### GROEP LINKSE UNIE WORDT STERKER!

De groep Linkse Unie groeit van 42 naar 50 zetels. Voorzitter van deze verzameling linkse politieke partijen op Europees niveau is Francis Wurtz (PCF). De groep wordt zo de vierde grootste van het Europees parlement. Vier van de nieuwe leden zijn Franse Europarlementsleden: de socialist Gerard Caudron, gewezen burgemeester van Villeneuve d'Ascq (in Noord-Frankrijk), Samir Naïr van het bestuur van de MDC (de vroegere partij van Chevènement) en Michel Scarbonische en Michel Darj van de Linkse Radicale Partij. Tevens Ole Krarup en Jens Okkin, twee afgevaardigden van partijen die tegen de huidige constructie van de Europese Unie zijn. Kort voor deze nieuwe toetredingen hadden de sociaal-democratische Deen Fredy Blak en de groene Ilka Schröder zich al aangesloten bij de groep. De verhouding in het Europees Parlement is nu als volgt:

- EVP: 234 zetels (Christen Democraten, Britse Conservatieven en Forza Italia van Berlusconi)

- PSE: 165 zetels (Sociaal democraten)

## VREDESWEEK 27 SEPT - 6 OKT 2002

### presenteer kindsoldaten een toekomst zonder geweer

In de wereld zijn 300.000 kinderen onder de 18 jaar actief betrokken bij één of ander gewapend conflict. Zij leiden een zwaar en gevaarlijk leven opgelegd door het ritme van bevelen en het spreken van de wapens.

De gevolgen van een leven als kindsoldaat zijn zowel voor de kinderen als voor de gemeenschap verschrikkelijk. Deze kinderen hebben nooit ervaren hoe ze gewoon kind kunnen zijn. Toch hebben ook zij recht op een normaal leven zonder wapens en met kansen om zich te ontplooien.

De Vredesweek juicht de ratificatie door België van het aanvullend protocol bij het Kinderrechtenverdrag toe, waardoor de minimumleeftijd voor inzet in oorlog op 18 jaar gebracht wordt. De Vredesweek zal echter pas tevreden zijn als alle Europese landen en ook die landen waar er oorlog of burgeroorlog heerst dit protocol ratificeren en uitvoeren.

Aan de Belgische regering vragen we een voortrekkersrol te spelen:

- Bij haar Europese partners en handelspartners aan te dringen op een spoedige ratificatie van het aanvullend protocol bij het Kinderrechtenverdrag
- Meer middelen vrij te maken om initiatieven te nemen die leiden tot het ontslag van kinderen uit krijgsdienst en hen kansen bieden op een normale ontwikkeling van hun persoonlijkheid.
- Politieke en wetgevende maatregelen te treffen die de ongebreidelde verspreiding van lichte wapens tegengaan

- Een volgehouden inzet voor een duurzame ontwikkeling en vrede te ontplooien waardoor de grondoorzaken van oorlogen kunnen worden bestreden
- In haar beleid en programma's rekening te houden met de specifieke situatie van jongens én meisjes in oorlog.

**1 oktober 2002**  
**studiedag: Kinderen in oorlog**  
 Eindhovense Koning Zaven 1, 1000 Brussel  
 Van 9u tot 5u  
 In samenwerking met de Vlaamse Vredesweek, DGI en Unicef  
 (UNICEF de Kinderrechten)  
 Meer info:  
 Nederlandstalige Vrouwenraad  
 (Margot Poppe)  
 Middaglijstraat 10-1210 Brussel  
 Tel 02/2193819 fax 02/2193866  
[www.vrzwomen.be](http://www.vrzwomen.be)  
 org: Commissie Vrouwen & Ontwikkeling, Nederlandstalige  
 Vrouwenraad, Vlaamse Vredesweek, DGI in samenwerking  
 met Unicef en Coalitie tegen het gebruik van kindsoldaten.

# NAGASAKI IN DE VERGETELHEID? ONMOGELIJK.

| René Van Nerum |

*Deze stad bewaart bij de jonge Japanners de tragische herinnering aan het atombombardement, waarvan hun ouders het slachtoffer werden. Nagasaki wil de mondiale hoofdstad worden in de strijd voor nucleaire ontwapening.*

Een eenvoudige rechthoekige zuil, bestaande uit acht dikke zwarte straatstenen, duidt in het hart van Nagasaki het 'hypercentrum' aan van de nucleaire explosie op 9 augustus 1945 twee minuten over elf. Tijdens de verwoesting van deze havenstad, gelegen in het oosten van het eiland Kyushu, het meest zuidelijke eiland van de Japanse archipel, werden in één klap 73.884 inwoners gedood. Deze stad telde toen bijna 240.000 zielen.

Deze sobere zuil ligt aan een zeer gehavende grafkelder en lijkt wel ingeplant in het centrum van een horizontale schietschijf. Deze is samengesteld uit cirkelvormige trappen, licht stijgend, waarmee men de voortschrijdende verwoesting suggereert van de dodelijke stralingsgolf. Eigenlijk ontplofte 'Fatman',

- wat dikzak betekent -, een vijfhonderdtal meter boven de hoofden van de mensen. De bom bevatte plutonium en was in tegenstelling tot 'Little Boy' - of jongetje - veel dikker maar korter. Deze bom bevatte uranium en werd drie dagen eerder op Hiroshima afgeworpen en ontplofte eveneens een vijfhonderdtal meter boven de grond. De gevolgen waren bijzonder gruwelijk, gezien de dichtbevolkte volksbuurten van Urakami getroffen werden.

## WAAROM NAGASAKI?

Deze havenstad was de opslagplaats van legermateriaal en munitie van het Japanse keizerlijke leger. De Amerikaanse legerstaf had eigenlijk 7 doelwitten. Ze werden uitgekozen op 27 april 1945. Deze

beslissing was het resultaat van een samenspraak in Londen tussen Churchill en Roosevelt. Het atoomwapen zou niet



tegen nazi-Duitsland gebruikt worden, maar wel tegen zijn Japanse geallieerde.

De atombom zal uiteindelijk wel een afdeling van Mitsubishi vernietigen, maar liet de haveninstallaties ongeschonden. De bom viel in een soort kuip, omringd door bergen. Dit dal wordt doorsneden door de Shimono-rivier die uitmondt in de Stille Oceaan. De giftige dampen, de radioactieve straling en de vuurhaarden, hebben zo wijken van de stad Nagasaki

aangetast waardoor velen de dood vonden en waar 75.000 inwoners ernstig werden verwond. Het nucleaire vuur

heeft die gekwetsten op termijn ter dood veroordeeld. In een straal van duizend meter van het hypocentrum steeg de temperatuur tot 3000° Celsius en dit één seconde na de explosie. Dit is uiteraard voor 100% dodelijk. Het puin bereikte een hoogte van 4 meter. Meer zelfs, in een kring van 3 km rond het hypocentrum werd alle leven uitgeroeid. Elke dag stierven daar mensen, de ene na de andere. Verschillende uren viel er een zwarte regen van asse en radioactieve stof.

## IN DEZE HEL KON NIEMAND LANG OVERLEVEN.

Dokter Tashihiro, die de povere hulpdiensten vergezelde, vertelt dat ze over de lijken liepen, die als een dam lagen opgestapeld...

Sumako Fukuda, een student, spreekt van een wereld waaruit elk sprankeltje vreugde brutaal werd verjaagd en waarin elke hoop op een menswaardig bestaan, teniet werd gedaan. Kortom, een wereld volledig in het duister...

Takashi Sengai, een onderwijzer van een school te Shiroyama in Nagasaki, toonde zwart-wit foto's aan zijn leerlingen, die enkele dagen na het bombardement werden genomen. Men zou zich op een verafgelegen planeet wanen of in een archeologische zone van een oeroude woestijn.

Een fontein, gelegen aan het einde van een dreef, afgeboord met beelden die de vrede symboliseren, wil herinneren

aan het immense lijden door verbranding en atoomstraling. Het ontbreken na het bombardement van onbesmet water, van medicamenten en hospitaalbedden, heeft nog eens ontelbaren de dood ingejaagd. De schooljeugd bezoekt niet alleen het hogervermeld vredespark, maar ook en vooral het Atoombomuseum. Het is begrijpelijk dat de jeugd erg onder de indruk is van hetgeen er daar te zien is, zoals o.a. de afdruk van een mens op een deur...

## WAAROM ?

De kwellende vraag van iedereen, ook van de Japanse jeugd, is de volgende: "Waarom werd er tweemaal een atoombom afgeworpen, eerst op Hiroshima en dan op Nagasaki?" En dit niettegenstaande de 67 befaamde wetenschappers protesteerden.

President Truman verklaarde na de conferentie van de geallieerden in Potsdam, dat de oorlog in de Stille Oceaan op die manier zou zijn verkort, met als onmiddellijk gevolg dat het leven van vele honderden jonge Amerikanen kon gered worden.

Zou het mogelijk kunnen zijn dat Amerika aan de Sovjetunie en aan de ganse wereld duidelijk wilde maken dat haar militair overwicht een feit was? Zo begon eigenlijk de koude oorlog. Eén zaak is zeker, de tragedie van Nagasaki heeft de waanzin van de bewapeningswedloop niet kunnen stoppen. De 15000 ballistische atoomraketten, die er vandaag nog altijd zijn, waarvan elke atoomkop 10 maal krachtiger is dan 'Fatman', zijn er het onweerlegbaar bewijs van.

In Japan houdt men dan ook al een halve eeuw drie principes in ere: geen opzoekingswerk, geen fabricatie en geen handel in atoomgrondstoffen. In Nagasaki bevlagt men de straten met vredesvaandels, de witte duif op blauw azuur. Het is nu 57 jaar geleden dat de stad werd weggeveegd en dit wordt niet vergeten. Het Vredespark en het gemeentelijk museum, samen met de talrijke vredesconferenties bevestigen dit. Verleden jaar was er een internationale bijeenkomst van burgemeesters en afgevaardigden uit verschillende Franse steden, Aubagne, Caen, La Plaine-sur-Mer,

Lyon, Malakoff, Nantes, Saint-Denis en Verdun. Nagasaki wil inderdaad de mondiale hoofdstad worden in de strijd voor nucleaire ontwapening.

## WAT BRENGT DE TOEKOMST?

Zal het Amerikaanse volk vroeg of laat bewust worden van het onweerlegbaar feit dat geweld, of de dreiging ermee, geweld uitlokt? En dat oorlogen kunnen voorkomen worden, zeker nu men over fantastische communicatiemiddelen beschikt. Om dan nog te zwijgen over de talrijke wetenschappelijke studie die de diepere oorzaken van conflicten bloot leggen, ook van die conflicten waar nog oor-

logsgeweld kan of zal losbarsten. De Europese Unie zou hier het voortouw dienen te nemen. Haar geschiedenis toont aan dat vroegere erfvijanden kunnen samenwerken.

Nu de atoombom weer opduikt in concrete strategieën van militaire planmakers is het hoog tijd dat we de strijd voor het elimineren van het atoomwapen opvoeren. Ontwapenen om te ontwikkelen, en samenwerken om te overleven in vrede. De historische realiteit bewijst het.

Bron: L'Humanité Hebdo

**Waarom?**  
Het is zeer waarschijnlijk dat Truman nog in mei en juni 1945 de atoombom voor de eerste keer gebruikte om een deelname aan de Sovjetunie aan de oorlog tegen Japan te verhinderen. Het was een zeer belangrijke gebeurtenis, waarschijnlijk zou Moskou Japan op 15 augustus 1945 de oorlog aan Japan verklaaren. De kern zou dan vooral hebben op de Amerikaanse indruk maken. Maar in juli 1945 toen er een bericht kwam van een "groot succes" werden tussen de mogelijke de oorlog te beëindigen door de Sovjetunie eraan zou kunnen denken, en de Amerikaanse het atoomwapen te gebruiken met het risico dat de Sovjetunie de atoomwapen zou gebruiken in de oorlog tegen Japan zou stoppen. Het gebruik van de atoombom was de tweede mogelijkheid. Het gebruik van de atoombom had intussen bewezen dat de Verenigde Staten de Japanse capituleren voor Moskou zou bevestigen. De regering van de Verenigde Staten heeft weliswaar en opzettelijk - want op de hoogte van de Japanse toestand en Japans intenties, en bereid aan deze intenties tegemoet te komen - de oorlog tegen Japan verliet teneinde hun nieuwe wapen aan de ganse wereld, maar in het bijzonder aan de Sovjetunie, te kunnen demonstreren met kernexplosies boven bewoonde steden. De Verenigde Staten waren er volledig van op de hoogte dat een Amerikaanse verklaring over de positie van de Japanse keizer een noodzakelijke en voldoende voorwaarde zou zijn geweest voor de capitulatie van Japan. Ze namen nochtans dergelijke uitspraak niet op in de Verklaring van Potsdam. Precies om Japan niet de kans te geven tot capitulatie alvorens de atoombom aan Japan, maar niet voor Japan bestemd, gedemonstreerd zou kunnen worden. Niet Japan was onwillig de oorlog te beëindigen vooraleer de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki vielen, maar de regering van de USA was niet bereid een einde aan de oorlog te maken alvorens het nieuwe wondermiddel van de Amerikaanse diplomatie in zijn volle verschrikkelijkheid aan de wereld kon worden geopenbaard.

**Uit: "De atoombom als politiek wapen" van Miklos Racz**



# WAPENS IN DE RUIMTE

| Georges Spriet |

*Wapens in de ruimte installeren is bij verdrag verboden. Maar dat is kennelijk niet van aard om Amerikaanse militaire strategen in te tomen. Ze zoeken naar een ruimtebommenwerper.*

Het leger zoekt een ruimteschip te kunnen bouwen dat bommen kan werpen vanuit de ruimte, satellieten in orbiet brengen en beter ruimtefoto's kan maken van de oorlogsgebieden, aldus een top officier, verantwoordelijk voor het ruimteprogramma.

Mocht zo'n ruimtevliegtuig werkelijkheid worden dan zou het de eerste keer zijn dan de Verenigde Staten wapens in de ruimte installeren. Het Pentagon heeft al militaire satellieten die allerlei informatie doorgeven voor navigatie, communicatie, verkenning, en waarschuwingen voor raketaanvallen. Dit zijn sleutelinlichtingen om een oorlog te voeren, maar geen van die satellieten heeft wapens.

Generaal E. Eberhart, hoofd van de US Space Command, en van de Air Force Space Command, is de mening toegedaan dat het leger van de Verenigde Staten een ruimtevliegtuig nodig heeft. "Een herbruikbaar lanceertuig vormt de sleutel om de ruimtegrenzen te veroveren en uit te baten". Dat zei hij op een jaarlijks Nationaal Ruimte Symposium in Colorado Springs in april van dit jaar.

De NASA, het ruimtevaartprogramma, heeft een jaar geleden de plannen om zo'n ruimtetuig te bouwen, de X-33, geschrapt. Eberhart meent nu dat het leger zo'n toestel nodig heeft, maar zegt dat die versie verschilt van die X-33. Hij denkt aan een onbemand tuig dat in zee zou landen.

Dergelijk toestel zou snel kunnen voldoen aan de inlichtingsnoden in gebieden die voor het Pentagon belangrijk worden, zegt hij nog. Satellieten in stelling brengen vergt dagen, en kostbare tijd kan verloren gaan. Zo'n militair ruimtevliegtuig zou satellieten in een baan kunnen brengen, of in orbiet brandstof bijvul-

len, wat geen courante optie is voor het leger. Het vliegtuig zou ook een doelwit kunnen bombarderen in enkele uren tijd, in plaats van de 17 uur die het nu vraagt om een conventionele bommenwerper naar de andere kant van de wereld te laten vliegen.

Het ruimtevliegtuig zit nog in het stadium van ideeën, en een studie betekent niet dat de VS al zouden beslist hebben wapens in de ruimte te installeren, aldus Majoor Barry Venable, woordvoerder van US Space Command. Een verdrag stipuleert dat de ruimte alleen voor vreedzame doeleinden mag worden gebruikt, maar volgens Venable moeten we "vreedzame doeleinden" interpreteren als "niet-aanvalsdaan". Dat wil volgens hem zeggen

dat we wapens in de ruimte mogen installeren om een land en haar bezittingen te verdedigen.

Bovendien, aldus nog Eberhart, zou informatie van deze militaire ruimtevliegtuigen door de lokale politie en veiligheidsdiensten kunnen gebruikt worden in hun strijd tegen het terrorisme. Andere mogelijkheden zijn inlichtingen voor de brandweer over de spreiding van chemische of biologische stoffen die terroristen zouden hebben gelanceerd, of accuratere stadsplannen bij noodacties, en betere communicatie.

(bron: Colorado Springs Gazette, april 2002, geciteerd in The Spokesman 75)

## vredescapier 3/2001 Het ruimteschild van de Verenigde Staten



een opstap naar de militarisering  
van de ruimte  
Georges Spriet

Een uitgave van Vrede vzw september 2001

# AGENDA

## 20 SEPTEMBER AALST NIEUWBEEK: BELGISCH LEGER IN EUROPESE CONTEXT

Een gesprek tussen Frank Meussen  
(kabinet Aelvoet) en Georges Spriet  
(Vrede vzw)

Over de recentste evoluties, de inzet en  
de strategieën van ons land en van de  
Europese Unie.

Org: Nieuwbeek

## 21 SEPTEMBER Sociaal Forum in België

VUB VAN 9U30 TOT 17U30

10-12u: 20-tal werkwinkels met o.m. "glo-  
balisering en conflict" en "Vrede in het  
Midden-Oosten"

13u30 wereldhandelsorganisaties en het  
dienstenakkoord

14u: seminaries, netwerken voor actie  
(onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting,  
water, cultuur, openbaar vervoer, energie)

## 28 SEPTEMBER Actiedag Palestina

Daarom roept het Actieplatform Palestina  
op om zoals op de succesvolle actiedag  
van 8 juni, jullie plaatselijke  
Palestinacomité nieuw leven in te blazen  
of indien nodig een nieuwe  
Palestinawerking op te zetten.

Voor de pers zullen we een dossier maken  
rond de gevolgen van de Israëlische  
repressie van de laatste twee jaar voor de  
Palestijnse landbouw. We denken dan aan  
de vernietigde olijfbomaarden, gecon-  
fiscieerde gronden, enzovoort. Het kan  
ook een invalshoek zijn voor je actie op 28  
september. Het persbericht zal half sep-  
tember verstuurd worden en ook jullie  
krijgen het in de bus. Ondertussen kan je  
zelf via onze linkpagina op het web of  
door onderstaande adressen aan te klik-  
ken informatie vinden over de Palestijnse  
situatie zowel economisch, sociaal, land-  
bouw ect..

Algemeen: [www.palestinemonitor.org](http://www.palestinemonitor.org),  
[www.pna.net](http://www.pna.net), [www.pchrgaza.org](http://www.pchrgaza.org),

[www.miftah.org](http://www.miftah.org)

Landbouw: [www.alternativenews.org](http://www.alternativenews.org)  
(beide), [www.pal-arc.org](http://www.pal-arc.org)

» We vragen jullie opnieuw om op  
28 september folders uit te delen aan  
supermarktketens en handtekenin-  
gen te verzamelen voor onze petitie.  
Om problemen te vermijden, zou het  
niet slecht zijn de supermarkt of win-  
kel waar je een actie plant te verwit-  
tigen of aan te schrijven dat je op die  
dag actie gaat voeren rond Palestina.  
Nationaal zijn er geen toelatingen,  
maar veel hangt af van de goede wil  
van de plaatselijke gerant.

Heb je een sterke groep met enthousiaste  
medewerkers, probeer dan naast de  
supermarktactie een ludieke actie uit te  
denken. Ideeën die al circuleren binnen de  
comités: een rollenspel, Palestijnse muzi-  
kanten voor sfeer laten zorgen, ... Probeer  
op te vallen in je streek! Hebben jullie zelf  
zo'n schitterend idee, stuur het dan zo  
snel mogelijk door naar Stefaan  
Peirman. In een volgende nieuwsbrief  
brengen we, ter inspiratie, een lijst van  
concrete acties die al gepland zijn.

## VREDESMIT PRESIDENTIE KINDDIENSTEN EEN TOEGANGST ZONDER GEWEER

Van 27 september tot 6 oktober  
Internationale conferentie kinddiens-  
ten  
1 oktober  
Egmontzaal Brussel

## KLEINE BROGEL 5 OKTOBER Van Bomspotting naar Bomstopping

12u ontmoetingscentrum Kleine Brogel  
Pieter Breughellaan 10

[www.vredesactie.be](http://www.vredesactie.be) en [www.mother-  
earth.org](http://www.mother-<br/>earth.org)

Er worden bussen Ingelegd.

Bomspotting op Kleine Brogel is geen  
betoging maar een actie van burgerlijke  
ongehoorzaamheid. We stappen zonder  
toestemming op het militaire terrein  
waar illegale kernwapens liggen. Breng je

boterhammen mee want we zetten ons  
neer en picknicken. Op het militaire ter-  
rein word je administratief aangehouden.  
Bereid je voor op een urenlange aanhou-  
ding. Gedraag je in alle omstandigheden  
waardig en geweldloos.

Wie niet op de militaire basis wil gaan,  
kan rond het militaire domein stappen,  
fietsen, lopen, ... picknicken.

Voor treinreizigers is er een pendeldienst  
vanuit station Overpelt. Reserveren is  
noodzakelijk op tel 0474 690126

## 9 OKTOBER:

Democratie in power  
Debat met Jean Kuyff en Anthon  
Kuyffs

GC De Markies

Oude Graanmarkt 5-1000 Brussel  
Org: Muzereedloopsim Vrede

## 11-12 OKTOBER:

Europees colloquium  
Naar de wortels van het  
terrorisme

Een organisatie van CNAPD  
Internationaal Huis Hoogstraat 139  
1000 Brussel

VRIJDAG 11 OKTOBER:

9u30 - 12u30: Historische evolutie, socio-  
politieke definitie van terrorisme, inter-  
nationaal recht

14u - 18u: voedingsbodem, terroristische  
organisatie

ZATERDAG 12 OKTOBER

9u30 - 10u: Europese politiek, alternatieve  
antwoorden op terrorisme

14u30 - 16u: actiekader en actieprogram-  
ma voor de civiele maatschappij

16u30: algemene conclusie door F.Houtart

## 26 OKTOBER :

zesde Käthe Kollwitz Vredesloop  
leper

<http://run.to/vredesloop2002>

inschrijven vooraf is goedkoper:

-16 jaar: € 2,- ipv € 3,-  
volwassenen € 3,- ipv € 5,-  
(prk 083-9103252-96)

vanaf 14u : wandelen, lopen (verschillen-

de afstanden voor kinderen, jongeren, volwassenen), fietsen voor vrede (parcours 20 of 45 km)

vanaf 16u : tentoonstelling "dead-lines" in Flanders Fields Museum

18u: debat over de rol van de media in de oorlogen

Piet Chielens (conservator v/h museum) spreekt met auteurs en journalisten: Jan Leyers, Peter Franssen en Jef Lambrecht over de actuele situatie in het Midden-Oosten

Avondprogramma aparte inkom: € 5,- (reservatie 0478 548854 of lisadikomitis@hotmail.com)

20u: woord en muziek: "mijn Vlaamse & mijn Griekse"

verhalen over oorlog en vrede door de broers Capelle en de zussen Dikomitis

#### 7 NOVEMBER:

##### Globalisering en Armoede

GS De Markten, Oude Graanmarkt 5  
1000 Brussel

Francine Mestrum in gesprek met ngo-mensen

org: Masereelfonds en Vrede

#### OOSTENDE:

11 OKTOBER 2002

##### Dialogoavond

Israël anders bekeken. Het verzet van de Israëlische vredesbeweging.

Inleiding door Ludo De Babander, (Vrede vzw) die in februari en augustus 2002

Israël bezocht

In den Anklap, Leffingestraat Oostende

Org: vredesbeweging Regio Oostende

#### 8 NOVEMBER 2002

##### Dialogoavond

Europa en de migratie

Door Paul Pataer van de Liga voor Mensenrechten

In den Anklap, Leffingestraat Oostende

Org: vredesbeweging Regio Oostende

i.s.m. Liga voor Mensenrechten

#### 13 NOVEMBER 2002

##### Debatavond

Globalisering en Armoede

Met Francine Mestrum, auteur van het gelijknamige boek

In den Anklap, Leffingestraat Oostende

Org: Attac, Vredesbeweging Oostende, e.a.



» Het  
andere  
BOEK

26e BOEKENBEURS 2002  
ZA 05 OKT  
ZO 06 OKT  
PLANTIJN HOGESCHOOL  
MEI STRAAT 5 ANTWERPEN  
www.hetandereboek.com  
netandersboek@bigfoot.com  
INFO 03 231 81 69

## PERSONALIA

Kort geleden overleed in Tongeren onze vriend Marcel Van Seer.

Marcel was tijdens de Tweede Wereldoorlog een actief weerstander. Na de oorlog droeg hij bij aan de activiteiten van de vredesbeweging in Limburg.

Aan de familie en vrienden van Marcel bieden we onze innige deelneming aan.

...

Op 9 augustus overleed te Antwerpen Roos Proesmans, op 59-jarige leeftijd. Ze was medestichtster van de vzw Vrede.

Roos was juriste, ere-directeure van Info-Jeugd en beheerder van "Het Toneelhuis". Destijds was ze een van de 'beruchste' leden van de actiegroep voor gelijke vrouwenrechten "de dolle Mina's".

Aan haar dochter Saskia, haar familie en vele vrienden bieden we onze oprechte deelneming aan in het zwaar verlies dat hen treft.

# "RETRO"-KRUISWOORDRAADSEL NUMMER 17

GEBASEERD OP DE INHOUD VAN NUMMER 356 (JULI-AUGUSTUS 2002).

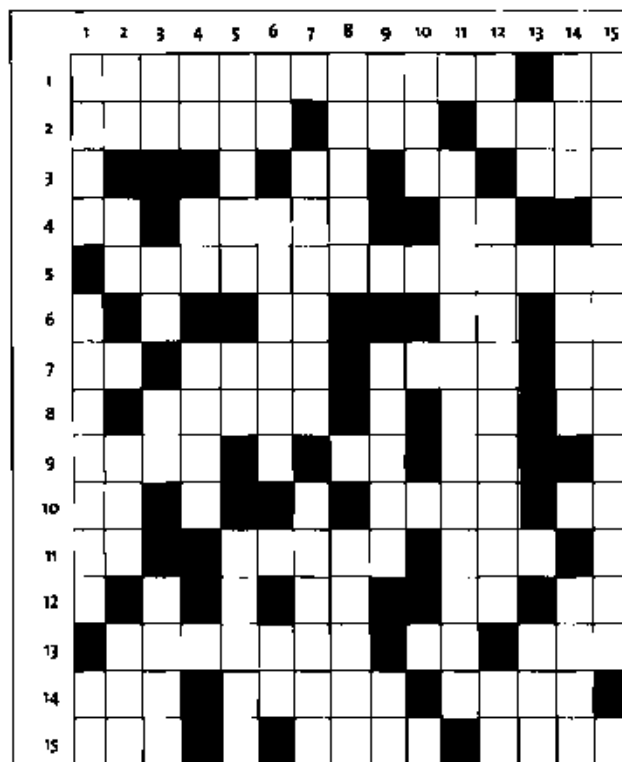
## HORIZONTAAL

1) Had plaats op 11 juli 1302 (De ... slag) - Lage tijd. 2) Tijdperk van vierentwintig uren - Streling - Dochter vn Uranus en Gaes (Mythologie). 3) Tennaam (afkorting) - Kijkkast - Roem. 4) Lidwoord - Hitte (Warmte) uitstralende kracht - Uitroep bij bewondering (omgekeerd). 5) Hij maakt voor elk nummer van "Vrede" een gedicht (voor- en familienaam). 6) IJzer (scheikundig symbool) - klasse (afkorting) - Exempli causa (afkorting). 7) Reeds - Kus - Langwerpige bak - Dubbele klinker. 8) Scheef (schuin) - vul in "Ey" - Omgekeerd voegwoord. 9) Gebergte tussen Frankrijk en Zwitserland - Siberische rivier - Zuid-West (afkorting). 10) Muzieknoot - Levendigheid - Daar. 11) Item (afkorting) - Jaargetijde - Zandheuvel. 12) Uitroep van pijn - Gadolinium (scheikundig symbool) - Omgekeerde muzieknoot. 13) Zijn te verkrijgen op de redactie van "Vrede" ("Vredes...") - Hij - Gesloten. 14) Insectenetend zoogdier - Vlaams - Brabantse gemeente - Scandinaf. 15) leder - Knorrepot - Regelmaat.

## VERTICAAL

1) Betaalmiddel - Twistgebied tussen India en Pakistan - Persoonlijk voornaamwoord. 2) Muzieknoot (do) - Omgekeerd persoonlijk voornaamwoord - Niet meer in de ruimte waar men vroeger was - Bergpas. 3) Lumen (chemisch symbool) - Rund - Dokter (afkorting) - Metselspecie. 4) Predikante (titel) - Twee verschillende medeklinkers - Met weinig krachten. 5) Vreemde munt - Onderandere (afkorting) - Die vrouw is vertegenwoordigster van VODO. (...Rijnhout). 6) Namelijk (afkorting) - Vrijwillig met zelfverloochening afstaan (meervoud) - Zuivelproduct. 7) Gelijktijdig - Koorden op een muziekinstrument. 8) Berensoort in het Himalajagebied - Fijn weefsel. 9) Onderandere (afkorting) - Lange kuip met handvaten - Tor (klinkerloos). 10) Deel van een weilerronde. 11) ... zijn zonder twijfel een belangrijk element bij de democratische besluitvorming. 12) Nummer (afkorting) - Centrum van de Amerikaanse filmindustrie - Dubbele klinker. 13) Uitroep om de aandacht te trekken - Kever. 14) Driemaal dezelfde klinker - allvormige zeevis - Plaats (plek). 15) Op zaterdag 31 augustus in galgenberg 29, 9000 Gent (2 woorden).

Michel BILLIALI, Werviksesteenweg 431, 7780 Komen



## POËZIE

Onze goede vriend en medewerker aan dit blad, volksdichter Jozef Vandromme, heeft een nieuwe dichtbundel gepubliceerd: "van mensen en seizoenen", naar aanleiding van zijn zestigste verjaardag.

"Altijd opnieuw treffen rake stemmingsbeelden ons in zijn gedichten, waardoor een dialoog ontstaat tussen kunstenaar en genietter, wat bij velen niet steeds meer mogelijk blijkt", schrijft J.Verstappen in het voorwoord.

van mensen en seizoenen  
jozef vandromme



**VREDESFONDS 2002- 000-0956015-80**

Hieronder vindt u de lijst van starters voor het vredesfonds. Graag zouden we een bijzondere oproep willen doen naar steun omdat we voor de verhuis die ons staat te wachten toch een hele boel extra kosten zullen moeten maken. Hartelijk dank bij voorbaat.

IV, Gent 19,84; FD'h, Zedelgem 19,84; D, Assebroek 49,6; DCM, De Pinte 39,68; DSH, Assebroek 29,76; DBE, St-Michiels 19,84; VNR, Ranst 19,84; VC, St-Niklaas 24; RC, Kontich 42,48; DE, Veldegem 34,71; T, Apen 59,52; DBA, Oostende 19,84; DBC, Oostende 19,84; BL, Wilrijk 19,84; ML, Drogen 99,12; DLJ, Aalst 19,84; CU, Torhout 19,84; DS-P, Aalst 19; DRW, 's Gravenwezel 49,6; LE, Oostende 19,84; SV, Leuven 39,68; JE, Mechelen 19,84; BL, St-Eloois-Vijve 39,68; ME, Gent 19,84; WWW, Kortrijk 19,84; DSC, Gent 19,84; VHM, Gent 20; EJP, Gent 74,52; CA, Mariakerke 56; VL, Apen 39,68; VVF, Gent 19,84; CY, Hoevenen 19,84; PB, Oostende 39,68; LK, Genthbrugge 19,84; VZF, Bornem 19,84; BN, Berchem 99,12; MR, Oostende 29,76; VM, Pollare 42,8; VH, Oostende 19,84; CM, Bredene 19,84; CJ, Antwerpen 19,84; TM, Zwalm 99,12; DSI, Luik 19,84; DKE, Wetteren 5; CP, Hertsberge 15; DAM, Brugge 15; TL, Ekeren 15; AE, Schilde 20; RB, LouvainLN 15; LJ, Merelbeke 17,5; DCM, Hingene 14,87; DSM, Merksem 9,92; JVE, Apen 14,87; MH, Tongeren 10; DL, Wetteren, 10; HM, Gent 10; NJ, SCR 10; RC, Zelem 14,87; VL, Gent 10; VGL, Brussel 10; DL, Lombardsijde 10; LL, Brussel 10; MN, Waasmunster 10; DSK, St-Michiels 10; PK, Ledeborg 10; RH, Kessel-Lo 10; OI, Gent 10; VDW, Dendermonde 10; EW, Oostende 10. Aan allen bijzonder hartelijke dank.

# De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 ■ 9160 LOKEREN ■ 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,  
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]



*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT  
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

## BOEKHANDEL MARNIX

**NEDERKOUTER 109**

**9000 GENT**

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur  
en van 13.30 tot 18 uur.



### De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf etaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.



# SOCIALISTISCHE POLITISERING

| Marcel Maes |

*In de uitkijk van het vorig nummer van Vrede schrijft Willy Courteaux: "Vandaag stelt men vast dat 'links' ten hoogste nog betekent, dat sociale verworvenheden niet mogen worden opgegeven. Een defensieve houding dus. En een defensieve houding die vandaag blijkbaar de publieke opinie niet tot enthousiasme kan stemmen." Inderdaad. Ik denk dat daar precies het schoentje rijpt.*

Als men de indruk laat ontstaan dat het voldoende zou zijn om z'n aandacht uitsluitend toe te spitsen op de verdediging van de huidige sociale verworvenheden, biedt men weinig perspectief aan de mensen, en kan men kennelijk geen enthousiasme meer oproepen. Let wel. Ik ben van mening dat deze sociale activiteiten zeker moeten opgezet worden. Ik sta volledig achter iedere sociale inzet. Maar het is onvoldoende. Het is onvoldoende om uit die defensieve houding te kunnen treden, en mensen warm te maken voor een diepere maatschappelijke verandering. Sociale strijd voert men niet alleen om de sociale strijd op zich.

## POLITIEK EN KAPITAAL

Sociaal-democraten, en een reeks auteurs over de 'globalisering', beperken hun analyse tot verbeteringen van het 'democratisch en economisch liberalisme'. Deze auteurs geloven erg sterk dat verandering tot stand gebracht kan worden door democratische controle binnen het systeem. Vergeet het maar. Het grootkapitaal beschikt over de economische macht. Politiek zit het vertegenwoordigd in alle regeringen. De rechtstreekse invloed van de bedrijfswereld op de politiek is enorm. Kijk maar naar de verwvenheid tussen politieke leiders en bestuursraden van de grote ondernemingen, zowel in de Verenigde Staten als in de Europese Unie, als bij ons in België. Zij liggen niet wakker van de roep naar democratische controle en zogenaamde eisen voor kwijtschelding van schulden voor de armste landen, voor democratisering van de internationale instellingen, e.d.m.. Zij bekommeren zich over de maximalisering van hun winsten, waardoor de tegenstellingen nog toenemen. Binnen het kapitalisme kan men de armoede, zoveel agressie vormen en conflicten en oorlogen, de wapenhandel, de concurrentiestrijd, de milieuvervuiling, enz.... niet fundamenteel uitschakelen. Er moet inzicht aan te pas komen dat het kapitalistisch systeem de oorzaak is van veel onrechtvaardigheid en miserie. Men moet het kapitalisme aantasten tot in zijn wortels, en dat is tot in het privé-bezit van de productiemiddelen. De ware oplossing voor de wereldbevolking zal maar te vinden zijn in een democratisch socialisme.

## BEWEGING

Daarom is een machtige beweging nodig, die vandaag helemaal niet bestaat. Er zijn echter wel heel wat enkelingen die het socialisme voor ogen hebben. Die socialistisch bewustzijnde krachten hebben hier een cruciale opdracht. Er moeten socialistische perspectieven gekoppeld worden aan de vele vormen van sociale strijd, zodanig dat de socialistische opvoeding binnen de linkse stroming zijn weg vindt. Wanneer het socialistisch bewustzijn niet binnendringt bij brede lagen van de wereldbevolking, zal er ook geen democratisch socialisme tot stand komen. En meteen dus ook geen fundamentele oplossing voor de problemen van de mensheid.

De stilte omtrent het socialistisch gedachtegoed is enorm. Het zou in feite omgekeerd moeten zijn: de socialistische ideeën zouden moeten springlevend worden gemaakt. Een van de middelen daarvoor zou kunnen zijn dat er vanuit een aantal bewuste enkelingen concrete socialistische alternatieven worden voorgesteld voor de politieke vraagstukken die vandaag aan bod komen. Ze worden best op papier uitgewerkt, zodanig dat er makkelijker mensen verenigd kunnen worden.

## IS DE TIJD RIJP?

Het socialistisch bewustzijn moet groeien. Dat kan niet door zich neer te leggen bij de 'tijdsgeest'.

Zij die bewust zijn moeten de 'geïntellectualiseerde laag van de arbeidersbeweging' (dixit Leo Michiels) activeren met hun socialistische ideeën. Zoniet brengt men alleen maar verwarring bij de linkse stroming. Ik beperk mij bewust tot deze linkse stroming, omdat ik ervan overtuigd ben, dat daar de kans het grootst is dat het socialistisch bewustzijn kan groeien, uiteraard wanneer er niet alleen aanklachten worden geformuleerd maar ook documenten geschreven worden over het socialistisch gedachtegoed zelf. We hoeven ons geen zorgen te maken dat de tijd niet rijp zou zijn... voor iets dat moet groeien is de tijd om eraan te beginnen altijd rijp, zeg ik maar steeds.

En nu maar discussiëren of dat kan. En waarom zou dat niet kunnen...?

■

